erkölcs

ISZLÁM ALAPISMERETEK



Török Vallásügyi Igazgatóság



Török Vallásügyi Igazgatóság

erkölcs

Szerkesztő:
Prof. Dr. Mehmet Emin Özafşar - Prof. Dr. Recai Doğan

Termelési igazgató:
Dr. Yüksel Salman

Műsorszórás koordinációs:
Yıldıray KAPLAN

Projekt:
Vallásügyi Igazgatóság Vallásoktatási Osztálya

Projekt Koordináció:
Hüseyin Ersoy
A török nagykövetseg Budapesti vallásűgyi koordinátora

Grafikai tervezés
Sacid Aracı

Fordította:
Kiss Zsuzsanna Halima - Ahmet Barışçıl

Fejezet írók:
Ünite 1 - 2 - 3 - 4: Doç. Dr. Celal Türer
Ünite 5: Prof. Dr. Erdoğan Pazarbaşı
Ünite 6: Doç. Dr. Süleyman Akyürek
Ünite 7: Doç. Dr. Ali Kuşat

Alkotó:
Uğur Altuntop

Kiadás:
Başak Mat. Tanı. Hiz. İth. İhr. Tic. Ltd. Şti. +90 312 397 16 17

A török Vallásügyi Igazgatóság kiadványai: 1233
Szakmai könyvek: 113

1. kiadás: Ankara, 2016

A Műelemző Bizottság határozata: 09.05.2016/29
2016-06-Y-0003-1233
ISBN 978-975-19-6561-5
Tanúsítvány száma: 12930

Kontakt:
Dini Yayınlar Genel Müdürlüğü
Yabancı Dil ve Lehçelerde Yayınlar Daire Başkanlığı
Üniversiteler Mah. Dumlupınar Bulvarı No: 147/A 06800 Çankaya - ANKARA / TÜRKİYE
Tel.: +90 312 295 72 81 • Fax: +90 312 284 72 88
E-posta: yabancidiller@diyanet.gov.tr

tartalom



Előszó

A Kegyelmes és Irgalmas Allah a legjobb módon teremtette meg az embert, kiemelkedő tulajdonságokkal ajándékozta meg, az isteni kinyilatkoztatással szólt hozzá, megtiszteltetésben részesítette, de felelősséget is adott neki. Nem hagyta magára az evilági életben, hanem isteni kegyként és ajándékként prófétákat és isteni írásokat küldött e, hogy az embert a hitetlenség sötétjéből a hit és jó erkölcs fényére vezesse.

A legelső embertő fogva létező vallás az ember természetes szükséglete. A vallás megtanítja nekünk az élet értelmét és célját, segít abban, hogy egyensúlyt tudjunk kialakítani az evilági élet és a Túlvilág, a józan ész és a szív között, megtaláljuk a belső békénket. A vallás mindazon tanácsok összessége, amelyek igazságosságot, szeretetet és egyensúlyt hoznak a társadalomba, és egyéni és közösségi kötelességeinket az istenszolgálat tulajdonságával ruházzák fel.



Az az ember, aki szeretné megérteni saját magát, a világot és Teremtőjét, szeretne közelebb kerülni Hozzá és szeretni Őt, a Teremtő által elküldött könyveket és prófétákat követve megértheti az igazságot és azt, hogy mit jelent Allah szolgájának lenni.

Mivel az embernek szüksége van a vallásra az életében, az is nagyon fontos, hogy megfelelő, alapos és hiteles tudásra tegyünk szert a vallással kapcsolatban.

Ahhoz, hogy olyan emberek legyünk, amilyenekké az Iszlám szerint válnunk kell, fontos, hogy folyamatosan küzdjünk saját magunkkal, megújítsuk és felfrissítsük az Iszlám fényes üzenetét eszünkben és szívünkben, és állandó, élő kapcsolatot alakítsunk ki a tudás és az élet között.

Ezért jelentette meg a Török Vallásügyi Igazgatóság az „Iszlám Alapismeretek” című könyvsorozat négy kötetét. A könyv, amelyet most a kezünkben tartunk, ennek a sorozatnak a második kötete, „Erkölcs” címet viseli.

Könyvünkben az Iszlám vallás alapját képező istenszolgálatot, módjait és szabályait ismerhetjük meg.

Elmagyarázzuk az istenszolgálat fogalmát, célját és fontosságát, azt, hogy milyen hasznot hoz az embernek, és az istenszolgálat legfontosabb témáit, mint a tisztaság, az ima, a böjt, a kölcsönös segítségnyújtás és megosztás, a zakát, szadaka, zarándoklat, állatáldozat, fohász és bűnbánat is tárgyaljuk.

Reméljük, hogy munkánk és ez a könyvsorozat minél hasznosabb lesz az olvasók számára.

Az erőfeszítés tőlünk, a siker Allahtól van.

Törökország Vallásügyi Igazgatósága

erkölcs



1. FEJEZET



AZ ERKÖLCS ÉS AZ EMBER

1. Az erkölcs jelentése
2. Miért van szükség az erkölcsre?
3. Az emberi kapcsolatok világa és az erkölcs
4. Erkölcsi értékek az emberi kapcsolatokban
5. Az erkölcsi értékek helye a jellem fejlődésében
6. Az erkölcsi értékek helye a társadalom fejlődésében

MIRŐL LESZ SZÓ EBBEN A FEJEZETBEN ?

Ez a fejezet az erkölcs jelentését határozza meg, elmondja, hogy miért van szükség az erkölcsre, milyen erkölcsi értékek léteznek az emberi kapcsolatokban, és milyen helyet foglalnak el az erkölcsi értékek az emberi jellem és társadalom fejlődésében.

Az ember egyrészt biológiai lény, másrészt kulturális, társadalmi lény is. Biológiai oldalával kapcsolatban áll a természettel, kulturális szempontból pedig erkölcsi tulajdonságai rendkívül fontosak. Ahogy élete nem maradhat fenn, ha nem a természettel összhangban viselkedik, úgy nem lehet civilizált lény, vagyis valódi ember akkor, ha nem felel meg bizonyos erkölcsi értékeknek. Az emberi kapcsolatok világa az értékek világa. Ebből kifolyólag az erkölcs a kapcsolatok világában megélt értékeket jelenti. Az erkölcsi értékek célja a személyiség fokozatos fejlesztése, az emberi jellem építése. Az a világ, amelyet erkölcsi értékekkel rendelkező emberek népesítenek be, boldog és elégedett világ lesz.

TANULÁSI CÉLOK

A fejezet végére a következő célokat szeretnénk elérni:

1. Megismerkedünk az erkölcs fogalmával.
2. Megismerkedünk az erkölccsel kapcsolatos fogalmakkal.
3. Elmagyarázzuk, hogy miért van szüksége az emberiségnek az erkölcsre.
4. Megfogalmazzuk, hogy milyen szerepet töltenek be az erkölcsi értékek az emberi jellem fejlődésében.
5. Megfogalmazzuk, hogy milyen szerepet töltenek be az erkölcsi értékek az emberi társadalom fejlődésében.

MIKÖZBEN A FEJEZETET OLVASOD

Miközben a fejezetet olvasod:

1. Ne veszítsd szem elől a fejezet elején kitűzött célokat! Olvasd el többször is azokat a témákat, amelyek szerinted ezekhez a célokhoz kapcsolódnak!
2. Semmiképpen ne hagyd ki a fejezetben említett kutatást vagy megfigyelést!
3. Ne érd be ezzel a könyvvel a tanulásban! A könyv végén felsorolt források segítségével tovább szélesítheted tudásodat.



Kutassunk – tanuljunk!
Miért vagyunk erkölcsösek? Kérdezd meg a körülötted élő embereket, ismerd meg az ő véleményüket is!

1 Az erkölcs jelentése



Az erkölcs fogalmát különböző szempontokból vizsgálhatjuk és határozhatjuk meg. Ezeknek a különböző meghatározásoknak a közös tulajdonságait az alábbiak szerint foglalhatjuk össze:



Gondolkodjunk el!

- Az erkölcs az ember azon értékeinek összessége, amelyek szerint az ember saját magát is beleértve, az élőlényekkel és a többi emberrel folytatott kapcsolatában viselkedik.
- Az erkölcs egy adott társadalom által általánosságban véve betartandónak tartott szabályok és elvégzendőnek tartott kötelességek összessége.
- Az erkölcs egy adott társadalom által jónak és rossznak tartott viselkedésformák összessége.

2 Miért van szükség az erkölcsre?



Ha éhesek vagyunk, eszünk valamit, ha megszomjazunk, iszunk, ha elfáradunk, pihenünk, ha elálmosodunk, alszunk. Rendben, de miért eszünk, miért iszunk, pihenünk vagy alszunk? Ezekre a kérdésekre valamennyien tudjuk a választ. Az ember azért táplálkozik, azért van szüksége vízre, pihenésre vagy alvásra, hogy életben maradjon, akárcsak a növények vagy az állatok, hogy a létezését fenntarthassa. Ebben az értelemben az ember biológiai felépítése nem különbözik a többi élőlénytől.



Tudtad-e?

A növények és az állatok különleges tulajdonságokkal rendelkeznek, amelyek segítségével létezésüket fenntarthatják. A pókok hálót szőnek, amivel a táplálékul szolgáló rovarokat elfogják, a méhek kaptárokban élnek, a madarak fészket raknak, a juhok tudják, hogy melyik füveket ehetik meg. Minden állat ösztönösen tudja, hogyan maradhat életben a saját természetes környezetében, hogy mi a jó és mi a rossz neki. Bizonyos mértékben az emberek is születésüktől fogva programozva vannak arra, hogy alapvető szükségleteiket kielégíthessék. Azonban az ember egyedülálló tulajdonsága az, hogy ezen a programon kívül rendelkezik spirituális, kulturális vagy társadalmi tulajdonságokkal is. Az ember olyan kulturális környezetben él, amely kielégíti és fejleszti azt a képességét, hogy szabad döntéseket hozzon, önfegyelmet gyakoroljon és gondolkodjon.



Gondolkodjunk el!

- Az önfegyelem az ember döntéseiben meghatározó és hatékony erő.
- A fegyelmezett viselkedés és az ösztönös viselkedés nem ugyanaz. Az önfegyelem azt jelenti, hogy szándékosan, tudatosan viselkedünk. Ezt a tudatos szabad döntést nevezzük erkölcsös viselkedésnek.

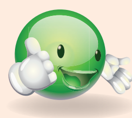
Az egészségesen fejlődő ember nem ösztönösen vagy csukott szemmel viselkedik, hanem értelmesen és erkölcsösen. Például, ha a szobában nagyon meleg van, az ember ösztönösen hűsölni szeretne, és ez a vágy arra hajtja, hogy kinyissa az ablakot. De ha a szobában egy beteg is fekszik, akkor értelmes ember nem nyitja ki az ablakot, hanem értelmét használva erkölcsös döntést hoz, és erkölcsösen viselkedik. Vagy például ha valaki éhes, de nincs lehetősége élelmet venni, akkor lopás helyett dönthet úgy, hogy inkább éhes marad. Az ilyen önfegyelmen alapuló erkölcsi tartás teszi igazán szabaddá az embert.



Gondolkodjunk el!

- A szabadság azt jelenti, hogy az ember intelligenciáját és akaratát használva a helyes viselkedést választja.
- A szabadság nem azt jelenti, hogy megteszünk mindent, amit csak akarunk. Hiszen sem az emberi természet, sem a társadalom, amelyben élünk nem engedélyezi, hogy bármit megtegyünk, ami csak az eszünkbe jut.

A szabadság azt is jelenti, hogy el kell fogadnunk a cselekedeteink következményeit, vagyis felelősséget kell vállalnunk tetteinkért.



Most te jössz!

Mi mindenért felelős az ember?

Az ember ember voltából eredően elsősorban azért felelős, ahogyan saját magával, az élettel és minden teremtménnyel szemben viselkedik.



Gondolkodjunk el!

Ahhoz, hogy az ember szabad lehessen, és felelősen legyen képes viselkedni, mindenképpen tudnia kell, hogy mi a jó, és mi a rossz.

Mi, erkölcsös emberek jónak mondjuk mindazokat a dolgokat, amelyeket meg kell tennünk, és rossznak mindazt, amit nem szabad megtennünk. Például ha egy diák elkésik az óráról, és a tanár megkérdezi, hogy miért késett, abban a helyzetben igazat mondani jó és helyes, hazudni pedig rossz és helytelen.

3 Az emberi kapcsolatok világa és az erkölcs

Minden ember, aki a világra jön, kapcsolatban áll az egész létezéssel. Minden embernek van kapcsolata a természeti és történelmi környezetével és a többi emberrel is. Ezekben a kapcsolatokban az erkölcs az ember másokhoz való viszonyában, személyiségében, mások iránti viselkedésében nyilvánul meg. A többi emberrel való kapcsolat egyedül az erkölcs által nyeri el jelentését és folyhat a megfelelő rendben.



Gondolkodjunk el!

A viselkedés egyben értékítéletet is jelent. Az ember viselkedése által kinyilvánítja saját értékét, és magába foglalja azon emberek értékelését is, akikkel kapcsolatban áll.



Gondolkodjunk el!

A viselkedésünk és az értékítéletünk ugyanúgy befolyásol másokat, ahogy saját magunkat is. Akikhez viszonyulunk és akikről értékítéletet alkotunk, lehetnek kevésbé fontosak számunkra, de lehetnek köztük olyanok, akik annyira fontosak, hogy az egész életünkre hatással vannak.



Viselkedésünkkel, hozzáállásunkkal más emberekre háríthatunk egyes dolgokat, akikkel kapcsolatban vagyunk, és ők is ránk háríthatnak olyasmit, amit nekünk kell elvégeznünk. Ezeket nevezzük jogoknak és kötelességeknek. Ha egy kötelesség erkölcsi kötelesség, az azt jelenti, hogy ez az erkölcs szabályainak egyik lényeges és elengedhetetlen alapja.

Ezen kívül ahhoz, hogy az ember egészséges társadalmi életet élhessen, be kell tartania bizonyos viselkedési szabályokat, előírásokat és alapelveket. Minden társdalomnak vannak ilyen előírásai, szabályai és alapelvei. Fontos szerepet töltenek be a hagyományok és a szabályok is. Valamint rendkívül fontosak az adott társadalom törvényei, jogi előírásai is. Az erkölcs tehát egyben az együttélés művészete is.



Gondolkodjunk el!

Az erkölcs mindig szükséges társadalmi erő, és önmagában elválaszthatatlan az élettől. Az életnek egyetlen területét sem szemlélhetjük az erkölcstől függetlenül.

4 Erkölcsi értékek az emberi kapcsolatokban



Az emberi kapcsolatokban felmerülő erkölcsi értékek legalapvetőbb módja a viselkedés értékelése abból a szempontból, hogy az „jó" vagy „rossz". Ha valakinek felteszik a kérdést, hogy „Milyen dolog segíteni másokon?", és ő arra azt válaszolná, hogy ez „jó" viselkedés, ha pedig megkérdezik, hogy „Milyen viselkedés hazudni?", arra azt, hogy „rossz", akkor az erkölcsi értékeknek megfelelően értékelt.



Gondolkodjunk el!

- Az erkölcsi értékek a viselkedésünket irányító alapelvek.
- Az erkölcsi értékek megmutatják az embernek, hogy mi a jó, és mi a rossz.
- Azt is az erkölcsi értékek segítségével tudhatjuk meg, hogy mi a jó élet az ember számára, hogy hogyan kell élnünk.
- Az erkölcsi értékek tudatosítják bennünk ember voltunkat.

Ahol emberek vannak, ott mindig vannak értékek és értékelés is. Ezek az értékek utat mutatnak nekünk és másoknak is, és fontos szerepet töltenek be abban, hogy életünket teljes mélységében értékelhessük.

5 Az erkölcsi értékek helye a jellem fejlődésében



Az ember legfontosabb feladata az, hogy az élet értelmét, célját és valódi értékét felfedezze, és ezt másokkal is megossza. Az erkölcsi értékek azok az értékek, amelyek emberré teszik az embert. Ezek az értékek mind emberiek, és cselekedeteink, viselkedésünk és döntéseink által a személyiségünk, jellemünk nyilvánul meg.



Gondolkodjunk el!

A személyiség/jellem az ember egyedi természete, ami őt a többiektől alapjában véve megkülönbözteti, viselkedésjegyeinek, meghatározó alaptulajdonságainak összessége.

Az ember személyisége, jelleme élete során változik, fejlődik. Az erkölcsös élet az ember jellemét fejlesztő, az egész élet folyamán tudatos, becsületes állapotot jelenti. Ezért az erkölcsös élet azt jelenti, hogy a bennük levő jót fenntartjuk és erősítjük, és mindig jó szándékkal a jóra törekszünk. Az erkölcsös élet a személyiség fejlődésének alapját képezi. Ennek folyamán az ember kilép az önzés, az énközpontúság állapotából, és megismeri valódi énjét. E megismerés során, ahogy Yunus Emre is mondja, „van egy

még belsőbb én az énemben", felismerjük a legbelső mélyünkben rejtőző „ént". Ez a különleges „én" tiszteli saját magát és a többi teremtményt is, ugyanakkor átérzi azt is, hogy felelősséggel tartozik minden létezővel szemben. Hiszen az erkölcs azt jelenti, hogy felelősek vagyunk a létezésért, számon kérhetőek vagyunk a többi emberrel és az élettel szemben egyaránt.

Ha az erkölcs fogalmát „személyiség/jellem" értelemben határozzuk meg, akkor könynyen megérthetjük, hogy mindannyian felelősek vagyunk azért, hogy részesedjünk a minden ember számára érvényes, az egész emberiségben közös erkölcsi értékekben, és ezek alapján fejlesszük ki „énünket". A személyiség fejlődése csak jó környezetben mehet végbe. Ezért, ha az ember jó dolgokkal kerül kapcsolatba, az előnyös személyiségfejlődése szempontjából. Azok a dolgok, élmények, amelyek nem fejlesztik az ember személyiségét, rosszak számára. Annak érdekében, hogy személyisége megfelelő irányba fejlődjön, az embernek a jó dolgokra kell törekednie, és távol kell maradnia a rossztól.



Az erkölcsi értékek helye a társadalom fejlődésében





Az erkölcs az emberek közötti kapcsolat alapja. Az ember bármely társadalomban csak az erkölcsi értékek alapján képes emberként élni. A társadalmon kívül rekedve, teljes magányban nem képes emberként élni, hiszen az ember teremtésétől fogva szociális élőlény.

Amilyen mértékben az erkölcsi értékek gyökeret vernek, elfogadottá válnak és fejlődnek egy társadalomban, olyan mértékben képes az a társadalom erkölcsös és jellemes embereket nevelni. Az erkölcsös életet élő ember folyamatosan együttműködik a többiekkel. Hiszen az emberek kölcsönösen hatással vannak egymás jellemére. Ezért a társadalom fejlődésének érdekében folyamatosan szükség van arra, hogy a társadalom tagjai megéljék és megosszák egymással az erkölcsi értékeket.



Gondolkodjunk el!

- Az ember nem képes magasabbra emelkedni úgy, hogy lehúz másokat. Például, ha egy kereskedő folyton megsérti ügyfelei jogait, hamarosan nem fog olyan vevőt találni, aki vásárolna tőle. Ezért az erkölcsi értékeket magáévá tevő, helyes társadalmi viselkedés nélkül nem lehetséges erkölcsös, békés és elégedett társadalmat kialakítani.
- Abban a társadalomban, amelynek erkölcse nem megfelelő, a nyugtalanság, konfliktus és káosz uralkodik el, olyannyira, hogy hamarosan a törvénynek sem lesz kellő ereje.

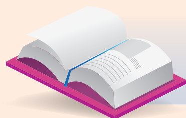
Az erkölcsi értékek között első helyen áll az emberek egymás iránti tisztelete. Ezért az erkölcs egyik értelme az, hogy odafigyelünk másokra, odafigyelünk a saját cselekedeteinkre, és megfelelő kapcsolatot alakítunk ki másokkal.



Gondolkodjunk el!

A boldogság csak növekszik attól, hogy megosztjuk másokkal.

Az ember boldogságát csak fokozza az, ha részt vesz a társadalmi tevékenységekben. Közösen, a kölcsönös együttműködés keretében képesek vagyunk megtenni azt, ami egyedül nem sikerülne, a nehézségeket megosztva és közösen leküzdve megkönnyíthetjük egymás életét, és nem szabad elfelejtenünk, hogy azt a rosszat, amit az ember egyedül nem lenne képes legyőzni, közösen, együttműködve legyőzhetjük.



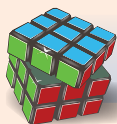
A fejezet összefoglalása

Az erkölcs azon viselkedési szabályok és alapelvek összessége, amelyet az emberi kapcsolatok területén be kell tartanunk. A többi élőlénytől eltérően, az ember rendelkezik szabad akarattal, ami lehetővé teszi, hogy döntéseket hozzon. Szabadon eldönthetjük, hogy hogyan akarunk viselkedni. Az ember szabad és felelős viselkedése szükségessé teszi az erkölcsöt. Az erkölcs elsősorban a kapcsolatokban nyilvánul meg. Az emberi kapcsolatokban az ember viselkedését meghatározó irányelveket nevezzük erkölcsi értékeknek. Az erkölcsi értékek, mivel ember voltunkat meghatározó értékek, segítenek jellemünk, személyiségünk fejlődésében. Amilyen mértékben az erkölcsi értékek gyökeret vernek, elfogadottá válnak és fejlődnek egy társadalomban, olyan mértékben képes az a társadalom erkölcsös és jellemes embereket nevelni. Abban a társadalomban, amelynek erkölcse nem megfelelő, a nyugtalanság, konfliktus és káosz uralkodik el.



Tekintsük át a fejezetet!

1. Miért van szükség az erkölcsre?
2. Magyarázzátok el, hogy miért mondhatjuk azt: „Az erkölcs az együttélés művészete”.
3. Milyen fontossággal bírnak az erkölcsi értékek életünkben?
4. Milyen kapcsolat van az erkölcsi értékek és a személyiség fejlődése között?
5. Milyen fontossággal bírnak az erkölcsi értékek a társadalom fejlődésében? Mondjatok példákat!



Ellenőrző kérdések



1. Az alábbiak közül melyik jelenti azon viselkedési alapelvek, szabályok összességét, amelyeket egy adott társadalomban be kell tartani?

A) Igazságosság és hagyomány B) Felelősség C) Erkölcs D) Ösztön

2. Az alábbiak közül melyek azok a szabályok, amelyek viselkedésünket irányítják, utat mutatnak életünkben, és megmutatják, hogyan kell élnünk?

A) Tudományos eredmények

B) Erkölcsi értékek

C) Hiedelmek

D) Ösztönös viselkedés

3. Az alábbiak közül mi az, ami az embert szabaddá teszi, megkülönbözteti őt másoktól, és viselkedését meghatározó, egyéni tulajdonságainak összessége?

A) Felelősség

B) Testiség

C) Felépítés

D) Jellem

4. A társadalom fejlődéséhez szükség van erkölcsi értékekre. Az alábbiak közül melyik NEM tükrözi ezt a szükséget?

A) Az ember szociális teremtmény

B) A békés, elégedett társadalom létrehozása érdekében

C) Azért, hogy emberi módon élhessünk

D) Hogy az ösztöneinknek megfelelően élhessünk

5. Az alábbiak közül melyik NEM jellemző egy olyan társadalomra, amelyen magáévá teszi és fejleszti az erkölcsi értékeket?

A) Az ilyen társadalomban elterjedt a rossz és a nyugtalanság

B) Az ilyen társadalomban elterjedt a testvériség érzése

C) Az ilyen társadalomban megszokott a kölcsönös segítségnyújtás

D) Az ilyen társadalomban együttműködés folyik a jótettekben

2. FEJEZET

erkölcs

AZ ERKÖLCS AZ ISZLÁMBAN

1. A vallás és az erkölcs kapcsolata
2. Az Iszlám szerinti jó erkölcs
3. Az erkölcs jelentősége az Iszlámban
4. A hit, az istenszolgálat és az erkölcs kapcsolata

MIRŐL LESZ SZÓ EBBEN A FEJEZETBEN ?

Az Iszlám az alapelveit betartó embereknek ebben a világban és a következőben is boldog, elégedett életet biztosít. Aki ezeket az alapelveket betartja, az az Iszlám erkölcsét teszi magáévá. Aki a vallás parancsolta keretek között él, az él erkölcsös életet. Az erkölcs kapcsolatban áll a hittel, és a vallásból meríti forrását. A Kegyes Korán, szeretett Prófétánk (s.a.w.) élete és tanításai képezik az Iszlám erkölcsének alapját. Az Iszlám erkölcsének célja az, hogy univerzális alapelvek szerint úgy alakítsa az egyént és a társadalmat is, hogy a hatalmas Teremtő megelégedésének megfeleljenek, és ezáltal boldogok lehessenek. Az Iszlám a hit alapelveinek megfelelő erkölcsös élet kialakításának érdekében a hitet, az erkölcsöt és az istenszolgálatot szétválaszthatatlan egységbe fonja.

Ebben a fejezetben az alábbi pontoknak megfelelően a vallás és erkölcs kapcsolatát, az Iszlám szerinti erkölcsöt, definícióját és lényegét, az erkölcs forrásait, az Iszlám által az erkölcsnek tulajdonított fontosságot, valamint a hit, erkölcs és istenszolgálat kapcsolatát fogjuk megvizsgálni.

TANULÁSI CÉLOK

1. Értelmezzük a vallás és az erkölcs kapcsolatát.
2. Megvizsgáljuk az Iszlám szerinti erkölcs forrásait.
3. Megfogalmazzuk, milyen fontosságot tulajdonít az Iszlám az erkölcsnek.
4. Megfogalmazzuk, milyen előnyökkel jár az erkölcs kialakítása egyéni, társadalmi és univerzális szinten.
5. Tanulunk a hit, az istenszolgálat és az erkölcs összefüggéseiről.

MIKÖZBEN A FEJEZETET OLVASOD

1. Ne veszítsd szem elől a fejezet elején kitűzött célokat! Olvasd el többször is azokat a témákat, amelyek szerinted ezekhez a célokhoz kapcsolódnak!
2. Semmiképpen ne hagyd ki a fejezetben említett kutatást vagy megfigyelést!
3. Ne érd be ezzel a könyvvel a tanulásban! A könyv végén felsorolt források segítségével tovább szélesítheted tudásodat.



Kutassunk – tanuljunk!
Mit jelent az a kifejezés, hogy „A vallás jó erkölcs"?



1 A vallás és az erkölcs kapcsolata

Az egész emberi történelem során rendkívül szoros kapcsolat állt fenn a vallás és az erkölcs között, jóformán elválaszthatatlanok voltak egymástól. A vallás központi szerepet ad az erkölcsnek, és erkölcs nélkül el sem képzelhetnénk a vallást. A vallás lényege az Allahnak tetsző erkölcs.



Gondolkodjunk el!

- Az Iszlám fő célja az erkölcsös ember és társadalom nevelése.
- Hatalmas vallásunk, az Iszlám lefekteti az erkölcsös élet alapelveit, és lehetővé teszi, hogy az ember erkölcsi szempontból fejlődjön. Az, hogy a Prófétánk (s.a.w.) azért küldetett el, hogy az erkölcsöt tökéletesítse, egyértelműen megfogalmazza ezt a célt.



Az Iszlám célja, hogy fejlessze az ember személyiségét, és javítsa viselkedését. Ezáltal a vallás az élet minden területét az erkölcsi értékeknek rendeli alá. A vallás mindig az erkölcsös életet tanácsolja. Ezért a vallás jelentését úgy is megfogalmazhatjuk, hogy „a boldogság elérése érekében a hívő ember életében követendő erkölcsi értékek összessége". Ebből a definícióból arra következtethetünk, hogy hitét tekintve az a legérdemesebb, legkiemelkedőbb ember, akinek a legjobb az erkölcse.

A vallás meghatározza, hogy az Allahba vetett hit keretében az embernek milyen felelősségei vannak saját magával, más emberekkel és a többi teremtménnyel szemben, és egyben útmutatót kínál az értékrend tekintetében is. A vallás azt is az ember tudtára adja, hogy milyen célokat tűzzön ki maga elé, hogyan viselkedjen, és milyen személyiséget próbáljon kialakítani. Vallási szempontból a kívánatos megvalósítandó életforma az erkölcsös élet.

Az erkölcsöt középpontba állító vallás, amely az emberek egymás közötti kapcsolatait irányító szabályrendszer is, az emberi boldogságot tűzi ki célként. Mert az isteni célja az, hogy az emberek jó erkölcsű, boldog és elégedett közösséggé váljanak. Az emberek úgy lehetnek boldogok, ha hallgatnak erre a hívásra. A vallásban az értékek legfelsőbb forrása Allah, és Allah parancsai a jó erkölcsöt is magukba foglalják. Tehát vallási értelemben csak akkor lehetünk erkölcsösek, ha engedelmeskedünk a vallás parancsainak. Ezért a vallásos ember erkölcsi kötelességeinek teljesítésével jutalmat szerez, ha pedig nem engedelmeskedik az erkölcsi alapelveknek, azzal bűnt követ el.

A vallás arról ad hírt nekünk, hogy a látható világon túl van egy másik világ is, amelyet nem ismerünk, nem látunk, és amely kapcsolatban van mostani életünkkel. Ezért ha az életet a vallási fogalmak fényében nézzük, akkor a világot szélesebbnek és értékesebbnek látjuk, és ez a nézőpont új horizontokat nyit meg az erkölcs értelmezésében.



Gondolkodjunk el!

- A vallás megismerteti velünk az erkölcsös élet legmélyebb dimenzióit.
- A vallás a legtökéletesebb erkölcsi életet a próféták példáján keresztül mutatja be az emberiségnek.

Az emberek könnyen megtanulhatják a próféták viselkedéséből, hogy hogyan lehetnek jó erkölcsűek. Nagy segítség az erkölcsös élet kialakításában az, hogy ahhoz, hogy erkölcsösek legyünk, minden területen a prófétákat tudjuk példaképnek választani. Hiszen szerepmodell és példa nélkül gyakorlatilag lehetetlen lenne az erkölcsös élet megvalósítása.

2 Az Iszlám szerinti jó erkölcs



Gondolkodjunk el!

- Az embernek emberhez méltó életet kell élnie. Vannak olyan alapelvek, amelyek azt határozzák meg, hogy az embernek hogyan kell élnie, milyen élet az, amelyben elérheti a boldogságot.
- Az Iszlám szerinti jó erkölcs azt jelenti, hogy az ember az Iszlám által képviselt értékeket/alapelveket magáévá teszi és megéli.

Az Iszlám szerinti erkölcs soha nem választható el a vallástól. Az Iszlám mindig vallási alapokra állítja az erkölcsöt. Az Iszlám szerint az erkölcsi alapelvek nem csupán gondolkodással, józan ésszel létrehozott szabályok, hanem az ember természetébe teremtésétől fogva belevésett alapelvek. Az Iszlám szerinti erkölcs az emberi természet, tapasztalat és intelligencia hármasán alapul. Az emberi természet a legalapvetőbb erkölcsi érzések forrása. Az emberi tapasztalat képes az erkölcsi érzéseket alkalmazni, megmutatni, hogy azok az emberiség szempontjából hasznosak és szükségesek. Az intelligencia pedig ezt a kettőt racionális szempontból rendszerezi, így képes az erkölcs fogalmát értelmezhető formába önteni.

Az Iszlám célja, hogy az igazságra, a helyénvalóra vezesse az embert. Célja, hogy az embert igazzá, becsületessé és megbízhatóvá tegye. Az olyan emberből, aki nem tanúsítja az igazságot, nem áll a helyes és az igazság oldalára, olyan embert nevel, aki képes eljutni az erkölcsi érettség szintjére. Az Iszlám, amely az erkölcsös életet a hitélet kiterjesztésének látja, azt hangsúlyozza, hogy az életben a gyakorlati, az erkölcsi és a hitre vonatkozó parancsok elválaszthatatlanok egymástól.



Ha az erkölcsöt a jó megvalósításának értelmezzük, akkor „Nem az a jóság, hogy az arcotokat kelet felé vagy nyugat felé fordítjátok. Hanem a jóság legmagasabb foka az, ha valaki hisz Allahban, az Utolsó Napban, az angyalokban, a Könyvben és a prófétákban, és a vagyonát, annak ellenére, hogy szereti, odaadja a közeli rokonoknak, az árváknak, a nincsteleneknek, az utazóknak, a kérőknek, és a rabszolgák felszabadítására, és aki megtartja az imát, és megadja a zakátot, és teljesíti a szerződést, ha megköti, és aki türelmes a szegénységben, nehézségben (betegségben) és a csaták idején. Ők azok, akik igazak, és ők azok, akik istenfélők.” (Korán, 2:177)



Az Iszlám szerint Mohammed Próféta (s.a.w.) az, aki példát mutat nekünk hit és erkölcs tekintetében is, aki a tökéletesen helyes úton járt, és a legjobb erkölcs birtokosa volt. Ő ezzel a mondásával is utal arra, hogy a jó erkölcs az Iszlám megkülönböztető jegyei közé tartozik: „Azért küldettem el, hogy a jó erkölcsöt tökéletesítsem." (Malik, Muwatta, 'Husnu'l-Huluk', 8, II/904)

Az Iszlám erkölcsi alapelveit a Kegyes Korán és Mohammed Próféta (s.a.w.) mondásai magyarázzák el, olyan módon,hogy azt bárki könnyen megértheti. Ezek az alapelvek az ember Allahhal való kapcsolatában, a saját magával és a másokkal való viszonyában felmerülő feladataival és felelősségeivel kezdve a család, a haza, az állam, az anyagi és szellemi környezet iránti felelősségeit és feladatait is részletezi.

Az Iszlám erkölcsi alapelvei arra sarkallják az embert, hogy jótetteket kövessen el, tartózkodjon a rossztól, és tegye meg a kötelességeit. Ezen kívül az istenszolgálat is eltávolítja az embert a rossztól, és jobbá teszi erkölcsét. Ebben az értelemben az erkölcs mindazon viselkedésformák összessége, amelyek az egyént és a társadalmat fejlesztik és jobb állapotba hozzák.

Az erkölcs jelentése és lényege

Az erkölcs, „ahlak" szó arabul a „khulk" szó többesszáma. Szótári jelentése természet, jellem, állapot, viselkedés, ami utal arra, hogy az emberben kialakult személyiségre és jellemének milyenségére is vonatkozik.



Gondolkodjunk el!

Az erkölcs az ember személyiségében rejlő olyan erő, amely az ember viselkedését úgy alakítja, hogy gondolkodás nélkül, könnyen képes helyesen cselekedni az adott pillanatban.

Ennek a meghatározásnak az elemzéséből a következő eredményekre juthatunk:

1. Az erkölcs az ember cselekedeteinek és viselkedésének forrása, vagyis a cselekedeteit, a viselkedését kiváltó lelki, szellemi tulajdonságok összessége. Vagyis ezek szerint az erkölcsös viselkedés magának az erkölcsnek az eredménye vagy megnyilvánulása.
2. Az erkölcs nem egyszerűen csak jó jellemet és tulajdonságokat jelent, hanem jelentése alapján magába foglalja az összes jó és rossz tulajdonságot. Ebből kifolyólag a jó jellemmel, tulajdonságokkal rendelkező emberre azt mondjuk, hogy „jó erkölcsű", a rossz jellemmel, tulajdonságokkal rendelkezőre pedig azt: „rossz erkölcsű".
3. Az erkölcs nem egy ideiglenes állapot, ami jön és megy, hanem az ember szellemi felépítésének részét képező, voltaképpen a képesség szintjére emelkedő tulajdonságainak összessége. Az erkölcsnek ez a tulajdonsága azt is jelenti, hogy a jó cselekedeteinket, még ha kevés is van belőlük, állandóan, rendszeresen, kitartóan kell végeznünk.

4. Az erkölcs lehetővé teszi, hogy az ember a kötelességeit külső nyomás vagy kényszer nélkül, önként és nyugodt szívvel végezze el. Az elfogadott és önként végzett kötelességek fontos szerepet játszanak az erkölcs fejlődésében, mert az erkölcs fejlesztése mindig az akaraterő fejlesztését is jelenti.

Az Iszlám erkölcsének forrásai

Az Iszlám erkölcse az életben irányt mutató alapelvekből áll. Ezeknek az alapelveknek két alapvető forrása van:
a) A Kegyes Korán, b) Mohammed Próféta (s.a.w.) élete és szavai.

A Kegyes Korán



Gondolkodjunk el!

- Az Iszlám erkölcsének elsődleges forrása a Kegyes Korán. A Kegyes Koránba foglalt minden szép és jó az Iszlám erkölcsének részét képezi.
- A Kegyes Korán az ember egyéni és társadalmi tulajdonságait elfogadva, lefekteti annak alapjait, hogy erkölcsös lényt neveljen belőle.
- A Korán célja az, hogy az emberi tulajdonságokat szem előtt tartva a hívő emberben elősegítse a tudatosság kifejlődését. Ez a tudatosság a Kegyes Korán fő témái, a hit, az istenszolgálat és az erkölcs alapjaként mutatkozik meg az emberi kapcsolatokban.

A Kegyes Korán az erkölcsi értékeket, a jót és a rosszat a lehető legszebben és leghatásosabban magyarázza el nekünk.



“Ti, akik hisztek! Kerüljétek el a sok gyanakvást! Bizony, van olyan gyanakvás, ami bűn. És ne kémkedjetek, és ne rágalmazzátok egymást! Szeretne valamelyikőtök a halott testvére húsából enni? Nem, azt gyűlölnétek! És féljétek Allahot, bizony, Allah a bűnbánat Elfogadója, Irgalmas.” (Korán, 49:12)

A Kegyes Korán megismerteti velünk a jó és a rossz cselekedeteket, és aztán tudtunkra adja, hogy választanunk kell a két út közül. Így, miután hírt ad az ember viselkedésének következményeiről, azt is elmondja, hogy megvan a lehetőségünk arra, hogy irányítsuk magunkat. A Korán azt is elmondja, hogy ha helyesen és jól cselekszünk, az segít megtisztítani a szívünket és lelkünket az erkölcsnek nem megfelelő gondolatoktól, szándékoktól és aggodalmaktól, és azt írja elő nekünk, hogy folyamatosan hittel és jótettekkel teli életet éljünk, amely összhangban van mindazzal, amiben hiszünk.

A prófétánk, Mohammed Próféta (s.a.w.) élete és szavai

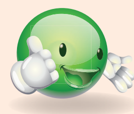
Az Iszlám erkölcsének második forrását Mohammed Próféta (s.a.w.) élete és szavai alkotják, amit szunnának nevezünk. Szeretett Prófétánk tökéletesen átadta a Mindenható Allah parancsait az embereknek, és példát mutatott abban is, hogy hogyan kell ezeket a parancsokat a lehető legjobban teljesíteni.



Gondolkodjunk el!

- Mohammed Próféta (s.a.w.) személyében nyilvánvaló példánk van arra, hogy hogyan élhetünk erkölcsös életet. Ő bemutatta számunkra az Iszlám által létrehozni kívánt tökéletes ember mintáját. Ezért minden hívő emberi és vallási kötelessége, hogy a Prófétánkat (s.a.w.) válassza példaképül.
- A Mindenható Allah azt mondta Mohammed Prófétáról (s.a.w.): „És bizony, nagyszerű a te jellemed" (68:4), az embereket pedig így szólítja meg: „Bizony, Allah Küldöttében szép példaképetek van, azoknak, akik reménykednek Allahban és az Utolsó Napban, és sokat megemlékeznek Allahról."

Szeretett Prófétánk (s.a.w.), aki azért küldetett el, hogy a jó erkölcsöt tökéletesítse, életével és szunnájával az erkölcsi nevelő szerepét töltötte be. Az ő példáját kell követni a hitnek megfelelő életmód kialakításában. Kétségtelen, hogy az ő erkölcsi nevelését és tanításait úgy érthetjük meg, ha minden részletére kiterjedően megvizsgáljuk az életét.



Most te jössz!

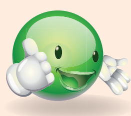
Ha arra gondolunk, hogy a Prófétánkat (s.a.w.) kell erkölcsi modellnek választanunk, felmerülhet bennünk egy kérdés: lehetséges-e, hogy azok az emberek, akik 14 évszázaddal később, egy teljesen más földrajzi és társadalmi környezetben élnek, szerepmodellnek válasszák Mohammed Prófétát (s.a.w.)? Ha igen, akkor hogyan lehetséges? Válaszoljátok meg közösen ezt a kérdést!

Az Iszlám vallásban hívőknek vallási és emberi kötelességük, hogy Mohammed Prófétát (s.a.w.) válasszák példaképüknek. Ezért ő minden korban példakép és követendő szerepmodell. Azonban van néhány feltétele annak, hogy valóban őt válasszuk a példaképünknek. Ezen feltételek közül az egyik legfontosabb az, hogy jól kell ismernünk a Kegyes Koránt, mert a Prófétánk (s.a.w.) a Korán szerint élte az életét. Az élete olyan, mintha a Kegyes Korán magyarázata lenne. Amikor Aisát (r.a.) megkérdezték, hogy milyen volt a Próféta (s.a.w.) erkölcse, jelleme, azt felelte: „Az ő erkölcse a Korán volt". (Ali al-Kari, Sehru's-Sifa, 1/222)

A második fontos feltétele annak, hogy valóban szeretett Prófétánk (s.a.w.) legyen a példaképünk az, hogy tisztában legyünk azzal, hogy ő hogyan reagált egy bizonyos eseményre. Ehhez pedig alaposan meg kell ismernünk az életét. Prófétánk (s.a.w.) élete

során a közösség életében is megvalósította az isteni parancsokat, a gyakorlatba ültette át az isteni kinyilatkoztatást. Ha megismerjük a Kegyes Koránt és a Prófétánk (s.a.w.) életét, azáltal megtanulhatjuk, hogy hogyan választhatjuk őt példaképünkké.

Ha azt próbáljuk megérteni, hogy mit jelent az Iszlám szerinti erkölcs, először az alapvető forrásokat, a Kegyes Koránt és a szunnát kell alaposan megismernünk. Azonban eközben meg kell ismerkednünk az Iszlám 15 évszázados történelmi és társadalmi tapasztalataival is. Ahhoz, hogy a Korán és a szunna által fontosnak tartott erkölcsi értékeket megértsük, értékelni és formába önteni tudjuk, meg kell ismernünk a kezdetektől a mai napig a muszlimok közös hagyományait, értékeit is.



Most te jössz!

Megakadályozhatja-e a hagyomány vagy a hagyományok tanulmányozása azt, hogy az Iszlám erkölcsét mindennapi életünkben időszerűen megéljük? Beszéljétek meg!

3 Az erkölcs jelentősége az Iszlámban

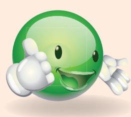




Gondolkodjunk el!

- Az Iszlám azon értékek összessége, amelyek azért küldettek el, hogy az ember ne térjen el teremtése céljától, és utat mutassanak a Teremtőjével való kapcsolatban. Ha ezeket az értékeket magunkévá tesszük, és ezek szerint élünk, az maga az Iszlám erkölcs.
- Az Iszlám az egészséges, tiszta természet vallása, ami az emberi erkölcs tökéletesítése végett küldetett el.
- Az Iszlámban a hit és az istenszolgálat végső célja az, hogy az embert erkölcsi szempontból fejlessze.

Az Iszlám rendkívül nagy fontosságot tulajdonít az erkölcsnek, azért, hogy a világ teremtményei között egységet és rendet alapozzon meg. Ezért az Iszlám erkölcse nem csak az emberek közötti, hanem az ember és a többi élőlény közötti kapcsolatra is kiterjed.



Most te jössz!

Beszéljétek meg, mit jelent az, hogy az Iszlám erkölcs elrendezi az összes teremtmény közötti kapcsolatot!

Az erkölcs haszna az egyén szempontjából

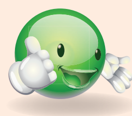
Az emberi természet megfelel az Iszlám által előírt erkölcsi alapelveknek. Az Iszlám erkölcse a legmagasabb értékeket adja a legtökéletesebb teremtménynek, az embernek. Hiszen az Iszlám szerint az ember a legmagasabb rendű lénynek lett teremtve, a teremtés fájának legszebb gyümölcse, az isteni teremtés fénylő koronája. Ezért azok az erkölcsi alapelvek, amelyeket az iszlám előír, mindig a legrangosabb teremtmény, az ember fejlődését, értékét megőrizve próbálják őt még tovább fejleszteni. A többi dolog értéke is az ember életével való kapcsolatából és az emberi életre gyakorolt hatásából származik.



Gondolkodjunk el!

- A Kegyes Korán elemzi az ember személyiségét, és arra ösztönzi az embert, hogy ő is gondolkozzék el ezen a témán.
- Az Iszlám által megcélzott emberideál önzetlen, tisztában van saját magával, kötelességeivel, teremtésével és saját lehetőségeivel, aki hisz az Iszlám minden hittételében. Ennek tudatában az ember saját magát fejlesztve erkölcsös lénnyé válik. Az így kialakult erkölcs nem egy kívülről rákényszerített szabályrendszer, hanem az ember személyiségéből, természetéből fakadó, tökéletes értékrend.

Az Iszlám erkölcse olyan életmodellt kínál, amelynek segítségével az ember egyéni lehetőségeit kiszélesítve emberhez méltó életet élhet. E szerint az életmodell szerint az a legjobb ember, akinek a legtökéletesebb az erkölcse. Így hát elmondhatjuk, hogy az erkölcs annak jele, hogy valaki igazi hívő. Az istenfélelemre alapozott, egyéni és társadalmi terv szerint a fejlődés és az értékessé válás egyetlen mértéke az erkölcsi érettség.



Most te jössz!

Beszéljétek meg ennek a mondásnak a jelentését: „Nem az az erkölcsös ember, akit kívülről irányítanak, hanem aki saját magát irányítja."

Az erkölcs haszna a közösség szempontjából

Mivel az ember társas lény, életéhez szüksége van egy társadalmi környezetre is. Ahhoz, hogy az ember becsületéhez méltóan élhessen és boldog lehessen, a társadalmi környezetének is harmonikusnak kell lennie. Azonban a harmonikus társadalom csak akkor jöhet létre, ha a társadalmat alkotó egyének tisztában vannak kötelességeikkel és a teremtésükben rejlő bölcsességgel, és tartózkodnak az olyan viselkedéstől, ami az egyén és a társadalom felépítését rombolhatja. Vagyis az a társadalom képes

harmóniában élni, amelynek tagjai tartózkodnak a társadalmat bomlasztó, rossz, bűnös viselkedésformáktól. Ezért az erkölcs célja az is, hogy az egyénhez hasonlóan a társadalomban is békességet és nyugalmat teremtsen. Mohammed Próféta (s.a.w.) így írja le ezt:



"Az a hívő, aki együtt tud élni az emberekkel, és az emberek együtt tudnak élni vele. Nincs jó abban az emberben, aki nem keresi mások társaságát, és mások nem keresik az övét." (Ahmad, Musznad, II, 400)

Vallásunk, az Iszlám egészséges erkölcsű társadalom létrehozását célozza meg.



Gondolkodjunk el!

Az Iszlám szerinti ideális társadalom az egész emberiség számára példaértékű társadalom, amelynek tagjai jól és helyesen cselekszenek, és szembeszállnak azzal, ami rossz és helytelen.

Kétségtelen, hogy ez a modell olyan egyénekből épül fel, akik a jóság és istenfélelem szellemében segítik egymást, azt kívánják másoknak, amit saját maguknak is kívánnak, szem előtt tartják a társadalom érdekeit, amelyben élnek, elfedik a hibákat, a jóra hívnak, és megnyilvánítanak magukban minden erkölcsi értéket és szépséget.



Az erkölcs globális előnyei

Az Iszlám minden tekintetben fejleszti az ember életét, és az ember fejlesztésén keresztül a társadalom fejlesztését is megvalósítja. Az egyénből kiindulva a társadalomra, onnan pedig az egész világra kiterjedő tökéletesedés által ez a folyamat globálissá válik. Ennélfogva az Iszlám erkölcse globális előnyökkel bír. A Kegyes Korán folyamatosan kritizálja mindazokat, akik útjába próbálnak állni ennek a globális fejlődési folyamatnak. A Mindenható Allah azt mondja erről: „És amikor elfordul, arra törekszik, hogy romlást terjesszen a földön, és elpusztítja a termést és az állatokat. Allah azonban nem szereti a romlást." (2:205)



Gondolkodjunk el!

- Az Iszlám erkölcsi alapelvei az egész emberiségnek szóló, és minden teremtménnyel való kapcsolatukat elrendező, globális érvényű, mély és átfogó szabályok.
- Az Iszlám erkölcsét globális érvényűvé tevő fogalmak a létezésért való felelősség, az élet tisztelete, az alapvető jogok tisztelete és megőrzése, a jó tanácsolása, a tolerancia, a fizikai és spirituális tisztaság, a becsületesség, irgalmasság, igazságosság stb.

Az Iszlám erkölcs univerzális alapelvei a létezés és az igazság forrásától, a Mindenható Allahtól származnak.

4 A hit, az istenszolgálat és az erkölcs kapcsolata





Gondolkodjunk el!

- A valódi hívő a hitének megfelelő erkölcsös életet él.
- A hit olyan lelkiállapotot teremt, amely lehetővé teszi viselkedésünk megváltozását. Ebben az állapotban az istenszolgálat támogatásával megnyilvánuló élet erkölcsös élet, a hívő pedig erkölcsös ember lesz. Ezért tehát a hit, az istenszolgálat és az erkölcs között nagyon szoros kapcsolat van.

A hit és az erkölcs kapcsolata

Az Iszlám szerint nagyon szoros kapcsolat van az erkölcsös élet és a hit között. Mert az igazság és becsületesség csak azokban az emberekben nyilvánul meg, akiknek a szavai és a viselkedése is helyénvaló. A Kegyes Korán így szól erről az egységről:



„Bizony, akik azt mondják: „A mi Urunk Allah", aztán szilárdan kitartanak ebben, nekik nem kell majd félni, és nem lesznek szomorúak." (46:13)

„Bizony, akik azt mondják: „A mi Urunk Allah!", és utána szilárdan kitartanak a helyes úton, az angyalok ereszkednek le hozzájuk: „Ne féljetek, és ne szomorkodjatok, hanem fogadjátok a Kert hírét, amely nektek ígértetett!" (41:30)

A hitet és az erkölcsöt együtt „isztikámet", vagyis a helyes úton való szilárd kitartás néven nevező Iszlám szerint a hit az emberi viselkedés lelke. Ez a lélek az erkölcsös emberek azon szándéka és döntése, hogy az életüket megfelelő viselkedéssel akarják élni.

A hitet és a viselkedést egymással szoros kapcsolatban állónak látó Iszlám szerint az a legnemesebb ember, akinek az erkölcse a legjobb, és az a legjobb ember, akinek a legjobb a jelleme. Voltaképpen azt, hogy milyennek kell lennie a hitünknek és az erkölcsünknek, a „legegyenesebb úton járó és legjobb erkölccsel bíró" Prófétánk (s.a.w.) mutatta meg nekünk.

Az istenszolgálat és az erkölcs kapcsolata

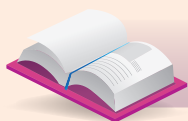
Az istenszolgálat az egyik kifejezésmódja annak, hogy az ember minden dolog Teremtője és Birtokosa, a Mindenható Allah előtt saját, emberi természetének és teremtésének megfelelő módon mély tiszteletét és alázatát kimutassa. Az Iszlám mély párhuzamot von az erkölcs és az istenszolgálat között. Hiszen az istenszolgálat azoknak az értékeknek a kifejezése, megjelenési formája az életünkben, amelyekben hiszünk. Erre a kapcsolatra utal az ája is: „És (nem tettem-e kötelezővé,) hogy Engem szolgáljatok – ez az egyenes út!" (36:61)

Az istenszolgálat megerősíti a hitet a szívünkben, és lehetővé teszi, hogy jó erkölcsünk legyen. Például a napi öt ima folyton Allahra emlékeztet minket, így felhagyunk mindenféle helytelen viselkedéssel. A böjt megerősíti bennünk az együttérzést és irgalmasságot, megóvja kezünket a tiltott dolgoktól, a nyelvünket a hazugságtól. A zakát fizetése megment a szűkmarkúságtól, erősíti a mások iránti jóakarat és segítőkészség érzését, és a társadalom szempontjából hasznos emberré nevel. Így az istenszolgálattal táplált hit a jó erkölcs gyümölcseit hozza, és segít az embernek elérni valódi értékét.



Kutassunk – tanuljunk!

Beszéljétek meg Mevlana mondását: " Az egész világot átkutattam, de nem találtam magasabb rendű erényt a jó erkölcsnél."



A fejezet összefoglalása



Az Iszlám egyik fő célja az erkölcsös ember és társadalom nevelése. Az Iszlám tudatja az emberrel az Allahba vetett hitből fakadó kötelességeit saját maga, más emberek és a többi teremtmény iránt, és kalauzolja őt az értékek rendszerében. Az erkölcsi értékek is ide tartoznak. Az Iszlám az erkölcsös élet legmélyebb és leggazdagabb dimenzióit Mohammed Próféta (s.a.w.) példáján keresztül mutatja be nekünk. A Prófétánk (s.a.w.) azzal a mondásával: „Azért küldettem, hogy a jó erkölcsöt tökéletesítsem" utalt arra, hogy az Iszlám alapja a jó erkölcs.

Az Iszlám szerint az erkölcs alapvető forrása a Kegyes Korán. A Korán a legszebb és leghatásosabb módon mutatja be nekünk az erkölcsi értékeket. Az Iszlám erkölcsének másik forrása Mohammed Próféta (s.a.w.) szunnája.

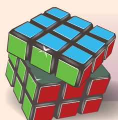
Az Iszlám szerinti erkölcs univerzális előnyeivel az egyén saját lehetőségeit kiszélesítve kínál tervet arra, hogy emberhez méltó életet élhessen. Ebben az életben az a legjobb ember, akinek a legjobb az erkölcse. Az a társadalom, amely erkölcsös egyénekből épül fel, boldog és nyugodt társadalom lesz. Az Iszlám azt várja el az embertől, hogy a hitének megfelelő, erkölcsös életet éljen. Vagyis, a hit és az erkölcs egységét "isztikámet" néven nevező Iszlám olyan életet épít fel, amely ebbe az egységbe az istenszolgálatot is beépíti.



Tekintsük át a fejezetet!



1. Milyen kapcsolat van a vallás és az erkölcs között?
2. Mik az Iszlám erkölcs forrásai?
3. Milyen előnyei vannak az erkölcsnek egyéni és társadalmi szempontból?
4. Milyen kapcsolat van a hit és az erkölcs között?
5. Milyen kapcsolat van az istenszolgálat és az erkölcs között?



Ellenőrző kérdések



1. Az alábbiak közül melyik az Iszlám elsődleges célja?

A) Szenvedésre hívja az embereket

B) Megijeszteni az embereket

C) Arra bátorítani az embereket, hogy ne törődjenek semmivel

D) A hitének megfelelő erkölccsel viselkedő társadalmat létrehozni

2. Az alábbi hadíszok közül melyik fejezi ki, hogy az Iszlám alapja a jó erkölcs?

A) „A tisztaság a hit fele."

B) „Azért küldettem, hogy a jó erkölcsöt tökéletesítsem."

C) „A mosoly is adomány."

D) „Aki megtéveszt minket, az nem közülünk való."

3. Az alábbiak közül melyik az Iszlám erkölcsének alapvető forrása?

A) Babonák

B) Mesék és mondák

C) Szokás és hagyomány

D) Mohammed Próféta (s.a.w.) élete és szavai

4. Az alábbiak közül melyik NEM tartozik az erkölcs hasznai közé?

A) Az egyén emberhez méltóan élhet.

B) Az embert a társadalomban is magasabb szintre emeli fel.

C) Önzésre készteti az embert.

D) Az ember elnyeri általa a Mindenható Allah szeretetét.

5. Az alábbiak közül melyik NEM tükrözi az istenszolgálat és az erkölcs kapcsolatát?

A) Az ima megtartása megóvja az embert mindenféle helytelen viselkedéstől.

B) A böjtölés erősíti az együttérzést és irgalmasságot.

C) A zakát fizetése megóv minket a szűkmarkúságtól.

D) Ha segítünk másokon, híresek leszünk.

erkölcs

3. FEJEZET

AZ ISZLÁM SZERINTI PÉLDÁS ERKÖLCSŰ EMBER

1. Az Iszlám erkölcs szerint jó és követendő modor és viselkedésformák

2. Az Iszlám erkölcs szerint rossz és kerülendő modor és viselkedésformák

MIRŐL LESZ SZÓ EBBEN A FEJEZETBEN ?

Ebben a fejezetben az Iszlám szerint helyes és követendő, illetve helytelen és elvetendő viselkedésformákat vizsgáljuk meg. Az Iszlám szerint példaértékű erkölccsel bíró ember a jót és helyénvalót követi, anyagilag is segít másoknak, becsületes, nem él vissza a bizalommal, toleráns és megbocsájtó, türelmes, alázatos, mindig betartja a szavát, udvarias, jóindulatú az emberekkel, szépen beszél velük, segítőkész. Az ilyen ember nem zsugori, nem pletykál, nem rágalmaz, nem dicsekszik a jótetteivel, nem szít ellentétet mások között, nem irigykedik, nem pazarolja a tulajdonát, tartózkodik a büszkélkedéstől, a szégyentelenségtől és paráznaságtól, az alkoholtól és szerencsejátéktól tartózkodik, nem foglalkozik jóslással, mágiával és hasonló dolgokkal, és bármit is tesz, nem veszteget meg másokat, és nem megvesztegethető.

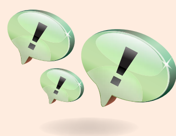
TANULÁSI CÉLOK

1. Megismerjük az Iszlám szerint példaértékű erkölccsel bíró ember tulajdonságait.
2. Megismerjük az Iszlám szerint helyes és követendő viselkedésformákat.
3. Megismerjük az Iszlám szerint helytelen és elvetendő viselkedésformákat.
4. Megfogalmazzuk, milyen előnyökkel jár az erkölcs kialakítása egyéni, társadalmi és univerzális szinten.
5. Célul tűzzük ki, hogy megvalósítsuk magunkban az Iszlám szerint példaértékű erkölccsel bíró ember tulajdonságait.

MIKÖZBEN A FEJEZETET OLVASOD

Miközben a fejezetet olvasod:

1. Ne veszítsd szem elől a fejezet elején kitűzött célokat! Olvasd el többször is azokat a témákat, amelyek szerinted ezekhez a célokhoz kapcsolódnak!
2. Semmiképpen ne hagyd ki a fejezetben említett kutatást vagy megfigyelést!
3. Ne érd be ezzel a könyvvel a tanulásban! A könyv végén felsorolt források segítségével tovább szélesítheted tudásodat.



Beszéljük meg!

Mit jelent az, hogy a Prófétánk, Mohammed Próféta (s.a.w.) a legjobb példa a muszlimok számára?

1 Az Iszlám erkölcs szerint jó és követendő modor és viselkedésformák

Ha az Iszlám erkölcse szerint dicséretes tulajdonságokkal bírunk, akkor azok segítségével építjük fel személyiségünket, viselkedésünket. Az erkölcs egy életforma, ezért a jó erkölcsi tulajdonságokat a szokásunkká kell tennünk, a személyiségünk és viselkedésünk részévé kell válniuk.

JÓSÁG ÉS IGAZSÁG

Az Iszlám erkölcs szerinti „jóság" fogalmára számos szó létezik. A szalah, birr, khajr, maruf, haszen, tajjib, ihszan mind ilyen jelentéssel bíró szavak. Ezekben a fogalmakban az a közös, hogy belülről fakadó, őszinte hitből származó, érdek nélküli jóságot jelentenek, és a hozzájuk illő jó viselkedés is kíséri őket.



Gondolkodjunk el!

Ebben a világban az emberek közötti jó kapcsolat és szép viselkedés, és a Túlvilágon megszerezni kívánt magas rang mind a jóságból származik.



Az az okos ember, aki képes meglátni, hogy a haszon a jóból származik, a kár pedig a rosszból. Ezért mindenkinek a tőle telhető mértékben tökéletesítenie kell az erkölcsét, a szépet és jót kell céljául kitűznie. Jól tudjuk, hogy az evilági életben elvégzett jó cselekedetek ízénél semmi nem lehet édesebb, és a jócselekedetek cselekvéséből származó öröm sokkal nagyobb, mint a pusztán élvezetből származó. A Mindenható Allah a Kegyes Koránban így közli ezeknek a jótetteknek a jutalmát: „Bizony, Allah szereti azokat, akik jót tesznek." (2:195), „Bizony, a jóságosak boldogságban lesznek." (82:13)



Gondolkodjunk el!

- Az Iszlám erkölcsének tulajdonsága, az igazság azt jelenti, hogy az ember külseje és belső világa, szavai és tulajdonságai összhangban vannak egymással.
- Az igazság azt jelenti, hogy az ember szavai és cselekedetei megfelelnek egymásnak.
- Az igazság a jó erkölcsű ember megkülönböztető tulajdonsága.

A Kegyes Koránban szidk és hakk néven is említett igazság Mevlana szavaival megfogalmazva azt jelenti, hogy az ember vagy tűnjön olyannak, amilyen valójában, vagy legyen olyan, amilyennek tűnik. A vallástudósok szerint az igazság a személyiség gyümölcse, a nemesség alapja, kívánatos állapot és az ember valódi ékessége.

Az igazság olyan állapot, amelyet ember voltunk tesz szükségessé. Ha másért nem is, de az embernek igaznak kell lennie ember voltából fakadóan, mert kizárólag így nyerheti el a Mindenható Allah megelégedését. Mert a jósághoz hasonlóan az igazság megment minket a felelősségre vonástól ezen a világon és a Túlvilágon is, és olyan szép tulajdonság, amellyel magas rangra emelkedhetünk.



Allah azt mondja: „Ez az a Nap, amikor az igazaknak hasznuk származik az igazságukból. Sokszorosan megkapják érte a jutalmukat. Kertjeik lesznek, amelyek alatt folyók folynak, abban fognak lakozni örökké. Allah elégedett velük, és ők elégedettek Vele. Ez a hatalmas siker." (5:119)



Gondolkodjunk el!

Minden erkölcsi erényhez hasonlóan az igazság is a kapcsolatokban nyilvánul meg. Az emberi kapcsolataikban igazul viselkedő emberek távol maradnak a hazug, megtévesztő vagy kétarcú viselkedéstől. A képmutatók azok az emberek, akik nem hisznek a hit alapelveiben, de mégis úgy viselkednek, mintha hívők lennének. Ők nem igaz emberek, hanem kétarcúak.

ANYAGI SEGÍTSÉG NYÚJTÁSA (INFAK)



Gondolkodjunk el!

Az Iszlám szerinti példás viselkedés része az is, hogy anyagi segítséget nyújtunk másoknak. Az anyagi segítség a kötelező adomány, a zakát és az önkéntes adomány, a szadaka mellett magába foglal minden anyagi segítséget, amit Allah megelégedését keresve a rokonoknak, szegényeknek, nincsteleneknek és a támogatásra érdemes helyeknek vagy szervezeteknek nyújtunk.

Az infak a társadalmi egyensúly megteremtésének egyik eszköze, és a lelkiismeretes emberek kötelessége. Hiszen az ember birtokában lévő vagyon voltaképpen Allahé, és csak ideiglenesen bízta az emberekre, hogy hasznuk származzon belőle. És amit az ember vagyonának valódi birtokosa parancsol a vagyonnal kapcsolatban, azt az embernek meg kell tennie.



„És adjátok meg a rokonnak, ami jár, és a szegénynek és az úton járónak, és ne költekezzetek pazarolva. Bizony, a pazarlók a sátánok testvérei. És a Sátán mindig hálátlan Urához." (17:26-27)

A másoknak való segítséget nem kötelességként kell néznünk, hanem a valódi emberként való élés egyik feltételeként. Vagyis egy ember azért segít egy másikon, mert a segítségnyújtás emberi kötelessége. Tehát úgy válhatunk tökéletes emberré, ha segítő kezet nyújtunk másoknak. Akiknek lehetőségük van segítséget nyújtani, mindig gondolniuk kell azokra, akik segítségre szorulnak. Az ilyen felfogás segít eltörölni a társadalmi különbségeket, az emberek közötti egyenlőtlenséget.

SZEMÉRMESSÉG

A szemérmesség, amelyet erkölcsös lény voltunk szükségessé tesz, az ebben a világban tiszteletre méltó és lelki nyugalomban élő, a Túlvilágon a Mindenható Allah megelégedését elnyerő, boldogságot találó emberek viselkedésformája és tulajdonsága.

A szemérmesség a lélek tisztasága, azt jelenti, hogy az ember távol marad a bűnöktől és a helytelen cselekedetektől. Aki szemérmes, az nem veti a tekintetét semmire, ami nem az övé. Mindenben a megengedettet és törvényeset választja, vagyis a szemérmes ember mindig megelégszik azzal, ami az ő joga. Azonban ha szemérmességről beszélünk, akkor mindig az erkölcsi tisztaság, a becsület őrzése jut először eszünkbe. Ha a mások és magunk becsülete, erényessége és szemérmessége iránt is tiszteletet mutatunk, azzal a saját szemérmességünket, becsületünket őrizzük.

Mint tudjuk, az embert hajtó vágyak közül az egyik alapvető a testi vágy. A testi vágy az ellenkező nem, vagyis férfiak esetében a nők, nők esetében a férfiak iránti testi vonzódást is jelenti. Ahogy nem elfogadható az, ha valakit elragadnak a testi vágyak, és szégyentelen cselekedetet követ el, úgy nem lehet a testi vágyat kiirtani sem az emberből. Azt, ha valaki ezt a vágyat megengedett módon és mértéket tartva elégíti ki, szemérmességnek nevezzük. Ez a tulajdonság a vallásosság egyik legfontosabb tulajdonsága, és ennek részét képezi a vággyal vagy testiséggel szemben gyakorolt türelem is.





„Mondd meg a hívő férfiaknak, hogy süssék le a tekintetüket, és őrizzék a szemérmüket! Az tisztább nekik. És Allah nagyon jól ismeri, amit tesznek. És mondd meg a hívő nőknek, hogy süssék le a tekintetüket, és őrizzék a szemérmüket!' (24:30-31)

A szemérmességhez elengedhetetlen, hogy az emberben legyen szégyenérzet. Ez az érzés megóvja az embert a rossz és bűnös beszédtől, cselekedettől és viselkedéstől. Ha az emberekből kiveszik a szégyenérzet, a bűnös beszédtől, cselekedettől és viselkedéstől tartózkodás, és ezek elterjednek a társadalomban, az erkölcsi romlást hoz magával. Allah Küldötte (s.a.w.) azt mondta, hogy a szemérmesség, a szégyenérzet is a hit egyik ága, és nem származik belőle más, csak jó. Ezzel is tudtunkra adta, hogy szemérmesnek kell lennünk, mert a Mindenható Allah is az ilyen embereket szereti.

A RÁNK BÍZOTT DOLGOK TISZTELETE

A valakire rábízott dolog, vagyis „emanet" az emberi természet részét képező, nagyon tág fogalom. Amikor az emanet szót halljuk, akkor elsősorban olyan dolog jut eszünkbe, amelyet ideiglenesen ránk bíztak, hogy vigyázzunk rá, de később majd vissza kell adnunk a tulajdonosának. Pedig az emanet szó magába foglalja az ember minden felelősségét, a legkisebbtől a legnagyobbig. Tehát ha emanetről van szó, az egész életünkben felmerülő minden felelősségre kell gondolnunk. Az, hogy vigyázzunk az egészségünkre, egy ránk bízott titokra, az, hogy minden holminkat megfelelően

használjuk, hogy teljesítsük a feladatainkat, becsületesek legyünk a kereskedelemben mind-mind az emanet fogalm ába tartozik.

Ha valaki megbízható ember, abból az következik, hogy tiszteli a rábízott dolgokat. Az Iszlám vallás erkölcsi alapelveinek egyik célja a megbízható emberek nevelése. Mohammed Próféta (s.a.w.) azt mondta ezzel kapcsolatban: „Az a muszlim, akinek a kezétől és a nyelvétől az emberek biztonságban vannak!" (Tirmidhi, Iman, 12) Ebben a hadíszban a „kezétől és a nyelvétől az emberek biztonságban vannak" kifejezés a legszélesebb értelemben véve a megbízható tudású és viselkedésű embert írja le. Azokat, akiknek a tudásuk és a viselkedésük nem felel meg egymásnak, a hadíszok és a Kegyes Korán egyaránt elítélik: „Ti, akik hisztek! Miért mondjátok azt, amit nem tesztek? Rendkívül gyűlöletes az Allah előtt, hogy azt mondjátok, amit nem tesztek!" (61:2-3)



Gondolkodjunk el!

A Prófétánk (s.a.w.) egy hadíszban azt mondta: „Aki megtéveszt minket, az nem közülünk való" (Muszlim, Iman, 164). Ezzel azt hozta tudomásunkra, hogy az emanet tisztelete a példaértékű és tökéletes emberek megkülönböztető jegye.

IGAZSÁGOSSÁG

Az igazságosság azt jelenti, hogy mindent a helyén kezelve, nem kisebbítve és nem eltúlozva, megadjuk mindenkinek az őt megillető jogokat. Az igazságosság ellentéte az igazságtalanság és a zsarnokság, az elnyomás. Egy társadalom csak akkor lehet egészséges és működőképes, és csak akkor maradhat fenn, ha az igazságosságra alapul.

Az igazságosság olyan erkölcsi tulajdonság, amelyet be kell építenünk életünkbe. Ez azt is jelenti, hogy bármilyen feladatot végzünk el, azt megfelelően tegyük. Másképpen szólva, úgy végezzük el a munkát vagy feladatot, ahogy azt el kell végezni.



„Bizony, Allah igazságosságot parancsol, jótetteket, és hogy adjatok a rokonoknak, és megtiltja az erkölcstelenséget, és a helytelent, és a zsarnokságot. Int benneteket, hogy megemlékezhessetek." (16:90)

Mivel az igazságosság olyan alapvető erkölcsi erény, amelynek minden emberi tkapcsolatban meg kell nyilvánulnia. Az igazságossággal kapcsolatban a legszigorúbban kell eljárnunk az egyén és a társadalom nyugalma és biztonsága érdekében. Mert ha egy társadalom ügyeit nem úgy intézik, ahogy azokat intézni kell, és nem adják meg a társadalom tagjainak jogait, akkor az a társadalom nem képes megfelelően működni és fennmaradni. Az ilyen társadalmakban eluralkodik a jogtalanság, az elnyomás és az anarchia. Milyen mély jelentéssel bír erről ez a hadísz: „Ha olyan emberekre bíznak feladatokat, akik nem értenek hozzá, akkor várjátok az Ítélet Napját" (Bukhari, Ilim, 2)!

Ha egy feladat elvégzését olyanra bízzák, aki nem ért hozzá, az ellentétes a joggal és a törvénnyel. Ha pedig a jogot és a törvényt figyelmen kívül hagyják, akkor a társadalomban nem sikerül megvalósítani az igazságosságot, és a társadalom tagjai

között elvész a bizalom és a biztonság. A társadalomban a békesség az igazságosságból származik. Az igazságosság pedig csak akkor valósítható meg, ha az emberek nem térnek el a helyes viselkedéstől, és különösen a felelős pozíciókat betöltő emberek ragaszkodnak az igazságossághoz. A közmondás: „a vezetés alapja az igazságosság" emlékeztet minket a vezetők és az alárendeltek felelősségére is.



Olvasnivaló

Mohammed Próféta (s.a.w.) magához hívatott egy asszonyt, akit lopással gyanúsítottak. Az asszony nagyon befolyásos családból származott. Az egész város felbolydult azt hallva, hogy büntetést kaphat. Azt akarták, hogy valaki emeljen szót az érdekében a Prófétánál, de senkinek nem volt mersze hozzá. Végül Oszama ibn Zaidot (r.a.) küldték a Prófétához (s.a.w.), mert tudták, hogy őt nagyon szereti. Azonban Mohammed Próféta (s.a.w.) olyan viselkedéssel mutatott példát erre, amely minden nappal értékesebb lesz, amíg csak világ a világ, és azt mondta:

„Az előttetek volt népek ezért lettek elpusztítva. Ha a hatalmasok és befolyásosak közülük bűnt követtek el, szemet hunytak felette, és nem büntették meg őket. Ha a szegény, gyenge emberek követtek el bűnt, őket viszont megbüntették. Allahra esküszöm, ha a lányom, Fatima követne el lopást, őt sem haboznék megbüntetni!" (Bukhari, Hudud, 12)

TESTVÉRISÉG

Az Iszlám társadalmat fenntartó erkölcsi erények egyike a testvériség is. A Kegyes Korán utal arra, hogy minden ember testvér, és utána felhívja a figyelmet a vallási testvériségre is. Az ája: „A hívők nem mások, mint testvérek, szerezzetek hát békét a testvéreitek között! És féljétek Allahot, hogy kegyelmet kaphassatok." (49:10) tudatja velünk, hogy a testvériség nemcsak vérrokonsági vagy családi kötelék, hanem a hit és a szívek egysége is testvérré teszi az embereket. Az ájában megfogalmazott testvériség erre a világra és a Túlvilágra is érvényes. Az ilyen testvériség érzése megtisztítja az embereket mindenféle önérdektől, távol tartja az önző vágyaktól és erkölcsi hibáktól, és szeretetet teremt közöttük. Az Iszlámban az embereket összekötő testvériség alapja a hit.



Gondolkodjuk el!

A vallási testvériség a legerősebb emberi kötelék, legalapvetőbb szívbéli kapcsolat és legmagasabb rendű lelki együttlét. Nem meglepő, hogy ennek a páratlan testvériség nagyságában, tisztaságában, mélységében és állandóságában a legnagyobb szeretet nyilvánul meg. Ezt az érzést az Iszlám az „Allahért való szeretet" néven ismeri. Ezáltal az Iszlám testvériségét a hit szeretetéhez köti, és minden teremtményre kiterjeszti. Ennek a szeretetnek az alapja Yunus Emre szavaival élve „A teremtmények szeretete a Teremtőtől származó erő".

A testvériség egységet és együttlétet jelent. Annak ellenére, hogy egyénként különállnak egymástól, a társadalomban élő hívők kiegészítik egymást, támogatják egymást, olyanok együtt, mint egy erős épület. Ha egyiküknek valami gondja vagy problémája van, az mindegyiküket érinti. Ez az egység és támogatás őszinte és példás érzés. Ahhoz, hogy ez a példás állapot fennmaradjon, folyamatosan táplálni, erősíteni kell. A valódi testvériség alapelvét Mohammed Próféta (s.a.w.) így osztotta meg velünk: „Egyiktek sem igazi hívő, amíg azt nem kívánja a testvéreinek, amit saját magának is kíván." (Bukhari, Iman, 7) E szerint az alapelv szerint a hívők testvériségük miatt csak jót kívánhatnak egymásnak. Hiszen az egyetértés, összetartás, egység, jó szándék, őszinteség csak jóakarattal és egymás iránti jósággal valósulhat meg.



Gondolkodjunk el!

Ahol nincs testvériség, ott nincs szeretet, szeretet nélkül pedig nem beszélhetünk egységről és összetartásról.

A testvériség Allah útján azt jelenti, hogy minden hívőnek össze kell tartania. Ezért ha bármilyen okból vagy evilági előnyért valaki elhagyja testvérét, és elvész a szeretet, és ezért elvész a testvériség és barátság, azáltal megszűnik a hívők összetartása és egysége is.

A Prófétánk (s.a.w.) életével példát mutatott nekünk a testvériség minden körülmények között való fontosságáról. A testvéreivel közösen végezte el a hidzsrát, együtt dolgozott velük, Badr és Uhud csatáiban az oldalukon harcolt, velük együtt örült vagy szomorkodott.

Az egység és összetartás hajtóereje, a testvériség megőrzésére irányuló erőfeszítés olyan erkölcsi alapelv, amelynek soha nem szabad elvesznie vagy gyengülnie. A testvériség legnagyobb ellensége a rossz feltételezése, a pletyka, a rágalmazás, és különösen az önérdek előtérbe helyezése – ezektől mindenképpen tartózkodnunk kell. Ne feledjük, hogy ezek a negatív érzések és tulajdonságok nemcsak egy vagy néhány emberre vannak pusztító hatással, hanem az egész társadalomra.

TOLERANCIA ÉS MEGBOCSÁJTÁS

A tolerancia az egyik első tulajdonság, amely eszünkbe jut, ha a szép erkölcsről van szó. A tolerancia azt jelenti, hogy megértően állunk hozzá mindenhez, és amennyire lehetséges, jó szemmel nézzük. A tolerancia több és magasabb rendű tulajdonság, mint a megértés vagy elviselés.

A tolerancia olyan erény, olyan érték, amely a puszta létezésből származik. Vagyis ha elfogadjuk azt, hogy az embernek vannak alapvető jogai pusztán azért, mert embernek született, az utat nyit a tolerancia számára. Ezért a tolerancia azt is jelenti, hogy helyet, lehetőséget adunk másoknak. A nyugati filozófiában a másoknak békésen történő helyt adás helyét természetellenes, önző és zsarnoki, a „létért folytatott küzdelem",

vagy az „ember embernek farkasa” elv vette át. Ehelyett azonban nekünk a békés egymás mellett élést, mások fennmaradását is elősegítő „természetes szeretet” elvét kell alkalmaznunk. Tagadhatatlan, hogy minden teremtménynek vannak olyan egyéni tulajdonságai, különbségei, amelyeket valamennyiünknek el kell fogadnunk. Ez pedig csak az igazságosság és szeretet által megalapozott tolerancia keretében lehetséges.

A toleranciát lehetővé tevő igazságosság azt jelenti, hogy minden teremtményt a helyén kezelünk, a neki megfelelő módon viselkedünk vele. Ebben az értelemben az igazságosság nem az emberek iránti szívesség vagy kedvesség, hanem teremtmény voltunkból, egyéniség voltunkból fakadó alapvető kötelesség. A toleranciából fakadó másik tulajdonság a szeretetteljesség. A szeretetteljesség a szeretet, tisztelet, együttérzés, jó modor és békesség egységéből származó érzés, Allah egyik tulajdonságának megnyilvánulása. Ez Allah kegye. Ennek az emberi tulajdonságnak a valódi megnyilvánulásával mindenki megértheti annak a valódi jelentését, hogy mit jelent Allah megelégedése.



„Ti, akik hisztek! Bizony, a házastársaitok és a gyermekeitek között vannak, akik ellenségek nektek, óvakodjatok hát tőlük. De ha elnézitek, és felmentitek őket, és megbocsátotok, hát bizony Allah Megbocsátó, Irgalmas.”(64:14)

A valódi tolerancia, vagyis az, ha az ember helyt ad másoknak is a létezésben, a saját belső világát és békéjét is elősegíti. Ebből a szempontból a tolerancia nem szívesség, hanem felelősség, a létezés alapját jelentő emberi kötelesség, ebből következőleg a tolerancia hiánya jogsértést jelent.

TÜRELEM ÉS KITARTÁS A NEHÉZSÉGEKKEL ÉS CSAPÁSOKKAL SZEMBEN (SZABR)

Mint jól tudjuk, az életben nemcsak szépség és jó van, életünk során meg kell ismernünk a szükséget és nehézségeket is. Az életben megélt nehézségek szükségesek ahhoz, hogy az embert éretté tegyék és neveljék. Azt a tulajdonságot, amikor az ember méltósággal és türelemmel viseli az őt érő nehézségeket és csapásokat, állhatatosság, türelem, egy szóval szabr néven nevezzük. Ha az ember hívő lett, a szabr az egyik alapelve annak, hogy a megfelelő módon élhesse meg a hitét. Az Iszlám vallástudósai a szabr két oldalára hívják fel a figyelmünket. Az egyik az, hogy ha az embernek nehézségeken kell keresztülmennie, utána mindig valami könnyebbség várja. A másik, hogy ha távol maradunk a túlzott szenvedélyt vagy vágyat keltő dolgoktól, akkor megmenekülünk ezek negatív következményeitől is.



Gondolkodjunk el!

A szabr általánosságban véve a nehézség és csapás első pillanataiban tanúsított elfogadását és állhatatos elviselését jelenti, azonban jelenti azt is, hogy a tiltott dolgoktól tartózkodunk és kitartóan követjük a vallás parancsait.

Számos muszlim vallástudós szerint az élet nehézségei és csapásai az emberek vezetésére szolgálnak, mert ebben a világban semmi nem történik gond és nehézségek nélkül. Az ember egyetlen helyes viselkedése a nehézségekkel szemben a szabr. Olyan páncél ez, amely hatástalanítja az élet méreghez hasonló nehézségeit. A szabr azonban nehéz feladat, aminek teljesítésére csak azok képesek, akik képesek az ügyek végső kimenetelét szem előtt tartani. Mert senki nem végez olyan jótettet, aminek ne lenne majd meg a jutalma. Ezért a türelem és állhatatosság, a szabr azt is jelenti, hogy biztosak vagyunk a végső győzelemben.



„És bizony, próbára teszünk benneteket valamennyi félelemmel, éhséggel, a vagyonotok, életetek és gyümölcseitek fogyatkozásával, de mondj jó hírt a türelmeseknek!" (2:155)

A nehéz helyzetben tanúsított türelem segítségével az ember megszabadulhat a nehézségektől és aggodalmaktól. A valódi emberséggel bíró, erkölcsös ember tudja, hogy az élet szépségei és nehézségei is próbatételek a Mindenható Allahtól, ezért a szépségekért hálát ad, a nehézségeket pedig türelemmel viseli. Ez olyan lelkiállapot, amely fejleszti az embert és növeli ellenállóképességét, és arra is lehetőséget kínál, hogy jutalmat szerezzen. Hiszen a Prófétánk (s.a.w.) azt mondta erről a hozzáállásról: „Milyen jó is a hívőnek! Hiszen minden ügyének a kimenetele jó számára. Ha bőséget és kegyeket kap, tudja, hogy azok Allahtól vannak, és hálát ad értük Allahnak, ezért jó származik számára a bőségből és kegyekből. Ha pedig gondok és nehézségek érik, tudja, hogy azok Allahtól vannak, és türelemmel viseli, ezért jó származik számára a gondokból és nehézségekből is."

ALÁZATOSSÁG

Az alázat a tiszteletből fakadó erény. Abból származik, hogy az ember felismeri és megérti, hogy mennyire hatalmas a Mindenható Allah, és hogy ő maga pedig milyen kicsi és jelentéktelen. Az alázat a kevélység ellentéte, és a nemességhez és valódi nagysághoz vezető lépcső. Allah Küldötte (s.a.w.) a legmélyebb alázatossággal végezte minden istenszolgálatát, ezzel is tudatva velünk ennek a tulajdonságnak a fontosságát.

Az alázat akkor értékes, ha jó szándékból és a Mindenható Allah megelégedését keresve születik. Ellentéte az arrogáns büszkeség, a kevélység. Vannak olyanok, akik szerénynek tűnnek, de valójában a szívük kevélységgel van teli. Az alázat nem jelent megalázkodást vagy alantasságot sem. Bármilyen rangja legyen is egy embernek, akkor is ember, és emlékeznie kell arra, hogy gyenge és tehetetlen, de nem felejtheti el azt sem, hogy ember volta miatt kiemelkedő szerepet tölt be a teremtésben. Ha az átlagosnál több jóban és jobb tulajdonságokban részesült, azt nem a saját személyes érdekei hajszolására kell fordítania, hanem emlékeznie kell arra, hogy mindezt Allahtól kapta, és a Mindenható Allah bármikor visszaveheti tőle ajándékait és kegyeit. Azok, akiknek a szíve szerény és alázatos, nyugalmat és biztonságot árasztanak környezetükre is.

Ahogy az érett szemekkel teli kalász is a föld felé hajlik, úgy a jó tulajdonságokkal és kegyekkel megajándékozott embereknek is alázatosnak kell lenniük.



„És a Kegyelmes szolgái azok, akik alázatosan járnak a földön, és ha a tudatlanok megszólítják őket, azt mondják: „Békesség!"

AZ ADOTT SZÓ BETARTÁSA

Az erkölcs alapvető tulajdonságainak egyike az, hogy az ember betartja az adott szavát. Ez azt mutatja, hogy az ilyen ember igaz és egyenes. Amennyire fontos a szótartás az egyén szempontjából, ugyanolyan lényeges a társadalom szempontjából is. Az élet minden pillanatában, legyen szó hivatalos pozíciókról, kereskedelemről, a család felépítéséről vagy bármi másról, egyfolytában megfigyelhetjük a szavahihetőség fontosságát. Egy ember erkölcsi értékének felmérésében nagyon sokat számít az, hogy a cselekedetei összhangban vannak-e a szavával. Ezért tette a Mindenható Allah a többi emberrel való kapcsolatot irányító legalapvetőbb szabállyá az igazságot, vagyis azt, hogy igazak legyünk az adott szavunkhoz.



„Betartják az esküjüket, és félik a Napot, amelynek a rossza mindenhova elér." (76:7)





Gondolkodjunk el!

Az erkölcs és az emberség szempontjából is fontos, hogy betartsuk a szavunkat. Hiszen ha nem tartjuk be adott szavunkat, az felborítja az emberek közötti kapcsolatot és a társadalom rendjét is. Ha valaki a szavát adja, azt be is kell tartania. Hiszen ez az adott szó a szabad és önálló személyiséggel bíró ember adóssága. Ha valaki nem tudja betartani, amit ígért, az ne adja rá a szavát.

Allah Küldötte (s.a.w.) szerint a képmutatás egyik jele az, ha valaki nem tartja be azt, amit ígért.



„Három tulajdonsága van a képmutatónak: ha beszél, hazudik, ha a szavát adja, nem tartja be, és ha rábíznak valamit, visszaél vele." (Muszlim, Iman,107)

JÓ MODOR, UDVARIASSÁG

A nyugodt, boldog élet érdekében követendő erkölcsi erények egyike a jó modor, az udvariasság is. Az udvariasság célja az, hogy egy társadalomban az emberek egymás közötti kapcsolata érett és civilizált legyen, és így az egyén és a társadalom nyugalma és elégedettsége megvalósuljon.

Az udvariasság segítségével a mindennapi tevékenységeket rendben és szabályosan végezhetjük el, így a társadalomban egyfajta nyugalom születik. Az udvariasság szabályai egy adott társadalomban a hit, a gazdasági és technológiai fejlettség, a szokások és hagyományok függvényében változhatnak. Az udvariasság alapját a tudás és a kulturáltság képezi. A kulturáltság és az udvariasság a legfontosabb tulajdonságok, amelyek emberi tevékenységeink értékét és szépségét adják. A tisztelet az udvariasság alapját képezi, és az udvarias ember olyan ember, aki nemcsak a saját, hanem mások értékeit is elismeri, és segítőkész a többiek irányába.



Az utcán köpködni, szemetelni, elállni az utat, piszkot, szennyeződést hagyni magunk után mind-mind modortalanság. Ha a buszon a fel- és leszállásnál tolakodunk, vagy sorban állásnál mások elé furakszunk, az modortalan viselkedés. Az udvariasság, a jó modor alapjai között ott van az is, hogy az ünnepeken még a szokásosnál is kedvesebbek, mosolygósabbak, vendégszeretőbbek vagyunk, az idősebbeknek és a fiatalabbaknak is megfelelő ajándékot adunk, próbáljuk a szeretetüket és fohászaikat elnyerni. Az is a jó modor része, hogy sem a cselekedeteinkkel, sem a szavainkkal nem bántunk meg másokat. A jó kapcsolat, a kölcsönös segítségnyújtás, osztozás mások örömében és szomorúságában, a köszönés, mikor találkozunk, az, hogy érdeklődünk egymás hogylétéről, és ha módunkban áll, segítünk egymás szükségleteinek teljesítésében – ezek is mind a jó modor részei.



„És ha üdvözölnek benneteket egy üdvözléssel, ti üdvözöljetek annál jobb üdvözléssel, vagy viszonozzátok. Bizony, Allah minden felett Elszámoltató."(4:86)

KEDVESSÉG ÉS SZÉP BESZÉD AZ EMBEREKKEL

Az Iszlám erkölcsi alapelveinek egyike, hogy kedvesen viselkedjünk és beszéljünk az emberekkel. A szép beszéd a legtöbb ember számára azt jelenti, hogy kedves, dicsérő dolgokat mondunk, kimutatjuk a szeretetünket, vagy reményt adunk az embereknek. A szép beszéd azonban nem merül ki ennyiben.

Minden szó, amely boldoggá teszi az embereket, nem sérti meg a becsületüket, az igazságot és a helyes utat mutatja meg, szép beszédnek számít. Az egyének közötti szeretet, az igazság és igazságosság felemelése, az ellenségeskedés eloszlatása csak az igazságnak megfelelő, szép szavakkal lehetséges. Minden szó közül a legszebb Allah Szava. Ezért az igazi szép szó az, amellyel az embereket Allahhoz hívjuk, és jó erkölcsre tanítjuk őket.

Allah Küldötte (s.a.w.) sok hadíszban parancsolja meg és tanácsolja, hogy jó szót szóljunk az embereknek, és ő maga is egész életében tartózkodott a durva szavaktól. Azt mondta: „A jó szó adomány." (Bukhari, Sulh, 11; Muslim, Zakat, 56), és: „Nem hívő az, aki rágalmaz, aki átkoz, aki rosszat cselekszik vagy durva szót szól." (Tirmidhi, Birr, 48)

A legnagyobb jótettek közé tartozik az, ha valaki jó szót szól és kedves az emberekhez. Ezt hadíszok és áják egyaránt alátámasztják.



„A jótett és a rossztett nem egyenlő. Tartsd távol a rosszat azzal, ami jobb, és íme! Az, aki között és közted ellenségesség volt, olyan lesz, mintha bizalmas barát lenne." (41:34)

SEGÍTŐKÉSZSÉG

A társadalom nyugodt és boldog életéhez szükséges dolgok egyike a szolidaritás és segítőkészség. A segítőkészségnek két része van, anyagi és lelki segítség. Anyagi kérdésekben minden muszlimnak kötelessége, hogy Allah megelégedéséért a lehetőségeihez mérten segítse rászoruló testvérét:



„Akik a vagyonukat költik éjjel és nappal, titokban és nyíltan, azoknak meglesz a fizetségük Uruknál. És nem fognak majd félni, és nem fognak szomorkodni." (2:274)

Az Iszlám szerint az anyagi segítségnyújtás ember voltunk egyik alapelve és a vallás parancsa is. A zakát, vagyis az évente a gazdagok által fizetendő kötelező adomány, a szadaka, vagyis az önkéntes adomány, az infak, vagyis a közösségi jó ügyekre való költés az Iszlám tanításai szerint valójában istenszolgálatnak számítanak. Egy társadalom felemelkedése kizárólag a szolidaritás és segítőkészség útján történhet. Ezért az embereknek tudniuk kell, hogy felemelkedésük és fejlődésük csak közösen, együttműködve lehetséges.



„Higgyetek Allahban és a Küldöttében, és adakozzatok abból, aminek az örököseivé tett benneteket. És akik hisznek és dakoznak, nekik hatalmas jutalom jár.” (57:7)

A segítőkészségnek lelki, erkölcsi része is van. A muszlimok kötelessége az, hogy tanítsák egymást, megmutassák, hogy mi a jó és helyes, jó tanácsokat adjanak egymásnak, tájékoztassák egymást, és távol tartsák egymást a káros és tilos dolgoktól. A társadalom nyugalma és boldogsága csak akkor valósulhat meg, ha tagjai betartják ezeket a kötelességeiket.



„És segítsétek egymást a jóságban és istenfélelemben! És ne segítsétek egymást a bűnben és a határok túllépésében! És féljétek Allahot!” (5:2)

2 Az Iszlám szerint helytelen és elvetendő viselkedésformák

Az Iszlám egyrészt arra törekszik, hogy jó és dicséretes viselkedésre serkentse az embert, másrészt a rossz és elvetendődolgoktól próbálja távol tartani. Hiszen a rossz és elvetendő dolgok megrontják az ember természetét, és beszennyezik becsületét, tisztességét.

SZŰKMARKÚSÁG

A rossz és elvetendő viselkedésformák közül is az egyik legrosszabb a szűkmarkúság. A szűkmarkúság, ami a bőkezűség ellentéte, ember voltunk becsületét és megtiszteltetését teszi tönkre. Azt nevezzük szűkmarkúságnak, ha a szegénységtől, rászorultságtól való félelem, vagy a vagyon túlzott szeretete, vagy az ember alsóbb énjének túlzott vágyakozása miatt valaki elfordul az emberektől, nem együttérző velük és nem szereti őket. Az Iszlám tudósai szerint aki azért szűkmarkú, mert fél az elszegényedéstől, az nem megfelelő gondolatokat gondol Allahról, Aki mindenkinek az ellátását adja. Az ilyen embernek hiányosságai vannak az intelligencia és a gondolkodás terén.



„És ne gondolják azok, akik zsugorian bánnak azzal, amit Allah adott nekik, hogy az jó nekik. Nem! Rossz az nekik. A nyakukat körbeveszi majd a Feltámadás Napján az, amit visszatartottak. És Allahé az egek és a föld öröksége. És Allah nagyon jól ismeri, amit cselekszetek.” (3:180)

A szűkmarkú ember nem bízik sem saját magában, sem másokban. Csak a pénzt és az anyagi dolgokat látja a biztonság forrásának. Úgy gondolja, hogy olyan mértékben van biztonságban, amennyi pénze van. Így azonban a zsugori embernek nincsen sem barátja, sem becsülete az emberek között.

Ez a lelkiállapot árt az Allahba vetett bizalom érzésének is, és a hit szempontjából is veszélyes, a társadalom nyugalmát és boldogságát károsító viselkedésforma.

Ezért mondta azt a Prófétánk (s.a.w.): „Tartózkodjatok a szűkmarkúságtól, mert azok, akik előttetek voltak, a szűkmarkúság miatt pusztultak el, ontottak vért, és tartották a tiltottat megengedettnek…" (Muslim, Birr, 56). A Kegyes Korán pedig azt mondja a helyes viselkedésről ebben a kérdésben: „És ők azok, akik, ha költenek, nem pazarlók és nem is szűkmarkúak, hanem a kettő közt." (25:67)

RÁGALMAZÁS

A rágalmazás azt jelenti, hogy olyasmit állítunk egy emberről, amit ő nem is tett, és rosszat tulajdonítunk neki. Az Iszlám nem fogadja el ezt a viselkedésformát, amely a józan észnek sem felel meg, hiszen a rágalmazás nemcsak erkölcsi hiba, hanem egyben bűn is. Az oly könnyen jövő rágalmazás tönkreteheti a nagy fáradsággal felépített családi otthonokat, vagy elvághatja a baráti kötelékeket. Ezért a rágalmazás az egyes emberekkel és a társadalommal szemben a legnagyobb rossztett.



Gondolkodjunk el!

A rágalmazó ember saját magával teszi a legrosszabbat, anélkül, hogy tudatában lenne. Mert akiről kiderül, hogy rágalmazó, azt a társadalom kiveti magából, és magányra lesz ítélve.



A rágalmazással kapcsolatban elsőként azok jutnak eszünkbe, akik erényes embereket erkölcstelenséggel vádolnak:



„Bizony, akik meggyanúsítják az erényes, (bűnre) nem is gondoló, hívő asszonyokat, azok átkozottak ezen a világon és a Túlvilágon. És hatalmas büntetés jár nekik, azon a Napon, amikor a nyelvük és a kezük és a lábuk fog tanúskodni ellenük arról, amit tettek." (24:23-24)

A rágalmazás nyelvünk legsúlyosabb vétke és az egyik legszégyenletesebb bűn. Akiknek csak egy csepp eszük is van, és hisznek Allahban és az Utolsó Napban, azok tartózkodnak attól, hogy másokat rágalmazzanak, környezetüknek ártsanak, és emellett saját emberségükben és becsületükben is kárt okozzanak.

FELHÁNYTORGATNI, HA JÓT CSELEKEDETÜNK VALAKIVEL

Rossz és ártalmas viselkedés az, ha felhánytorgatjuk azt, ha jót tettünk valakivel, és emlékeztetjük őt a jótettünkre. Csak az intelligenciától és gondolkodástól távol álló, rossz tulajdonságokkal rendelkező emberekhez illik az ilyesmi. Az ilyen emberek szavaikkal vagy viselkedésükkel próbálják emlékeztetni jótettükre azt, akivel jót cselekedtek, ezzel megszégyenítik az illetőt, fájdalmat, szomorúságot okoznak nekik, és a jótettükért cserébe súlyos terhet rónak rá.



„Azok, akik Allah útján költik a vagyonukat, és amit költöttek, azt nem követik a nagylelkűségükre való emlékeztetéssel, vagy sértő szavakkal, azoknak meglesz a jutalmuk Uruknál. Nem fognak majd félni, és nem fognak szomorkodni." (2:262)

A tisztességes emberek számára könnyebb az, ha szükségben élnek, mint az, hogy magukra vegyék a lekötelezettség terhét. A jószívű, nemes emberek semmiféle szívességet vagy hálát nem várnak el azoktól, akikkel jót tettek.

PLETYKA

Szintén tartózkodnunk kell attól, hogy az embereket kitárgyaljuk, ügyeiket megbeszéljük a hátuk mögött, vagyis pletykáljunk róluk.



Gondolkodjunk el!

A pletyka azt jelenti, hogy olyan dolgokról beszélünk valakinek a háta mögött, aminek ő nem örülne. Attól, hogy amit mondunk, az igaz, még nincs jogunk az illető háta mögött másokkal megbeszélni azt. De ha még hazugságot is állítunk az illetőről, azzal ezen felül rágalmazóvá is válunk.

A pletyka olyan elvetendő viselkedésforma, amely károsítja az emberek közötti bizalmat. Az emberek közötti bizalom elveszte káros hatással van az egyén és a társadalom békéjére, az emberek közötti segítőkészség és testvériség érzésére.



„Ti, akik hisztek! Kerüljétek el a sok gyanakvást! Bizony, van olyan gyanakvás, ami bűn. És ne kémkedjetek, és ne rágalmazzátok egymást! Szeretne valamelyikőtök a halott testvére húsából enni? Nem, azt gyűlölnétek! És féljétek Allahot, bizony, Allah a bűnbánat Elfogadója, Irgalmas." (49:12)

Mint láthatjuk, az ája ugyanolyan visszataszító dolognak írja le a pletykát, mintha embertársaink húsából és véréből ennénk. Egyaránt az egyének és a társadalom felelőssége, hogy tartózkodjon ettől a viselkedésformától, és próbálja megelőzni.

Tartózkodnunk kell az ember becsületét beszennyező, feszültséget és ellenségességet okozó pletykától. A pletyka a testvériség kötelékeit elvágó szablya, a szeretetet felemésztő láng. Tönkreteszi az emberek közötti egységet és összetartást, romlást és ellenségeskedést okoz. Egyszóval, a bűn legmélyét jelenti.

BEKÉPZELTSÉG (KIBR)

A beképzeltség szintén olyan tulajdonság, amely károsan befolyásolja az emberek közötti kapcsolatokat. A beképzeltség vagy arrogáns büszkeség, a kibr azt jelenti, hogy

az ember saját magát a képességek, nemesség, vagyon és siker szempontjából mások felett állónak tartja.



„És ne fordítsd el az arcodat az emberektől, és ne járj fennhéjázva a földön! Bizony, Allah nem szereti a beképzelt büszkélkedőket." (31:18)

A beképzeltség azért elfogadhatatlan, és Allah azért nem szereti a beképzelt embereket, mert az ilyenek nem megfelelően értékelik az Allah által nekik adott képességeket és áldásokat, és rosszul értelmezik az életükben felmerülő eseményeket és tényeket. A beképzeltség azt jelenti, hogy valaki nem tudja, ki a neki adott értékek valódi birtokosa, röviden: nem ismeri saját magát. Az Iszlám hitrendszerének alapját képező tauhid, egyistenhit szerint minden létező dolog valódi Birtokosa a Mindenható Allah. A hatalom és a nagyság is egyedül Őt illeti. Az olyan ember, aki ezt tudja és hiszi, nem lehet beképzelt.



„Akinek csak egy porszemnyi hit is van a szívében, nem fog a Tűzbe lépni. És akinek csak egy porszemnyi beképzeltség is van a szívében, nem fog a Kertbe lépni." (Muslim, Iman, 39)



Az értelmes embernek inkább olyan viselkedésformát kell választania, mint például az alázat, ami nemességét és becsületét növeli, nem pedig az értékeket és tisztességet leromboló beképzeltséget.

RENDBONTÁS (IFSZAT)

A földön az isteni akaratnak megfelelően uralkodó rend, a természet, a környezet, a társadalom nyugalmának, működési rendjének megrontása, felborítása, a vallás, vagyon, élet, gondolat és becsület megsértése, az emberi jogok és szabadság semmibe vétele, az erkölcsi rend, a tisztességes kereskedés, együttműködés és társadalmi béke megrontása mind a rendbontás kategóriájába tartozik, és akik ezeket megrontják, azokat a romlás terjesztőinek (mufszid) nevezzük. A romlás terjesztése a létezés és a mögötte rejlő rend megrontását jelenti. Ez megnyilvánulhat az ember belső világában, a testünkben vagy a külső világban is.

A romlás terjesztésének hátterében az rejlik, hogy az ember felrúgja az erkölcsi és természetes értékeket saját vágyai vagy telhetetlensége miatt. A legpusztítóbb romlás a sirk, vagyis a társítás Allah mellé, mert ez a Teremtő saját hatalmának és értékeinek másra való átruházását jelenti. Az ember által terjesztett romlás káoszba és boldogtalanságba taszítja a világot.



„Romlás jelent meg a szárazföldön és a tengeren azért, amit az emberek keze keresett meg, az elkövetett cselekedeteitekért, hogy Ő megízleltethesse velük egy részét annak, amit elkövettek, hogy visszatérhessenek Hozzá."(30:41)



Gondolkodjunk el!

Az Iszlám erkölcse megparancsolja, hogy a romlást terjesztő személyek vagy csoportok ellen tegyünk óvintézkedéseket, és tegyünk erőfeszítéseket a béke megteremtésére.

IRIGYSÉG (HASZAD)

Az irigység azt jelenti, hogy nyugtalanok vagyunk, fájdalmat érzünk amiatt, hogy valaki más kapott valamit, és azt akarjuk, hogy veszítse el azt. Más szavakkal szólva, az irigység azt jelenti, hogy az ember nem bírja elviselni azt, hogy másnak van valamije, ami neki nincs. Az irigység a tudatlanságból és telhetetlenségből fakadó rossz tulajdonság.

A világban számtalan szépség és különleges dolog van. Lehetetlen az, hogy egyetlen ember mindezeket összegyűjtse magának. Aki haragszik azokra, akiknek van valamijük, ami neki magának nincs, annak olyan a jelleme, hogy bármi más gonoszságra is képes. Ahelyett, hogy haragudnánk azokra, akiknek olyasmijük van, ami nekünk nincs, inkább meg kell próbálnunk magunknak is olyanná válnunk, mint a kívánt tulajdonsággal vagy áldással rendelkező személy – ezt nevezzük csodálatnak, ami nem bűn. Az irigység viszont az ember erkölcsét megrontó bűn. Olyan súlyos bűn, hogy a Mindenható Allah egy fohászt is tanít nekünk a Kegyes Koránban, amelynek segítségével Nála vehetünk menedéket az irigységtől:



„Mondd: „Menedéket keresek a hajnalhasadás Uránál, annak a gonoszától, amit teremtett, és az éjszaka gonoszától, amikor leszáll, és a csomókra fújó nők gonoszától, és az irigykedő gonoszától, amikor irigykedik." (113:1-5)

Az Iszlám erkölcsi alapelveinek célja az, hogy az emberek között szereteten és tiszteleten alapuló testvériséget hozzon létre. Az irigység azonban tönkreteszi az emberek között a testvériség érzését. A Prófétánk (s.a.w.) hadíszaiban így fogalmazza meg:



„Ne gyűlölködjetek, ne irigykedjetek egymásra, ne sértsétek meg egymást, ne forduljatok el egymástól. Allah szolgái! Legyetek testvérek! Nem megengedett az, hogy egy muszlim három napnál tovább haragot tartson testvérével." (Bukhari, Adabu'l Mufrad, I, 491)

„Az irigység úgy emészti fel a jótetteket, ahogy a tűz a száraz fát." (Abu Dawud, Adab, 44.)

Az irigységtől úgy őrizhetjük meg magunkat, ha tudjuk, hogy minden Allahé, és nem arra gondolunk, hogy „Neki miért van, ha nekem nincs?", hanem fohászkodunk: „Ó, Allah, aki neki is adtál, adj nekem is!", és erőfeszítéseket is teszünk azért, amit szeretnénk.

EMBERÖLÉS

Az Iszlám szerint az emberölés a legsúlyosabb bűn és legnagyobb rossztett az Allah

mellé való társítás után. Az ártatlan ember életének kioltása káros az egyénre és a társadalomra nézve is, rémisztő gonosztett, amely megsemmisíti a lelki és anyagi biztonságot. A Mindenható Allah kategorikusan megtiltotta az emberölést, és elmondja, hogy ha valaki jogtalanul megöl akár csak egyetlen embert is, az olyan, mintha az egész emberiséget kiirtotta volna:



„…aki megöl egy lelket (egy embert), másért, mint életért (vagyis, ha az illető is megölt valakit), vagy mert romlást terjesztett a földön, az olyan, mintha megölte volna az egész emberiséget." (5:32)

„És aki szándékosan megöl egy hívőt, akkor az ő fizetsége a Pokol, abban fog lakozni örökké. Allah haraggal sújtja, és megátkozta őt, és hatalmas büntetést készített elő neki." (4:93)



Gondolkodjunk el!

A Mindenható Allah által az embernek adott jogok közül a legnagyobb az élethez való jog. Ezt a jogot senki nem sértheti meg. Ez a jog kizárólag a Mindenható Allahé. Ezért az emberi élet sérthetetlen, aki egy embert megöl, megkínoz vagy a becsületét megsérti, az valójában Allah ellen követ el bűnt.

Könnyen megérthetjük, hogy az, aki az élethez való jogot megsérti, könnyedén és gondolkodás nélkül megsért más jogokat is. Ezért ha a gyilkosságokat nem tudjuk megelőzni, akkor nem tudjuk megelőzni a káosz és a romlás terjedését a földön. A Kegyes Korán ebben a témában így szól az egyének szerepéről a jogtalanság és elnyomás megelőzésében: „Ti vagytok a legjobb közösség, amely létrehozatott az embereknek: megparancsoljátok, ami helyes, megtiltjátok, ami helytelen, és hisztek Allahban." (3:110)



HAZUGSÁG

A hazugság általános értelemben azt jelenti, hogy valaki az igazsággal ellentétben álló dolgot állít, vagy egy megtörtént eseményt meg nem történtnek, illetve egy meg nem történtet megtörténtnek állít be. A hazugság az egyik legvisszataszítóbb rossztett. A hazugság olyan bűn, amely megsérti az emberek becsületét és tisztességét, és arról árulkodik, hogy a hazug lenézi a többieket. És alapjában véve a hazug is tudja, hogy ez így van, mert még aki hazudik, az sem akarja, hogy mások hazudjanak neki.

A hazug ember odáig süllyed, hogy nem bízik a környezetében, és nem képes tisztelni senkit, mert a hazugok között sok az irigy és szűkmarkú ember is. Az ilyen emberekben teljesen jogosan nem bízik meg senki. Amennyire szép és erkölcsös tulajdonság az igazmondás, olyannyira emberhez méltatlan és erkölcstelen a hazugság. Hiszen a hazugság ártalma nemcsak az emberek közötti kapcsolatokban nyilvánul meg, hanem az emberek jogainak egy részét is megsérti, és azt okozhatja, hogy olyasvalaki szerez meg valamit, akinek nem lenne hozzá joga.

A hazugság az egészséges és őszinte emberi kapcsolatok útjába áll, és az Iszlám vallás határozott szavakkal tiltja:



„…kerüljétek a hamis beszédet" (22:30)

„Csak azok találnak ki hamisságot, akik nem hisznek Allah ájáiban, és ők a hazugok." (16:105)

A Prófétánk is az egyik legnagyobb bűnnek tartotta a hazugságot, és azt mondta, hogy ez a képmutatók jellemzője.

A hazugság károsan befolyásol mindenféle emberi kapcsolatot. Árt az emberek gondosan felépített környezetének, a hazug ember elveszíti megbízhatóságát, és senki nem tiszteli a véleményét. Ezért nem származik semmi jó abból, ha hazugságot mondunk, még akkor sem, ha csak tréfából tennénk. A hazugság sokszor károsan befolyásolja az igazságosság alapelvét is. Ezért egyértelműen tilos az is, hogy valaki hamisan tanúskodjon vagy esküdjön.

PAZARLÁS (ISZRÁF)

Ha az ember túllépi a határokat, túlzásokba esik, az az egyes ember és a társadalom boldogságát is károsan befolyásolja.



Az iszráf azt jelenti, hogy az ember bármivel kapcsolatban túllépi a határokat, túlzásba esik, a szavait, erejét, idejét, vagyonát vagy tulajdonát felesleges vagy tiltott célra áldozza, nem a megfelelő módon használja fel, elpazarolja, és nem mértéktartóan cselekszik. Az iszráf szót a leggyakrabban az anyagi értelemben vett pazarlásra használjuk. Az iszráfot elkövető ember a muszrif.

A Kegyes Korán így fogalmazza meg az iszráffal kapcsolatos alapelvét:



„És egyetek és igyatok, de ne pazaroljatok! Bizony, Ő nem szereti a pazarlókat." (7:31)

Két dolog szükséges ahhoz, hogy az ember élete nyugalomban, kényelemben teljen. Az egyik az, hogy legyen keresete, a másik, hogy a megszerzett dolgokat megfelelő

módon és mértéktartóan használja fel. Ha e két dolog valamelyike hiányzik, életében felborul az egyensúly, az élet nehézzé válik, és nem lesz benne nyugalom. Rendkívül fontos felelősségünk, hogy tisztában legyünk az élet áldásaival, a megfelelő módon és a szükségleteink szerint használjuk fel őket.

Minden máshoz hasonlóan ebben a témában is a középutat kell választanunk, vagyis a legjobb alapelv a költekezésben a mértékletesség. Az iszráf azért veszélyes, mert felborítja az egyensúly alapjait. Mert ahhoz, hogy valaki többet költhessen a szükségesnél, az kell, hogy valaki más kevesebbet költsön a szükségesnél. A Mindenható Allah a föld hatalmas asztalának ajándékait kiegyensúlyozottan küldte el. Akik pazarolnak, azok a saját javukra billentik el ezt az egyensúlyt. A hívők felelőssége az, hogy ügyeljenek ennek az egyensúlynak a fennmaradására.



„És ők azok, akik, ha költenek, nem pazarlók és nem is szűkmarkúak, hanem a kettő közt." (25:67)

LOPÁS

A lopás azt jelenti, hogy valaki titokban elvesz egy olyan tárgyat, értéket vagy lehetőséget, ami jogosan nem az övé, és a sajátjává teszi. A lopás is olyan viselkedésforma, amit a vallásunk kategorikusan megtilt. Hiszen a lopással a tolvaj erőfeszítés, munka nélkül szerez meg egy olyan dolgot, ami nem őt illeti, és áldozattá tesz másokat. A lopás szaporodása az adott társadalom erkölcsi romlásának jele. Emberi felelősség, hogy a fizikai és lelki megelőző intézkedések segítségével ezt a rossz viselkedésformát megszüntessük.



Az Iszlám elfogad minden szép, jó és helyes dolgot, és elutasítja, tilosnak tartja a rossz, tisztátalan vagy romlott dolgokat. A vagyon csak akkor számít tisztának, ha megengedett, helal úton szereztük. Vallásunk nem látja elégnek azt, hogy pusztán megparancsolja, hogy helal úton szerezzük a vagyonunkat, hanem, hogy az embereket a lopástól megmentse, megparancsolja a zakát megfizetését, az adakozást, a kölcsön biztosítását, a segítségnyújtást is a szociális biztonság kialakítása érdekében. Ezek az alapelvek a hittel közösen segítenek a megfelelő viselkedés kialakításában.



„Ti, akik hisztek! Ne éljétek fel egymás vagyonát igazságtalanul, hanem inkább kereskedjetek egymással, kölcsönös megegyezéssel egymás közt. És ne öljétek meg saját magatokat. Bizony, Allah Irgalmas hozzátok." (4:29)

MEGALÁZNI AZ EMBEREKET

Másokat kigúnyolni vagy sértegetni a rossz erkölcs jele. Az ember társadalomban él, ezért kénytelen kapcsolatot kialakítani a többi emberrel. Aki a körülötte lévő embereket gúnyolja, sértegeti, az nem lesz képes egészséges emberi kapcsolatokat kialakítani.

A gúnyolódás alapja az, hogy az ember saját magát jobbnak, nagyobbnak látja a valóságosnál, majd semmibe veszi, lenézi a többi embert. Amellett, hogy a gúnyolódó szíve tele van arrogáns büszkeséggel, beképzeltséggel, a gúnyolódással hívő testvérét is megsérti és kényelmetlen helyzetbe hozza. A beképzeltség tiltott dolog, ahogy más hívőknek fájdalmat okozni is az. Tehát a gúnyolódás a társadalomban tönkreteszi a testvériség érzését, az egyes emberek között pedig az ellenségesség és gyűlölet érzését kelti.

Vallásunk szerint minden ember tisztessége és becsülete sérthetetlen. Az ember lelki életének alapját képező becsület, méltóság, tisztesség érzését nem szabad beszennyezni. És az emberek becsületét beszennyező cselekedetek közül a legrosszabb a gúnyolódás. Az Iszlám védelmezi az emberi jogokat és szabadságot, az ember tisztességét és becsületét, ezért a Kegyes Korán garantálja a muszlimok érzéseinek és gondolatainak sérthetetlenségét.



„Ti, akik hisztek! Ne gúnyolódjék egy nép egy másik népen! Talán azok jobbak, mint ők. És az asszonyok se gúnyolódjanak asszonyokon! Talán azok jobbak, mint ők. És ne sértegessétek a közületek valókat, és ne szólítsátok egymást csúfneveken. Nyomorúságos dolog a bűnösség neve a hit után! És aki nem gyakorol bűnbánatot, hát ők azok, akik bűnösök." (49:11)



Gondolkodjunk el!

A társadalmon belüli kapcsolatok az őszinteségre épülnek. Ez az őszinteség az ember szívében lakozik.

Az emberek ismerik a külsőségeket, de nem ismerik a belső világokat. Allah azonban nem a külsőt nézi, hanem a szív őszinteségét, elkötelezettségét. Az ember tudása nem elegendő ahhoz, hogy ezt megismerje és megértse. Ezért soha nem szabad megbántanunk, gúnyolódással megsértenünk másokat.

KÉPMUTATÁS (RIJA)

Azt jelenti, hogy valaki nem őszinte a cselekedeteiben, szavaiban, viselkedésében: egy jótettet nem Allah megelégedéséért végez, hanem azért, hogy a többi ember tetszését elnyerje. A képmutatás a felfuvalkodottságból fakad, és a kétarcú viselkedéssel van kapcsolatban. Az ilyen embert képmutatónak (muraji) nevezzük.

Az emberek általában hírnévért, tiszteletért, megbecsülésért vagy anyagi javakért viselkednek képmutatóan. Azért, hogy ezeket az evilági előnyöket megszerezzék, kihasználják az emberek szent dolgok iránt érzett tiszteletét, ami a képmutatás legrosszabb tulajdonsága. Ez a fajta viselkedés csalás és hazugság. Az emberi méltóság és becsület megsértése.

Az emberek általában hamar észreveszik, hogy a képmutató viselkedése őszintétlen.

Ezért az ilyen emberekben nem bízik meg senki. A képmutatás minden fajtája ellentétes a jó erkölccsel, de a képmutatás az istenszolgálat végzésében a legsúlyosabb mind közül. Hiszen az istenszolgálatot a Mindenható Allah megelégedéséért kell végeznünk. Ha valaki Allah megelégedésén kívül más célért végzi az istenszolgálatot, akkor azt képmutatásból végezte. Ha valaki képmutatásból, valami evilági előny érdekében olvassa a Koránt, imádkozik, böjtöl, adakozik vagy végzi a zarándoklatot, annak az istenszolgálata hiábavaló volt, elpocsékolódik.



„Ti, akik hisztek! Ne tegyétek az adományotokat hiábavalóvá azzal, hogy felemlegetitek a bőkezűségeteket, vagy bántással, mint az, aki azért költi a vagyonát, hogy az emberek lássák, és nem hisz Allahban és az Utolsó Napban. Mert ennek a példája olyan, mint a sima szikla, amit egy kevés por fed, aztán sűrű eső hull rá, és csupaszon hagyja. Nincs hatalmuk semmi felett, amit szereztek. És Allah nem vezeti a hitetlen népet." (2:264)

Ha valaki ilyen módon, vagyis nem Allah parancsának engedelmeskedve és Allah megelégedéséért, hanem az emberek elismeréséért végzi az istenszolgálatot, azért tanul, hogy mások tudósnak tartsák őt és tiszteljék, azért adakozik, hogy bőkezűnek mondják őt, az nem megfelelően viselkedik, hiszen képmutatásból teszi, amit tesz. Nagyon sokféleképpen lehet képmutatásból cselekedni, de ezek közös tulajdonsága az, hogy a vallásosság és őszinteség álarca alatt az illető azért cselekszik, hogy mások tiszteletét, megbecsülését, elismerését elnyerje.





Gondolkodjunk el!

A muszlimok erkölcsének alapelve az, hogy őszinték legyenek Allahhal és a többi hívővel szemben, távol maradjanak a képmutatástól, és előnyben részesítsék Allah megelégedését az emberek dicséretével, elismerésével és tiszteletével szemben.

PARÁZNASÁG ÉS ERKÖLCSTELENSÉG

A paráznaság azt jelenti, hogy két olyan ember, akik között nincs érvényes házasság, testi kapcsolatba kerül egymással. A paráznaság vallásunk szerint tilos, mert az egyén és a társadalom számára is romboló hatású, az ember életét megmérgező, tisztátalan viselkedésforma.

Ezért olvashatjuk azt a Kegyes Koránban: „És ne közelítsetek a paráznasághoz! Bizony, az erkölcstelenség, és gonosz út." (17:32) Az értelmes ember akkor boldog, ha távol marad és másokat is távol tart ettől a helytelen viselkedéstől. Hiszen elképzelni sem lehet rosszabbat a mások becsületét beszennyező, a társadalmi élet alapjait bomlasztó viselkedésnél.

A paráznaság és erkölcstelenség a társadalom magját, a családot károsítja legjobban, lehetetlenné teszi az emberek származásának követését, veszélyezteti az egészséget,

az egyén erkölcsi összeomlását és a nők gazdasági helyzetének lehetetlenné válását okozza, ezért és hasonló okok miatt a tiltott dolgok közé tartozik. A paráznaság és erkölcstelenség a hit lelki alapjait károsítja, ezért a paráznaság és az érett hit soha nem férhet meg egymás mellett. Ezen kívül ezek a bűnök a család felépítésére is rossz hatással vannak, egy család széthullását is okozhatják.

A paráznaság és erkölcstelenség az ember leglényegesebb tulajdonságát, a szeretet és irgalmasság érzését semmisítik meg. Amelyik társadalomban a paráznaság és erkölcstelenség felüti a fejét, az hanyatlásnak indul. A paráznaság az ember egészségét is veszélyezteti. Számos betegségről állapította meg az orvostudomány, hogy a testi érintkezéssel terjed. Ugyanakkor a paráznaság jogi szempontból, az emberek származását, az apaság kérdését tekintve is számos problémát felvet.

Az egyénnek és a társadalomnak is erőfeszítéseket kell tennie azért, hogy ezeket az elítélendő viselkedésformákat megelőzze. Az ember egyik legnagyobb erénye az, hogy intelligenciája segítségével képes úrrá lenni vágyain. Az ilyen ember elnyeri a Mindenható Allah megelégedését. Kiérdemli azt, hogy a Paradicsom kertjébe léphessen, ahol hatalmas ajándékokat fog kapni Allahtól. Ezért mondta azt a Kegyes Korán a hívőkről: „És akik nem fohászkodnak Allah mellett más istenekhez, és nem ölnek meg egyetlen lelket sem, amit Allah megtiltott, kivéve jogosan, és nem követnek el paráznaságot. És aki azt teszi, az büntetéssel fog találkozni." (25:68) A Prófétánk (s.a.w.) pedig azt mondta: „Aki őrzi azt, ami a két ajka között van, és azt, ami a két lába között van, annak megígérem a Paradicsom kertjét." (Bukhari, Rikak, 23)

ALKOHOL ÉS SZERENCSEJÁTÉK

Az Iszlám védelmezi az életet, az intelligenciát, a családi kötelékeket, a vallást és a tulajdont, és megparancsolja, hogy megfelelően értékeljük ezeket, és szigorúan megtiltja, hogy ezeket az értékeket bármilyen módon károsítsuk. Ezért tilos az evilági és túlvilági boldogságot veszélyeztető, családi és társadalmi nyugalmat veszélybe sodró részegítő, tudatállapotot módosító anyagok fogyasztása, és a szerencsejáték is.





Gondolkodjunk el!

Az emberiség egész történelme során komoly problémákat felvető alkohol és szerencsejáték számos ember nyomorúságának, családok széthullásának, betegségek terjedésének nyitott utat, társadalmi, pszichológiai és gazdasági szempontból is rossz tulajdonság.

Ez a két rossz szokás az emberiség legnagyobb ellensége. Hiszen ezek az embert veszik célba, megbetegítik testét és lelkét is. Az ital és a szerencsejáték rabjává váló emberek egy része nem csak a saját fenntartására szolgáló, de a családja megélhetésének alapját képező keresetét is ezekre pocsékolja el. Ha állapota még tovább romlik, lelkileg és fizikailag is árthat a családjának, gyermekeinek, végül pedig bűntények elkövetésébe is bonyolódhat. Az alkohol és a szerencsejáték folyton csak rosszat szül, az emberek között gyűlölködésre, ellenségeskedésre és vitára ad okot, a társadalomban elterjedve pedig a rossztettek kiváltója lesz. Ezért mondja azt a Kegyes Korán:



„Ti, akik hisztek! Bizony, a részegítő dolgok, és a szerencsejáték, és az oltárkövek és a jóslónyilak tisztátalan dolgok a Sátán cselekedetei közül. Kerüljétek hát el ezeket, hogy sikeresek lehessetek. A Sátán csak ellenségeskedést és gyűlöletet akar támasztani közöttetek a részegítő dolgokon és a szerencsejátékon keresztül, és távol akar tartani benneteket az Allahra való emlékezéstől és az imától. Hát nem tartózkodtok ezektől?" (5:90-91)



Az ája megtiltja az alkoholt és a szerencsejátékot is. A szerencsejátékból szerezett jövedelem tiltott, törvénytelen módon szerzett jövedelemnek számít. Abból származik, hogy jogtalanul, csalással szereztük meg valaki más munkájának a gyümölcsét. Az emberekben nagyon nagy a nyerészkedés iránti vágy. De azt a megengedett vágyat a szerencsejáték nem megengedett módon elégíti ki. És ha valakin elhatalmasodik a nyerészkedés iránti vágy, az tönkreteszi a lelki egészségét. A szerencsejátékot játszók között elvész a barátság és testvériség érzése, és ellenségesség veszi át a helyét.

Mint tudjuk, az ilyen ártalmas viselkedésformák a rossz példa, a nem megfelelő környezet, néha a kíváncsiság vagy emberi gyengeség miatt alakulnak ki. Az alkohol és a szerencsejáték csapdájába esett emberek mindegyike tudja, hogy rossz szokása így kezdődött. Ezért a családoknak és oktatási szervezeteknek nagyon oda kell figyelniük a fiatalok megfelelő nevelésére. A szülőknek figyelniük kell arra, hogy a gyermekeik hova járnak, kikkel barátkoznak, és egészséges, bizalmas kapcsolat kell ápolniuk velük. A fiatal generációban meg kell erősíteni a hit, erkölcs és jótettek fogalmát, példaképeket és célokat kell mutatni nekik.

VARÁZSLÁS, MÁGIA, JÓSLÁS

A varázslás természetfeletti, titokzatos erőkkel való kapcsolatba lépést jelent, vagy olyan tárgyak használatát, amelyeknek titokzatos, varázslatos erőt tulajdonítanak. Mindezek állítólagos célja az, hogy valamilyen hasznos eredményt érjenek el, vagy valami ártalomtól megőrizzék az embert. A varázslás kihasználhatja a varázsló kezébe került szent, áldott tárgyakat is, azt a benyomást kelti, hogy a varázsló mindent tud, de valójában az emberek megtévesztését szolgálja.

A varázslásban egyesült a hazugság, megtévesztés, kihasználás, az ép elme megrontása, valamint az is, hogy Allahon kívül máshoz fohászkodnak, és Allahon kívül mást tartanak a láthatatlan dolgok ismerőjének – ezek pedig mind az Iszlám alapelveinek mondanak ellent. Emiatt egy egészséges hitű muszlim távol marad mindettől, nem bonyolódik olyan dolgokba, amelyek hitét beárnyékolhatják, és nem hisz azoknak, akik ilyen sötét dolgokba bonyolódnak.

A varázslás, mágia, amelynek története egyidős az emberiség történetével, és időről-időre egész népeket befolyásolt különböző módokon, az Iszlám szerint a pusztító bűnök közé tartozik, és határozottan tilos. Annak ellenére, hogy a varázslás, vagy a varázslókhoz fordulás a pusztító bűnök egyike, egyes emberek különösen vonzódnak hozzá és vágyakoznak utána, mivel nem ismerik kellőképpen a varázslás, a mágia mibenlétét. Sajnos a varázslás, a mágia ma is nagy üzlet társadalmunkban, és ez az üzlet nem könnyíti meg azoknak a dolgát, akik őrizkedni akarnak az ilyen sötét dolgoktól. De tudnunk kell, hogy vallásunkban szigorúan tilos a varázslás, a mágia, a jóslás, a médiumokhoz vagy olyanokhoz fordulni, akik ezekkel foglalkoznak. A Kegyes Korán azt mondja: „Megtiltatott nektek (…) a jóslónyilakkal való döntés.” (5:3), és „Menedéket keresek a hajnalhasadás Uránál, (…) a csomókra fújó (varázsló) nők gonoszától” (113:5). A Prófétánk (s.a.w.) pedig azt mondta, hogy a varázslás a pusztító bűnök közé tartozik: „Aki varázslással foglalkozik, az társítást követ el.” (Nasai, Tahrim, 197.11)

A varázslástól és varázslóktól való őrizkedésnek a legbiztosabb módja az, ha az ember mindig frissen tartja és megújítja az Allahba vetett hitét, Allahnál keres menedéket a saját erejét meghaladó veszélytől és rossztól, és azon fáradozik, hogy vallását a legjobban és leghelyesebben megtanulja. Az Iszlám fényes útjáról visszafordító minden sötét tevékenységtől távol maradni minden hívő ember és társadalom elsődleges kötelessége.

MEGVESZTEGETÉS

A vesztegetés azt jelenti, hogy valakinek pénzt vagy egyéb javakat adunk azért, hogy valamilyen ügyet törvénytelen módon megkönnyítsünk vagy felgyorsítsunk. A vesztegetés, a korrupció romlásba dönti a társadalmat, az egység és testvériség érzését gyökerestől irtja ki, a bizalmat és hitelességet megsemmisíti.

A megvesztegetés, akár adjuk, akár elfogadjuk, olyan erkölcsi szenny, amely a jog és igazságosság útjába áll, és megrontja a társadalmi rendet. Ez a viselkedés gyakran vezet más emberek jogainak megsértéséhez is. A megvesztegetés, a kenőpénz adása és elfogadása vallásunkban tilos, és a pusztító bűnök közé tartozik. Akik ezt a bűnt elkövetik, veszélybe sodorják túlvilági életüket. Hatalmas Urunk mindenről tud, amit titokban vagy nyíltan követünk el: „Tudja, mi van előttük, és mi van mögöttük." (2:255) „És ne éljétek fel a vagyonotokat egymás közt jogtalanul, és ne adjátok a döntéshozóknak, hogy tudatosan feléljétek mások vagyonának egy részét, bűnös módon." (2:188) A Prófétánk (s.a.w.) pedig azt mondta: „Átok van a megvesztegetőn és a megvesztegetetten is." (Tirmidhi, Ahkam, 9; Abu Dawud, Akdiye, 4).

A hitetlen és erkölcstelen ember nem fél Allahtól, így bármiféle bűnt elkövethet ott, ahol a hatóság nem látja. A hívő viszont tudja, hogy Allah mindig látja őt, ezért távol marad a megvesztegetéstől, és más bűnöket sem követ el. A korrupció és tévelygés pusztulásba taszítja a társadalmakat, kioltja a testvériség és egység érzését, megrendíti a bizalmat és biztonságot. Abban a társadalomban, amely olyan hívőkből épül fel, akik tudják, hogy Allah mindig látja őket, és egy napon majd el kell számolniuk cselekedeteikkel, nem találkozunk ilyen viselkedéssel. Ha egy muszlim ember megvesztegetésbe vagy hasonló piszkos ügyekbe bonyolódik, akkor tudnia kell, hogy nem féli kellőképpen Allahot.

Mivel a megvesztegetés olyan cselekedet, amely erkölcsi és anyagi értelemben is romba dönt egy népet, mindenképpen távol kell maradnunk tőle. A vallásunkban pusztító bűnnek számító, egy nép bukásának okává válható korrupció megakadályozása úgy lehetséges, ha minden ember megérti és beépíti gondolkodásába az igazság és igazságosság alapelveit és szabályait. Ezért a társadalmi értékekre koncentráló nevelésre és oktatásra van szükség, emellett erkölcsi és elrettentő hatású intézkedéseket is foganatosítani kell.



A fejezet összefoglalása



Az Iszlám erkölcse szerint példaértékűnek számító embert jó és dicséretes cselekedetek és magatartás jellemzi, ugyanakkor távol marad a rossz és elvetendő viselkedésformáktól. A példás ember viselkedése megfelel hitének. Mindenekelőtt, ahogy ember volta megkívánja, segít másoknak, mindenféle bűntől és rossztettől menekülve próbál erényes maradni. Az érett ember az életében felmerülő minden feladatot rá bízott emanetként kezeli, minden dolgát a hozzá méltó módon elvégezve igazságosan viselkedik, fenntartja a testvériség érzését, és kedvesen viselkedik az emberekkel. Az ilyen ember türelmet mutat az élet nehézségei és csapásai iránt, és szerényen, alázatosan viselkedik mindenkivel. Emberi kapcsolataiban mindig a szavának áll, igyekszik a modorát és tudását fejleszteni, az élet egyik legfontosabb értékét, a segítőkészséget mindig szem előtt tartva szépen viselkedik és beszél az emberekkel.

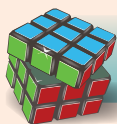
Az Iszlám erkölcse szerinti példaértékű ember tartózkodik az emberi méltósághoz nem illő tulajdonságoktól, mint a szűkmarkúság, a rágalmazás, a jótettek felhánytorgatása, mások megalázása, a beképzeltség, az irigykedés, a romlás terjesztése, az emberölés, hazugság, pazarlás, lopás, gúnyolódás, képmutatás, paráznaság, erkölcstelenség, alkohol és szerencsejáték, varázslás vagy megvesztegetés.



Tekintsük át a fejezetet!



1. Miért fontos a jóság és igazság?
2. Miért kell becsületesnek lennünk?
3. Miért tanácsolja az Iszlám a testvériséget?
4. Mi az alázat, és miért szükséges?
5. Miért szükséges a segítőkészség?
6. Mik a rágalmazás ártalmai?
7. Miért nem szereti Allah a beképzeltséget?
8. Mik a korrupció, megvesztegetés ártalmai?



Értékelő kérdések



1. A zakáton és szadakán kívül mi az, amivel rokonainknak, a rászorulóknak és a közhasznú szervezeteknek anyagi segítséget nyújthatunk?

A) Szemérmesség B) Infak C) Tagadás D) Igazság

2. Az alábbiak közül melyik NEM jelenti azt, hogy tiszteljük az emanetet?

A) Ha vigyázunk az egészségünkre.

B) Elmondjuk a házastársak közötti bizalmas történéseket másoknak.

C) Megfelelően elvégezzük a feladatainkat.

D) Tisztességesen viselkedünk a kereskedésben.

3. Az alábbiak közül melyik NEM a szerény és alázatos emberek jellemzője?

A) A szerény és alázatos emberek biztonságot és nyugalmat jelentenek a körülöttük élőknek.

B) A szerény és alázatos emberek hízelegnek másoknak.

C) A szerény és alázatos emberek tisztelettel viselkednek másokkal.

D) A szerény és alázatos emberek Allah megelégedését próbálják elnyerni.

4. Mi a legfontosabb oka annak, hogy a beképzeltség erkölcsi hiba?

A) Megrendíti az emberek közötti bizalmat.

B) Megsérti az embereket.

C) Rosszul méri fel az embernek adatott képességeket és áldásokat, azt gondolva, hogy ezeket saját magának köszönheti.

D) Megrontja az emberi kapcsolatokat.

5. Az alábbiak közül melyik a leggyakoribb oka annak, ha valaki alkoholhoz vagy szerencsejátékhoz folyamodik?

A) Műveletlenség.

B) A rossz példa követése és a rossz társaság.

C) Gyenge személyiség.

D) Tudatlanság.

erkölcs



4. FEJEZET



AZ ISZLÁM ÉS AZ ALAPVETŐ EMBERI JOGOK

1. Az élethez való jog
2. Az egészséghez való jog
3. Az oktatáshoz való jog
4. A hithez és vallásgyakorlathoz való jog
5. A magánélet védelméhez való jog
6. Gazdasági jogok



MIRŐL LESZ SZÓ EBBEN A FEJEZETBEN?

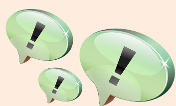
Ebben a fejezetben áttekintjük az Iszlám alapvető emberi jogokhoz való hozzáállását. Ahhoz, hogy az ember tisztességben és méltósággal élhesse életét, vannak bizonyos alapvető, elidegeníthetetlen jogok, amelyeket mindenképpen meg kell kapnia. Ezek az élethez, egészséghez, oktatáshoz, hithez és istenszolgálathoz, a magánélet védelméhez és a magántulajdonhoz való jog. Ezek az alapvető jogok foglalják össze mindazt, ami az embert emberré teszi. Az alapvető jogok az emberi értékek megismerésének és védelmének alapjául szolgálnak. Az emberiség a történelem során súlyos áldozatokat hozott ezeknek az értékeknek a megszerzéséért és megőrzéséért, és még a mai nap is súlyos áldozatokat hoz érte. Az Iszlám ezeknek a jogoknak és értékeknek az elismerését és megvalósítását már 14 évszázaddal ezelőtt a vallás egyik céljául tűzte ki, és alapelveként mutatta be. A napjainkban elismert „Emberi Jogok Nyilatkozata" is ezeket a jogokat tartalmazza.

TANULÁSI CÉLOK

1. Megfogalmazzuk, melyek az alapvető emberi jogok.
2. Megfogalmazzuk az Iszlám hozzáállását az alapvető emberi jogokhoz.
3. Elmagyarázzuk, hogy milyen kapcsolatban állnak az alapvető emberi jogok egymással.
4. Mi magunk is próbáljuk megvalósítani az Iszlám erkölcse szerinti alapvető emberi jogokat.

MIKÖZBEN A FEJEZETET OLVASOD

1. Ne veszítsd szem elől a fejezet elején kitűzött célokat! Olvasd el többször is azokat a témákat, amelyek szerinted ezekhez a célokhoz kapcsolódnak!
2. Semmiképpen ne hagyd ki a fejezetben említett kutatást vagy megfigyelést!
3. Ne érd be ezzel a könyvvel a tanulásban! A könyv végén felsorolt források segítségével tovább szélesítheted tudásodat.



Beszéljük meg!

Mit jelent az, hogy „embernek lenni"?

1 Az élethez való jog

Az embert megillető mindenféle járandóság, lehetőség jelentésben használt „jog" kifejezés az Iszlám szóhasználatában jelenti azokat a jogokat is, amelyekkel az ember születésénél fogva automatikusan bír, és azokat is, amelyeket később szerez meg. A jogi nyelvben „emberi jogok" néven ismert alapvető jogok a Kegyes Koránban és a Szunnában található számos parancs témáját képezik. Az Iszlám szerint az alapvető jogok ember voltunkból fakadnak, és olyan értékek, amelyek minden körülmények között őrzik az emberi méltóságot.

Az Iszlám a legalapvetőbb és leginkább tiszteletben tartandó jogként az élethez való jogot nevezi meg. Az ember létezése csak akkor maradhat fenn, ha hiánytalanul elvégezheti mindazokat a tevékenységeket, amelyek az élethez szükségesek. Ezért ha valakitől megtagadják az élethez való jogot, az nem képes semmilyen más jogát sem érvényesíteni. Akik nem gyakorolhatják legtermészetesebb jogukat, az élethez való jogot, azok esetében nem beszélhetünk feladatokról vagy felelősségekről sem.





Gondolkodjunk el!

Az ember élethez való joga teremtéséből fakad. Az ember a teremtés kisméretű modellje, az egész emberiség világának tagja és követe. Mivel ő a legnemesebb teremtmény, akit Allah megteremtett, ő a legmagasabb rangú is az élőlények között.

A Kegyes Korán különböző ájákban szögezi le, hogy az élethez való jog tisztelete nemes és követendő viselkedés, és hogy az ember élethez való joga sérthetetlen. Sőt, az élethez való jog nemcsak az embereket, de az állatokat és a növényeket is megilleti. Minden élő teremtmény tiszteletre méltó, az élőlények sérthetetlensége csak bizonyos vallási, erkölcsi, jogi és emberi alapelvek környezetében valósítható meg, hiszen a létezés mindannyiuk alapvető joga. Az egyénnek joga is a létezés, és kötelessége is az, hogy életét megvédelmezze. Ezért, ahogy senkinek nincs joga ahhoz, hogy valaki más életének önkényesen véget vessen, úgy az embernek ahhoz sincs joga, hogy a saját életét kioltsa. Az élethez való jog súlyos felelősséget ró az egyénre, a társadalomra, annak politikai szerveződésére, az államra.

A Kegyes Korán az élőlények, elsősorban az ember jogtalan megölését a legnagyobb bűnök között tartja számon. Aki ilyen bűnt követ el, arról a Korán közli, hogy átok van rajta, és a Pokol fenyegeti, ily módon azt is tudtunkra adja, hogy ez egy olyan hatalmas bűn, ami Allah átkát és haragját vonja magára.



„És akik nem fohászkodnak Allah mellett más istenekhez, és nem ölnek meg egyetlen lelket sem, amit Allah megtiltott, kivéve jogosan, és nem követnek el paráznaságot. És aki azt teszi, az büntetéssel fog találkozni."(25:68)

Az ájában található „kivéve jogosan" kitétel rendkívül fontos és érzékeny jelentéssel bír. Ez a kifejezés arra utal, hogy az ember élet létrejöttétől kezdve egészen a haláláig tartó folyamat során mindenféle kívülről vagy belülről jövő, károsító beavatkozás ellen védelmet élvez, például az abortusz minden olyan esetben, amikor nem azért végzik, mert különben az anya élete veszélyben lenne, bármilyen apró üldöztetés vagy hatalmas elnyomás az élethez való jog megsértését jelenti. Más kifejezéssel élve, nem elegendő csupán a puszta létezés megóvása, hanem meg kell előzni az ember fizikai vagy lelki életének bármiféle megsértését, és biztosítani kell, hogy méltósággal élhesse életét.

Az Iszlám nemcsak a muszlimok, hanem minden ember élethez való jogát védelmezi. Hiszen az emberi méltóságot biztosító élethez való jog tiszteleténél semmi sem fontosabb. Ezért ha bármilyen élőlénynek ártunk, az azt jelenti, hogy nem tiszteljük eléggé az életet.



Vallásunk megtiltja az élet kioltását, kivéve olyan esetekben, amikor a bűnös romlás terjeszt a földön, vagy jogtalanul kioltja más életét. Hiszen a romlás a társadalom rendjét, szabadságát és boldogságát felborító mindenféle súlyos erőszakot jelenti. A Mindenható Allah tudatja velünk, hogy romlást és széthúzást terjeszteni rosszabb még az emberölésnél is: „És a széthúzás terjesztése rosszabb, mint az ölés" (2:191).

Az ember számára alapvető fontosságú, hogy teljes, kiegyensúlyozott életet élhessen. Amellett, hogy ez emberi voltunkból fakadó szükséglet, a Mindenható Allah is ezt az állapotot akarja nekünk.

Az Iszlám az élettel kapcsolatos minden témát a vallással köt össze, és kiemelkedő hangsúlyt fektet arra, hogy az embert emlékeztesse: felelősséggel tartozik Allahnak, és a cselekedeteivel el kell majd számolnia. Lehetetlen kiegyensúlyozott társadalmat létrehozni, ha annak tagjai nincsenek tudatában az alapvető emberi jogoknak. Napjainkban is mindenki jól láthatja, hogy milyen károkat okoznak azok az emberek, akik nem ismerik ezeket a jogokat.

2 Az egészséghez való jog

Az alapvető emberi jogok sorában az élethez való jog után az egészséghez való jog következik. Hiszen azok, akiknek még a légzés is nehezére esik, nem tudják megfelelően használni az öt érzékszervüket, vagy állandó fájdalomban élnek, minden figyelmüket csak a saját fájdalmukra, betegségükre tudják fordítani. Akinek egészségügyi problémái vannak, természetes módon belső nyugalmuk érdekében elsősorban egészségük helyreállítására koncentrálnak. Az ilyen állapotban lévő ember nem gondol másokra, nehézségei vannak azzal, hogy részt vegyen a társadalom életében, vagy kapcsolatot alakítson ki másokkal.



Gondolkodjunk el!

- Az egészség nemcsak azt jelenti, hogy éppen nem vagyunk betegek, hanem a legszélesebb értelemben véve testi, lelki és társadalmi szempontból jó állapotban vagyunk.
- Az egészséghez vagy az egészségez élethez való jog azt is jelenti, hogy az Iszlám biztosítja az egészség megőrzéséhez való jogot is.
- Az egészséges élet biztosítása semmilyen körülmények között nem hagyható ki az emberi jogok közül.
- Az egészséghez való jog születésénél fogva megilleti az embert, nem függ etnikai hovatartozástól, vallástól, politikai állástól vagy társadalmi hovatartozástól. Olyan jog ez, amely ember voltunkból származik.

Az egészséges ember egészségesen gondolkodik, dönt, és egészséges kapcsolatokat alakít ki. Ezért az Iszlám megparancsolja az egészség megőrzését, és megtilt minden dolgot és viselkedést, ami az egészséget károsítja. A Kegyes Korán figyelmeztetése: „ne engedjétek, hogy a saját kezetek taszítson benneteket pusztulásba" (2:195) azt is jelenti, hogy miközben költünk vagy erőfeszítéseket teszünk Allah útján, tartózkodnunk kell az életünket vagy az egészségünket veszélybe sodró viselkedéstől vagy magatartástól.

Allah Küldötte (s.a.w.) azt mondta: „Nem lehetséges (az Iszlám szerint) ártani másoknak, vagy az ártalmat ártással viszonozni" (Ibn Majah, Sunan, Ahkam, 17), és ezzel lefektette azt az alapelvet, hogy az ember nem árthat sem saját magának, sem másoknak.

Az Iszlám megkívánja, hogy az egyének és a társadalom is tájékozott legyen az egészséggel kapcsolatos kérdésekben, a vezetők megkülönböztetés nélkül nyújtsanak egészségügyi szolgáltatásokat, és intézkedéseket tegyenek az egészséget károsító viselkedésformák ellen. Ennélfogva az állam kötelessége, hogy mindenkinek, legyen az szegény vagy gazdag, biztosítsa, hogy testi-lelki egészségben élhessen, orvosi kezelést kaphasson, és védve legyen minden, az egészsége ellen irányuló támadástól.

Az egészséges emberek társadalmon belüli produktivitása, együttérzése és jóakarata is erősebb. Ellenkező esetben a beteg ember kevésbé értékeli a szépet és jót, kapcsolatai tönkremennek, boldogtalanságban és elégedetlenségben él. Az emberek egészségének megőrzése érdekében rendkívül fontosak a megelőző egészségügyi szolgáltatások. A megelőző egészségügyi szolgáltatások nem egyes emberekre, hanem csoportokra irányulnak. Ezek a csoportosan megrendezett események erősítik a társadalmi összetartást, együttműködést, végső soron a társadalmi béke megerősítésében is segítséget nyújtanak. Ezen felül az egészséghez való jog biztosításában a szociális szervezeteknek is részt kell vállalniuk.



Az oktatáshoz való jog



Az ember az oktatás segítségével teljesítheti ki veleszületett képességeit. Az, hogy az ember az élet valódi jelentését megértse, élethosszig való tanulás szükséges. Az oktatás helyes tudás átadását jelenti az embereknek, az elmét, a gondolkodást bármilyen mértékben elnyomó megközelítés megakadályozza ezt.



Gondolkodjunk el!

- Alapjában véve az oktatás mindenféle olyan tevékenységet jelent, amely az ember személyiségének és becsületének fejlődéséhez hozzájárul, és megerősíti az alapvető emberi jogok és a szabadság tiszteletét.
- Szűkebb értelemben az oktatás az ember fejlesztését jelenti, a természetében meglévő minden tehetséget, képességet alapul véve, a jövőre való felkészítését, és annak megtanítását, hogy hogyan szerezheti meg az élet során szükséges tudást.

Az Iszlám szerint alapvető emberi jog az, hogy az ember fizikai és szellemi értelemben véve fejlessze magát, és a gondolatait másoknak átadhassa.

Az oktatáshoz való jog gyakorlati értelemben a tanulás és tanítás jogát jelenti, a tanulás jogát voltaképpen tekinthetjük vallási kötelességnek is. Ne feledjük, hogy a Kegyes

Korán elsőként kinyilatkoztatott ájája az: „Olvass!” parancs volt, amiből megérthetjük, hogy a tanulás, a tudás és a jó modor fejlesztése erősen javasolt az Iszlámban. A tudás (ilm) a módja annak, hogy az ember evilági és túlvilági ügyeiben is a helyes vezetést kövesse. A Kegyes Koránban is számos olyan ája található, amely az olvasást és tanulást tanácsolja:



„Szolgái közül csak azok félik Allahot, akiknek tudásuk van.” (35:28)

„Mondd: „Vajon egyenlők-e azok, akik tudnak, azokkal, akik nem tudnak?” Csak azok emlékeznek meg, akik értenek.” (39:9)

Az Iszlám kiemelt fontosságot tulajdonít a tudásnak és tanulásnak, és azt is elvárja tőlünk, hogy a tanult dolgokat továbbadjuk, elítéli a tudást csak saját maguknak megtartó embereket. Mert akik eltitkolják azt a tudást, amit a Mindenható Allah nekik adott, azok másokat fosztanak meg annak előnyeitől. Allah Küldötte (s.a.w.) azt mondta: „Aki eltitkol egy általa ismert tudást a kérdező elől, annak az Utolsó Napon tűzből készült zablát tesznek a szájába.” (Tirmidhi, Ilim, 3)



Gondolkodjunk el!

Az Iszlám az élethez való jog kiterjesztéseként is felfogható oktatáshoz való jogot részben az egyén fejlesztése, részben atársadalom jövőjének biztosítása miatt tartja fontosnak.



Hiszen a Kegyes Koránban olvasható kijelentés: „Ti vagytok a legjobb közösség, amely létrehozatott az embereknek: megparancsoljátok, ami helyes, megtiltjátok, ami helytelen, és hisztek Allahban.” (3:110) csak az oktatás elterjedésével és magas színvonalával lehetséges.

4 A hithez és vallásgyakorlathoz való jog

Mivel az Iszlám maga a valódi gondolati és vallási szabadság, azt kívánja tőlünk, hogy a hit kérdéseiben toleránsak legyünk és tartsuk tiszteletben a hithez és vallásgyakorlathoz való jogot. A Mindenható Allah szabadságot adott az embernek a vallás kérdésében, és megtiltotta az erőszak alkalmazását. Ez az ája is ezt a szabadságot fejezi ki: „aki akar, az higgyen, és aki akar, az ne higgyen.” (18:29) Az is tilos, hogy valakit erőszakkal kényszerítsenek az Iszlám felvételére: „Nincs kényszer a vallásra. Bizony, a helyes út egyértelműen elkülönült a hibástól. És aki elutasítja a hamis istenségeket, és Allahban hisz, az szilárd kapaszkodót ragadott meg, amely sosem fog eltörni. És Allah mindent hall, mindent tud.” (2.256). Ez az ája nemcsak azt tiltja meg, hogy nyomást gyakoroljanak az emberekre, hanem a vallásban mindenféle kényszer alkalmazását is.

Vallásunk nemcsak a kényszer bizonyos fajtáit, hanem magát a kényszerítést teljes egészében tiltotta meg. Ezért a kényszer bármiféle alkalmazása ellentétes az Iszlámmal.

A Prófétánk (s.a.w.) élete a legszebb példa arra, hogy vallásunkban nincs helye a kényszernek. A Mindenható Allah így beszél erről: „és ha Allah úgy akarta volna, nem állítottak volna Mellé társakat. És nem tettünk téged őrizővé felettük, és nem tettünk az ügyeik rendezőjévé." (6:107) A Mindenható Allah azt akarja, hogy az emberek ne kényszer hatására, hanem saját akaratukból és döntésük alapján legyenek hívők.

A felelős hit csak a szabad akaratból választott hit lehet. Minden embert szabadon megillet a jog, hogy olyan vallást válasszon magának, amilyet akar, és e szerint a vallás szerint fohászkodjon és imádkozzon.

5 A magánélet védelméhez való jog

Magánéletnek nevezzük mindazokat a dolgokat, amikkel kapcsolatban az ember nem akarja, hogy azt mások is lássák, hallják vagy tudjanak róla, vagyis titokban akarja tartani ezeket. Ha egy idegen ember behatol ebbe a magánszférába, megtudja a titkait vagy másoknak is kiadja azokat, az a személyiségi jogok megsértését jelenti. Az ember magánéletét olyan területnek ismerjük el, amelyet nem akar másokkal megosztani. Hiszen az ember csak annak árulja el a titkait, aki nagyon közel áll hozzá. Ez azt jelenti, hogy a hozzá közel álló embert beavatja a magánéletébe, ám annak nincsen joga az így megtudottakat másokkal is megosztani. A vele megosztott titkokat senkinek nem adhatja tovább, mert akkor megsértené a titok birtokosának személyiségi jogait és bizalmát.

Az Iszlám több alapelvvel is támogatja a magánélet védelmét. Vagyis ha ezeket az alapelveket tiszteletben tartják, akkor a magánélet védelmét sikerül megőrizni, és az emberek nem próbálják mások magánéletét megsérteni még akkor sem, ha lehetőség nyílna rá. Ezért ezek az alapelvek nem kizárólag a magánélet védelmét biztosítják, hanem általában véve azt írják elő, hogy tartsuk tiszteletben az emberi jogokat.

A mások magánéletében való kutatást, hibáik keresését a Kegyes Korán egyenesen „kémkedésnek" nevezi, és ez a viselkedésforma az egyik legsúlyosabb erkölcsi hiba, ami szigorúan tilos. A magánélet védelmében különösen a kémkedést megtiltó ája a magánélet mindenféle területének megőrzésére vonatkozó alapszabályt tartalmazza:



„Ti, akik hisztek! Kerüljétek el a sok gyanakvást! Bizony, van olyan gyanakvás, ami bűn. És ne kémkedjetek, és ne rágalmazzátok egymást!" (49:12)

A kémkedés azt jelenti, hogy próbáljuk megtudni egy másik ember olyan ügyeit vagy tulajdonságait, amelyeket ő nem akar megosztani velünk. Ez a viselkedés leggyakrabban és legnyilvánvalóbban a magánéletre vonatkozó információkra irányul. Ebben az értelemben nemcsak a bizalmas állapotok, hanem az általában nem szégyellendő vagy titkolt állapotok, helyzetek, tulajdonságok kéretlen kutatása is kémkedésnek minősül. Például ha próbáljuk megtudni, hogy valakinek mennyi pénze van a bankban, és ezért megnézzük a bankszámla-kivonatát, az is kémkedésnek minősül, ezért tilos. Ugyanígy ide tartozik az is, ha valakinek a naplójába vagy leveleibe engedély nélkül beleolvasunk.

Amellett, hogy az Iszlám tiltja mások magánéletének megsértését, arra is figyelmezet, hogy ne adjunk erre lehetőséget sem: „Ti, akik hisztek! Ne lépjetek be a saját házaitokon kívül más házakba, amíg nem kértetek rá engedélyt, és nem üdvözöltétek a lakóit! Ez jobb nektek, hogy megemlékezhessetek." (24:27) Ez az ája megtiltja, hogy a tulajdonos engedélye nélkül más házába lépjünk. Ennek a magánéletet biztosító alapelvnek a betartása a személyiségi jogok tiszteletét is jelenti.



Másrészt az Iszlám azt is megparancsolja, hogy ha valakinek mégis tudomására jutott valami egy másik ember titkaiból vagy magánéletével kapcsolatban, az tartsa azt titokban.



„Aki ebben a világban elrejti egy muszlim testvére hibáját, annak Allah is elrejti (megbocsátja) a Túlvilágon a hibáját. Aki ebben a világban felfedi egy muszlim testvére hibáját, annak Allah is nyilvánosságra hozza a hibáját a Túlvilágon." (Ibn Maja, Hudud, 5)

Az Iszlám bizonyos okokból határt szabhat a magánélet titkosságának. Ilyen esetekben a magánéletbe való beavatkozás nem számít annak megsértésének, vagyis bűnnek. Ilyen például, ha tűzeset, árvíz, rablás vagy hasonló történések miatt a házban lévők élete veszélyben van – ilyenkor természetesen nem kell megvárni, míg engedélyt adnak a belépésre. A törvényes határok tiszteletben tartásával az ügyvéd, jogtanácsadó, jegyző, orvos és hasonlók foglalkozásuk keretében tudomást szerezhetnek olyan információkról, amelyek a magánélet területére tartoznak. Azonban ezek az emberek kötelesek titokban tartani és védelmezni mindazt az információt, aminek birtokába kerültek.

6 Gazdasági jogok (a magántulajdonhoz való jog)



A gazdasági jogok általánosságban véve azt jelentik, hogy az embernek joga van termelni, termelőeszközöket birtokolni, kereskedni és fogyasztani. Az Iszlám szabadon engedélyezi bármilyen, nem tiltott (haram) dolog termelését és fogyasztását. Mindenkinek joga van munkát vállalni, és bármiféle akadályoztatás nélkül részt venni a termelésben. Azonban az állam is biztosít munkahelyeket, a termelésbe fogók számára segítséget jelentő lehetőségeket, és biztosítja mindezek rendezett működését, irányítását.

Az embernek muszáj dolgoznia, hogy a megélhetését megkeresse. Ezért mindenkinek joga és szabadsága a munkavállalás. A Mindenható Allah azt mondja: „az embernek nem jár más, csak amiért fáradozik" (53:39). Egy adott munkát tekintve a nemek között nem lehet különbség a fizetésben. Senkit nem szabad a képességein felül megterhelni a munkában. Az Iszlámban a munkavállalás az erkölcsi alapelvek fényében kialakított szabályok irányítása alá tartozik. A Kegyes Korán és a hadíszok is kikötik, hogy a dolgozóknak meg kell adni a jogos bérüket, és ezt mindenképpen garantálni kell. Például a mai viszonyokra vetítve ezt a dolgozóknak joguk van ahhoz, hogy szakszervezetekbe tömörüljenek, hogy gazdasági és szociális jogaik, juttatásaik védelmét biztosítsák. Emellett vallásunk megparancsolja azok támogatását is, akik valamilyen oknál fogva nem képesek dolgozni, vagy munkanélküliek.

Az Iszlám a munkához való jog mellett elismeri a magántulajdonhoz való jogot is, azonban ezzel kapcsolatban figyelmeztet, hogy ne essünk túlzásokba vagy pazarlásba. Számos ája támasztja alá, hogy Allah parancsainak betartása mellett, az Általa kijelölt határokon belül megmaradva, a túlzások elkerülésével mindenkinek joga van a magántulajdonhoz. A törvényes, megengedett módon megtermelt javakat mindenki az általa kívánt törvényes, megengedett módon használhatja fel: „És egyetek és igyatok, de ne pazaroljatok! Bizony, Ő nem szereti a pazarlókat." (7:31)

Az Iszlám a gazdasági jogokat törvényes alapon korlátozhatja. Például ha a magántulajdon ártalmas a köz számára, akkor korlátozni lehet. Az Iszlám nem nézi jó szemmel azt, ha igazságszolgáltatás címén mások vagyonában kárt okozunk.



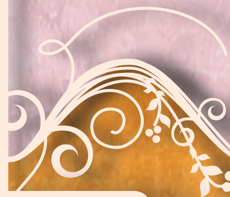
A fejezet összefoglalása



Az embert megillető mindenféle járandóság, lehetőség jelentésben használt „jog" kifejezés az Iszlám szóhasználatában jelenti azokat a jogokat is, amelyekkel az ember születésénél fogva automatikusan bír, és azokat is, amelyeket később szerez meg. A jogi nyelvben „emberi jogok" néven ismert alapvető jogok a Kegyes Koránban és a Szunnában található számos parancs témáját képezik.

Az Iszlám szerint az alapvető jogok ember voltunkból fakadnak, és olyan értékek, amelyek minden körülmények között őrzik az emberi méltóságot. Az Iszlám szerint a legalapvetőbb jog az élethez való jog. Ennek alapján minden ember élete, vagyona és becsülete sérthetetlen és tiszteletre méltó. Ezt a sérthetetlenséget törvényes ok vagy parancs nélkül nem lehet megszegni.

Az alapvető emberi jogok között az élethez való jog után az egészséghez való jog következik. Vagyis az egészséges ember, az egészséges kapcsolatok védelmében az Iszlám megparancsolja az egészség megőrzését, és megtiltja az egészséget károsító dolgokat és viselkedésformákat.



Az Iszlám szerint alapvető emberi jog az, hogy az ember fizikai és szellemi értelemben véve fejlessze magát, és a gondolatait másoknak átadhassa. Az Iszlám az élethez való jog kiterjesztéseként is felfogható oktatáshoz való jogot részben az egyén fejlesztése, részben a társadalom jövőjének biztosítása miatt tartja fontosnak.

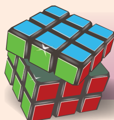
Az Iszlám maga a valódi gondolati és vallási szabadság, ezért azt kívánja tőlünk, hogy a hit kérdéseiben toleránsak legyünk és tartsuk tiszteletben a hithez és vallásgyakorlathoz való jogot. Ezért mindenféle kényszer tilos, bármiféle témában. Az embert nemes teremtménynek tartó vallásunk biztosítja azt is, hogy magánélete, titkai biztonságban maradjanak. Ezen kívül az Iszlám gazdasági jogokat és a magántulajdonhoz való jogot is ad az embernek, hogy kényelemben és nyugalomban élhessen.



Tekintsük át a fejezetet!



1. Miért az élethez való jog a legalapvetőbb emberi jog?
2. Mi mindent foglal magába az egészséghez való jog?
3. Mit jelent és miért fontos az oktatáshoz való jog?
4. Miért szükséges a magánélet védelme?
5. Melyek a gazdasági jogok? Mondjatok rájuk példát!



Értékelő kérdések



1. Az alábbiak közül melyik NEM kapcsolódik az élethez való jog biztosításához és tiszteletéhez?

A) Az ember emberhez méltó módon élheti életét, az élettel kapcsolatos tevékenységeit hiánytalanul teljesítheti.

B) Akik nem rendelkeznek a legalapvetőbb joggal, az élethez való joggal, azoknak nem lehetnek kötelességeik és felelősségeik sem.

C) Aki nem rendelkezik az élethez való joggal, az más joggal sem képes rendelkezni.

D) Az élethez való jog mindenben teljes szabadságot biztosít az embernek.

2. Az alábbiak közül melyik NEM tartozik az egészséghez való jog keretei közé?

A) Azt tenni a testünkkel, amit csak akarunk.

B) Részesedni az egészségügyi szolgáltatásokból

C) Orvost választani.

D) Megőrizni a lelki egészséget.

3. Az alábbiak közül melyik jog foglalja magába az ember személyisége és becsülete fejlesztésének, az emberi jogok és az alapvető szabadság tiszteletének megerősítésére irányuló összes tevékenységet?

A) A magánélet védelméhez való jog

B) Az oktatáshoz való jog

C) Gazdasági jogok

D) A tájékoztatás joga

4. Az alábbiak közül melyik NEM származik a hithez és vallásgyakorlathoz való jogból?

A) Allah nem azt akarja, hogy az emberek kényszerből, hanem azt, hogy szabad akaratukból és választásukból higgyenek.

B) Csak az a felelős hit, amit az ember saját akaratából és elhatározásából választ.

C) Az embereket kényszerrel és nyomással kell rávenni arra, hogy egyetlen vallásban higgyenek.

D) Allah nem akarja, hogy a hit és istenszolgálat kérdéseiben kényszert és nyomást alkalmazzunk.

5. Az alábbiak közül melyik a „kémkedés" fogalom magyarázata?

A) Segíteni másoknak

B) Mások magánéletét vizslatni és hibáikat kutatni

C) Pletykálni

D) A vagyont elpazarolni



5. FEJEZET



KÖTELESSÉGEK ÉS FELELŐSSÉGEK

1. Az Allahhal szembeni kötelességeink és felelősségeink
2. A Prófétánkkal (s.a.w.) szembeni kötelességeink és felelősségeink
3. A saját magunkkal szembeni kötelességeink és felelősségeink
4. A családunkkal szembeni kötelességeink és felelősségeink
5. A családtagok egymással szembeni kötelességei és felelősségei
6. A gyermek szülők iránti kötelességei és felelősségei
7. A házastársak egymás iránti kötelességei és felelősségei
8. A szülő gyermeke iránti kötelességei és felelősségei
9. Az idősebb családtagok iránti kötelességeink és felelősségeink
10. Környezetünk iránti kötelességeink és felelősségeink
11. Az állam iránti kötelességeink és felelősségeink
12. Szakmai kötelességeink és felelősségeink
13. A társadalmi együttélés szabályai

MIRŐL LESZ SZÓ EBBEN A FEJEZETBEN?

Ebben a fejezetben az egyéni és társadalmi kötelességekről és felelősségekről fogunk beszélni. Megvizsgáljuk a felelősség fogalmának jelentését vallási és erkölcsi szempontból. Megismerjük a Mindenható Allah, a Prófétánk (s.a.w.) és saját magunk iránti felelősségeinket. Minden hívőnek alapvető kötelessége hinni a Mindenható Allahban, szolgálni Őt, és követni a Prófétánkat (s.a.w.). Az ember életének védelme, evés, ivás, megfelelő lakhely, a gondolkodás, a hit és hasonló testi és lelki szükségleteink betöltése is a felelősségeink közé tartozik. Az embernek vannak társadalmi, közösségi felelősségei és feladatai is. A gyermekeknek a szüleik iránt, a házastársaknak egymás iránt, a szülőknek a gyermekeik iránt, és az idősebb családtagok iránt a többieknek is vannak felelősségeik. Az egyes családtagoknak bizonyos erkölcsi szabályok szerint kell kialakítaniuk az egymással való kapcsolataikat. Az ember társas lény, társadalmi kapcsolatainkat egészséges, kiegyensúlyozott és kedvező módon kell kialakítanunk. Ezért a rokonokkal, a szomszédokkal, a társadalommal, a környezetünkkel és az országunkkal szemben is vannak felelősségeink, amelyeknek meg kell felelnünk. Társadalmi felelősségeink egyike, hogy a munkánkat a lehető legjobban végezzük, vagyis teljesítsük szakmai felelősségünket is. Ahhoz pedig, hogy társadalmi kapcsolatainkat a lehető legjobb módon alakíthassuk ki és fejleszthessük, meg kell felelnünk bizonyos bevett viselkedési szabályoknak, a társadalmi együttélés szabályainak is.

TANULÁSI CÉLOK

A fejezet végére az alábbi célokat kívánjuk elérni:

1. Megfogalmazzuk, melyek egyéni és társadalmi kötelességeink és felelősségeink.
2. Megfogalmazzuk az Allah és a Prófétánk (s.a.w.) iránti kötelességeinket és felelősségeinket.
3. Megismerjük a saját magunk iránti kötelességeinket és felelősségeinket.
4. Megismerjük a családtagok egymás iránti kötelességeit és felelősségeit.
5. Megfogalmazzuk a gyermekek szülők iránti kötelességeit és felelősségeit.
6. Megfogalmazzuk a szülők gyermekük iránti kötelességeit és felelősségeit.
7. Megismerjük a házastársak egymás iránti kötelességeit és felelősségeit.
8. Megismerjük az idősebb családtagok iránti kötelességeinket és felelősségeinket.
9. Megértjük a rokonok, szomszédok és a társadalom iránti kötelességeinket és felelősségeinket.
10. Megfogalmazzuk a környezetünk iránti kötelességeinket és felelősségeinket.
11. Megismerjük az országunk iránti kötelességeinket és felelősségeinket.
12. Megtárgyaljuk, hogyan teljesíthetjük szakmai kötelességeinket és felelősségeinket.
13. Megismerjük a társadalmi együttélés szabályait.

MIKÖZBEN A FEJEZETET OLVASOD

1. Először olvassuk el a fejezet szövegét, majd próbáljuk értelmezni!
2. Ne veszítsd szem elől a fejezet elején kitűzött célokat! Olvasd el többször is azokat a témákat, amelyek szerinted ezekhez a célokhoz kapcsolódnak!
3. Semmiképpen ne hagyd ki a fejezetben említett kutatást vagy megfigyelést!
4. Ne érd be ezzel a könyvvel a tanulásban! A könyv végén felsorolt források segítségével tovább szélesítheted tudásodat.



1 Az Allah iránti feladataink és felelősségeink

Az ember alapvető kötelessége, hogy higgyen a Mindenható Allahban, és szolgálja Őt. Minden ép értelmű ember első és legfontosabb felelőssége az egyedülvaló Allahban, a magasztalás kizárólagos Birtokosában való hit. A Mindenható Allah az, Aki az embert a legkiválóbb teremtménnyé teremtette, létezését fenntartja, minden áldással és ajándékkal ellátta, és fel fogja majd támasztani. Az ebben hívő ember szereti Allahot, tiszteli Őt, hálát ad Neki, engedelmeskedik a parancsainak, és távol marad attól, amit Ő megtilt.

A Kegyes Korán az ember teremtése alapvető céljaként azt fogalmazza meg, hogy megismerje Allahot, higgyen Benne és egyedül Őt szolgálja (51:56). A Mindenható Allah iránt érzett mély tisztelet és alázat helyes irányt ad az ember és Allah kapcsolatának, és felemeli az embert:



„És ha hittek volna, és félték volna Allahot, akkor bizony Allah jutalma jobb lett volna számukra, bárcsak tudnák!” (2:103)



Az ember akkor teljesíti a Mindenható Allah iránti felelősségét és kötelességét, ha szolgálja Őt:



„És hogy Engem szolgáljatok – ez az egyenes út!” (36:61)

A Kegyes Korán utat mutat az embernek a Mindenható Allah iránti kötelességeivel és felelősségeivel kapcsolatban. Az az ember, aki ezt az utat követi, képes sikerre és boldogságra jutni. Az embernek soha nem szabad elfelejtenie, hogy felelősséggel tartozik Allah iránt, Aki megteremtette és fenntartja létezését, és Akitől mindent kapott. Akik komolyan veszik kötelességeiket és felelősségüket, azok ugyanilyen érzékenységet mutatnak a többi emberrel és a környezetükben található minden teremtménnyel való kapcsolatukban is.

A Mindenható Allah az, Aki megbocsájt a Vele való kapcsolatban folyton hibákat vétő, bűnöket elkövető embernek. Az embernek arra kell törekednie, hogy ne kövessen el bűnöket. A Korán azt is megparancsolja, hogy bármilyen hibát vagy bűnt kövessünk is el, soha nem szabad lemondanunk a reményről, hogy a Mindenható Allah megbocsájt nekünk, és nem hagy minket magunkra:



„És aki rosszat tesz, vagy saját maga ellen vétkezik, és utána Allah bocsánatát kéri, az Megbocsátónak, Irgalmasnak fogja találni Allahot.” (4:110)

Az ember Mindenható Allahhal való kapcsolatában rendkívül fontos szerepet tölt be a fohászkodás. A fohász folyamatosan élő kapcsolatot biztosít Allah és az ember között. A fohász elősegíti, hogy a Mindenható Allah megbocsásson nekünk, és az Ő segítségét hozza el. A fohász által a szolga Allah elé tárja saját állapotát, Hozzá könyörög, és Nála keres menedéket:



„És ha a szolgáim kérdeznek téged Rólam, hát bizony, közel vagyok hozzájuk. Válaszolok a fohászkodó fohászára, ha Hozzám fohászkodik. Engedelmeskedjenek hát Nekem, és higgyenek Bennem, hogy helyes vezetést kaphassanak." (2:186)

2 A Prófétánkkal (s.a.w.) szembeni kötelességeink és felelősségeink

A Kegyes Korán szerint a vallásunkat és hatalmas Könyvét nekünk közvetítő, elmagyarázó és megtanító Mohammed Próféta (s.a.w.) útját kell követnünk és erkölcsét kell például vennünk (33:21, 68:4). Mert az ő erkölcse maga a Korán (Muslim, Musafirin, 139). Ő az embereknek helyes utat mutató kalauz, a jó hír hozója, a figyelmeztető, a fény elhozója (42:52, 33:45-46). A Mindenható Allah a Koránban a hívő ember kötelességévé teszi azt, hogy Mohammed Prófétának (s.a.w.) engedelmeskedjen, és őt kövesse:

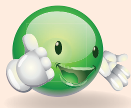


„Mondd: „Ha szeretitek Allahot, akkor kövessetek engem. Akkor Allah is szeretni fog benneteket, és megbocsátja nektek a bűneiteket. Allah Megbocsátó, Irgalmas." (3:31) „Aki engedelmeskedik a Küldöttnek, az bizony Allahnak engedelmeskedett." (4:80)

Ezért legfontosabb kötelességünk, hogy a Prófétánkat (s.a.w.) szeressük, tiszteljük és kövessük.

Ahhoz, hogy megismerhessük a Prófétánk (s.a.w.) iránti kötelességeinket és felelősségünket, alaposan meg kell ismernünk életének történetét is. A Társai részletesen nyomon követték, például vették és a következő generációknak is leírták Mohammed Próféta (s.a.w.) életét.

Mohammed Próféta (s.a.w.) igaz, megbízható, szeretetteljes, bátor, türelmes, udvarias és kedves ember volt. Mindig betartotta az adott szavát, nagy fontosságot tulajdonított az igazságnak és az igazságosságnak. Értékelte az embereket, kedves volt hozzájuk, köszöntötte őket és érdeklődött a hogylétük felől. Jól beosztotta az idejét, mindent alaposan megtervezett és nem halogatott semmit. Az ügyeiben szeretett tanácskozás alapján dönteni, minden témával kapcsolatban kikérte és értékelte a szakértők véleményét. A Prófétánk iránti legfőbb kötelességünk és felelősségünk az, hogy az általa elhozott hatalmas vallásnak megfelelően viselkedjünk.



Most te jössz!

Milyen szavakkal fejezzük ki a tiszteletünket és szeretetünket, ha a Prófétánk (s.a.w.) nevét említjük?

A Prófétánk (s.a.w.) nevét mindig tisztelettel és szeretettel kell említenünk, a hozzá való kötődésünket szavainkban és cselekedeteinkben is ki kell mutatnunk. A Mindenható Allah így adja tudtunkra azt a kötelességünket, hogy tiszteletet és szeretetet kell mutatnunk a Prófétánk (s.a.w.) iránt:



„Bizony, Allah és az angyalai áldást küldenek a Prófétára. Ti, akik hisztek! Küldjetek rá áldást, és köszöntsétek őt illő köszöntéssel.” (33:56)
„A Próféta közelebb van a hívőkhöz, mint ők saját maguk.” (33:6)

Maga a Prófétánk (s.a.w.) pedig így fejezte ki, hogy milyen közel kell állniuk a hívőknek hozzá, és a szeretet milyen erős köteléke van közöttük:



„Nem vagytok addig igazi hívők, amíg nem éreztek engem közelebb magatokhoz, mint a szüleiteket, a gyermekeiteket és az egész emberiséget.” (Bukhari, Iman, 8)

3 A saját magunkkal szembeni kötelességeink és felelősségeink

Minden embernek vannak felelősségei és kötelességei saját magával szemben is. Ezek közül első helyen áll a testi szükségleteink kielégítése és egészségünk megőrzése. Ahhoz, hogy az ember az evilággal és a Túlvilággal kapcsolatos kötelességeit teljesíteni tudja, egészségesnek kell maradnia, és őriznie kell az életét. Az ember teste és egészsége olyan emanet, amelyet a Mindenható Allah bízott rá. A Prófétánk (s.a.w.) elmondta, hogy az emberen először azt kérik számon a Túlvilágon, hogy hogyan használta a testét, és mivel töltötte az életét (lásd: Tirmidhi, Kiyamah, 1). Az ember alapvető kötelessége az, hogy ezt az emanetet különös gonddal őrizze. Vallásunk szerint egyetlen embernek sincs joga ahhoz, hogy a saját életének véget vessen.



Gondolkodjunk el!

Miért alapvető kötelességünk, hogy az egészségünket megóvjuk?

Az Iszlám azt is megparancsolja, hogy tartózkodjunk az alkoholtól, szerencsejátéktól, kábítószerektől, paráznaságtól és mindentől, ami ártalmas lehet az egészségre. A Kegyes Korán mindezeket az ártalmas dolgokat így említi: „ne engedjétek, hogy a saját kezetek taszítson benneteket pusztulásba" (2:195). A Prófétánk (s.a.w.) így figyelmeztette egy társát, aki annyi istenszolgálatot végzett, hogy az már az egészségét veszélyeztette: „A testednek is joga van feletted!" (Bukhari, Sawm, 55). A testi egészség nemcsak egyéni, hanem társadalmi kötelességeink és felelősségeink betöltéséhez is szükséges. A Prófétánk (s.a.w.) szavaival: „Az erős hívő jobb a gyenge hívőnél" (Muslim, Qadar, 34) felhívta figyelmünket arra, hogy a fizikai és a lelki erő is fontos ahhoz, hogy társadalmi kötelességeinket teljesíthessük.

Az embernek vannak a spirituális, lelki életével kapcsolatos kötelességei, felelősségei is. Az ember a környezetében található többi teremtménynél magasabb rangúnak lett teremtve, az intelligencia, a gondolkodás, esztétikai érzék, a jó szeretete és hasonló tulajdonságai kiemelik közülük. Az is az ember saját maga iránti kötelessége és felelőssége, hogy szellemi és lelki tulajdonságait megőrizze és fejlessze. Az embernek az őt kiemelő és megkülönböztető jó tulajdonságait helyes úton használva hatékony és gyümölcsöző szintre kell fejlesztenie. Ahhoz, hogy érett és érdemes emberek lehessünk, szorgalmasan kell fejlesztenünk magunkat.

4 A családtagok egymás iránti kötelességei és felelősségei

A család a társadalom legfontosabb egysége. Amilyen egészséges, szilárd a családok felépítése, olyan szilárd és ép lesz a társadalom is. Az ember teremtésénél fogva családi környezetben lehet igazán boldog. Ezért, ha eljön az ideje, az emberek megházasodnak és saját otthont alapítanak. Vallásunk határozottan ajánlja azt, hogy az ember megházasodjék és családot alapítson (lásd: 24:32). A társadalom szempontjából oly fontos család megalapítása, fenntartása és fejlesztése szükségessé teszi, hogy a család minden tagja erőfeszítéseket tegyen érte. A családtagoknak felelősségei és kötelességei vannak egymás iránt. A család egészséges működése, fennmaradása érdekében a családtagoknak szeretettel, tisztelettel és kedvességgel kell elvégezni kötelességeiket és feladataikat.

A gyermekek kötelességei és felelősségei szüleik iránt

A gyermekeknek kötelességeik és felelősségeik vannak szüleik iránt. A szülők azok, akik világra hozzák, táplálják, nevelik, tanítják gyermekeiket, és minden erőfeszítést megtesznek, hogy jó ember váljon belőlük. Vallásunk Allah szolgálata után a szülők iránti tiszteletre és jótettekre hívja fel figyelmünket (lásd: 6:151-153; 17:22-37). A Prófétánk (s.a.w.) szerint a szülők iránti jótett a legszebb viselkedésformák, az ellenük való lázadás pedig a legsúlyosabb bűnök közé számít (lásd: Bukhari, Adab, 1).

A gyermekek szülők iránti kötelességeit az alábbiak szerint sorolhatnánk fel:

Anyagi és lelki szükségleteik fedezése.

Kellemes és nyugodt lakókörnyezet biztosítása.

Ha valami miatt figyelmeztetnie kell őket, úgy tegye, hogy ne bántsa meg szüleit.

Tartózkodjon a tiszteletlen viselkedéstől mások előtt.

Ha olyasmit parancsolnak neki, ami nem tiltott (haram), akkor engedelmeskedjen.

Segítsen nekik az istenszolgálatban és a jótettekben.

Fohászkodjon értük még életükben és haláluk után is.

Haláluk után teljesítse a végakaratukat, és cselekedjen jótetteket a nevükben.

Tegyen meg mindent érdekükben, ami a vallás vagy a szokás alapján szükséges vagy jó.



Gondolkodjunk el!

Milyen más kötelességei lehetnek még a gyermeknek szülei iránt? Beszéljétek meg egymás közt!

A házastársak egymás iránti kötelességei



A családalapítás által létrejött együttműködés keretében a házastársaknak kötelességei és felelősségei vannak egymás iránt, amelyeket teljesíteniük kell. Ahhoz, hogy a házastársak közötti kapcsolat jó és egészséges legyen, szeretettel, tisztelettel, elkötelezettséggel és bizalommal kell viszonyulniuk egymáshoz. A házastársaknak mindenben segíteniük kell egymást, ezzel is erősítik a köztük levő szeretet és tisztelet kötelékeit. A család vezetésében, szükségleteinek betöltésében és problémáinak megoldásában a házastársaknak közös egyetértésben kell segíteniük és támogatniuk egymást.

A házastársak feladatainak és felelősségeinek kérdésében a legszebb példa előttünk a Prófétánk (s.a.w.) családi élete. Ő soha nem volt durva vagy udvariatlan a feleségeivel szemben. A lehető legkedvesebb és legudvariasabb volt velük, minden témával kapcsolatban a segítségükre volt, és azt mondta a társainak: „Azok a legjobbak közületek, akik a legjobbak a családjukhoz" (Bukhari, Adab, 86). Hatalmas Könyvünk, a Korán azt mondja: „És éljetek együtt velük (a feleségeitekkel) helyénvaló módon." (4:19). Mert a félelem, elnyomás, kényszer és nyers erő által kormányzott kapcsolatok tönkreteszik a családi boldogságot. Ezek a problémák a gyermekekre is hatással vannak, nyugtalanságot és viselkedési problémákat okoznak.



Beszélgessünk el róla!

Mondjunk példákat arra, hogy Allah Küldötte (s.a.w.) hogyan viselkedett a feleségeivel!

A szülők gyermekük iránti kötelességei és felelősségei

A gyermeknevelés a szülők legfontosabb, áldott feladata és felelőssége. A gyermekek a család örömének és boldogságának egyik legnagyobb forrásai. Táplálásuk, nevelésük, szépre és jóra való tanításuk a szülők első számú kötelessége. A szülők legfontosabb feladata a gyermekek fizikai szükségleteinek biztosítása: táplálása, ruházása, a lakhely biztosítása és egészségük megőrzése. A Prófétánk (s.a.w.) elmondta, hogy mindenki azért kapja a legtöbb jutalmat, amit a családja tagjaira költ el. Azt is elmondta, hogy nagyon rossz az, ha valaki a családja tagjait kisemmizi:



„Elegendő bűn az, ha valaki nincstelenné teszi a családja tagjait.” (Abu Dawud, Zakat, 45)

A gyerekek fizikai és szellemi fejlődése csak együtt lehetséges. Mindkét terület fejlődéséhez és egészséges alakulásához szeretettel s kedvességgel kell a gyerekek felé fordulni. A Prófétánk (s.a.w.) a saját gyermekei, unokái, és minden más gyermek felé is a legmélyebb szeretettel, kedvességgel és gyengédséggel fordult, megölelte őket, tréfálkozott velük, segített megoldani a problémáikat, még a játékaikban is részt vett. Amikor valaki furcsának találta, hogy ilyen kedvesen viselkedik a gyerekekkel, azt mondta neki: „Mit tehetnék én, ha Allah kivette a kedvességet a szívedből?” (Aukhari, Adab, 18). Azok a gyermekek, akikkel szüleik nem törődnek, akik meg vannak fosztva szüleik szeretetétől és kedvességétől, a későbbiekben beilleszkedési problémákkal küzdhetnek, és hajlamosabbak lehetnek a bűnelkövetésre is.

A gyermekek nevelése a család egyik legfontosabb felelőssége. A gyermekek vallási, erkölcsi és szakmai nevelésének biztosítása fontos és nehéz feladat. A megfelelő nevelést kapott gyermekek felkészítést kapnak minden témával kapcsolatban, egészséges és biztos léptekkel haladnak a jövő felé. A Prófétánk (s.a.w.) így foglalta össze a gyereknevelés fontosságát:



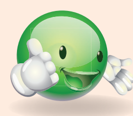
„Egyetlen apa sem hagyhat jobb örökséget a gyermekére, mint a jó nevelés.” (Tac, V, 8)



Gondolkodjunk el!

Mit jelent az, hogy a gyermek legjobb öröksége a jó nevelés?

A gyermek szempontjából rendkívül fontos a családban kapott nevelés. A családjától származó korai nevelés mély nyomokat hagy a gyermek életében. A befogadó családi környezetben felnőtt gyermekek a későbbiekben is helyes viselkedésformát mutatnak. Az ilyen környezet hatása még inkább megmutatkozik a gyermek serdülőkorában és a későbbi időszakban. Ezért a biológiai szülők szerepe akkor teljes, ha lelki és nevelési értelemben is valódi szülei gyermekeiknek.



Most te jössz!

Fogalmazzátok meg, milyen különbségek vannak a biológiai szülőség és a lelki-nevelői szülőség között!

A szülőknek saját viselkedésükkel kell jó példát mutatniuk gyermekeiknek. A gyermek szintjén kell beszélniük vele, és próbálniuk kell megérteni őt. Alkalmat kell adniuk neki a játékra, és a nevelő, fejlesztő hatású játékok felé kell irányítaniuk a gyermeket. Mindig igazul és következetesen kell beszélniük vele, tartózkodniuk kell a hazugságtól és a helytelen beszédtől. Segíteniük kell a gyermeküknek, hogy meg tudja különböztetni a jót a rossztól, az igazat a hamistól. Mert a gyermek az igazságot és a becsületességet a családi környezetben tanulja meg. Ha egy gyermek az életkorának nem megfelelő környezetben van, vagy nem annak megfelelő elbánásban részesül, akkor ezeket a dolgokat nem képes megtanulni.

A szülőknek nem szabad kivételezniük egyik gyermekükkel sem, és akár lányuk, akár fiuk van, a tőlük telhető legjobban kell nevelniük. A nekik nyújtott fizikai és lelki javakat egyenlően kell elosztani közöttük, nem szabad egyiküket előnyben részesíteni a másikkal szemben. Ha mégis megtennék, az károsan befolyásolhatja a gyermekek szüleik iránt érzett szeretetét, tiszteletét és bizalmát, és ellenségeskedés oka lehet a testvérek között is, ami tönkreteheti a testvéri kapcsolatokat.

Az idősebb családtagok iránti kötelességeink és felelősségeink



Családunkban a szüleinken kívül a többi idősebb családtag irányába is vannak felelősségeink és kötelességeink. Az idősebb családtagok közé elsősorban a nagyszüleink és az idősebb testvéreink számítanak, de ide értjük még a nagynéniket, nagybácsikat is. Mivel ez utóbbiak a szüleink testvérei, csaknem olyanok, mintha a szüleink lennének. Szeretnünk és tisztelnünk kell őket, fenn kell tartani velük a kapcsolatot, és ha szükségük van ránk, azonnal segítségükre kell sietnünk.

A család idősebb tagjaival szeretetteljes, tiszteletteljes, gondoskodó kapcsolatot kell ápolnunk. Meg kell próbálnunk tanulni a véleményükből és tapasztalataikból, és megfogadni, ha a jóra intenek minket. Ha felnövünk és saját családot alapítunk,

akkor se felejtsük el mindazt a jót, amit nevelkedésünk közben az idősebb családtagoktól kaptunk! Akár egészségesek, akár betegek, látogassuk őket, és ne szakítsuk meg velük a kapcsolatot. Ha szükségük van ránk, segítsük és támogassuk őket. Ha távoznak erről a világról, emlékezzünk rájuk, fohászkodjunk értük, és látogassuk a sírjukat. Mindez vallási, erkölcsi és emberi kötelességünk is. Ne szomorítsuk el idősebb családtagjainkat azzal, hogy magányosan, elhagyatva kelljen élniük. Egy napon mi is hasonló helyzetbe kerülhetünk, és egy napon el kell majd számolnunk azzal, hogy hogyan viselkedtünk családtagjainkkal. Ahhoz, hogy ne kelljen félnünk ettől, megfelelő kapcsolatot kell ápolnunk idősebb családtagjainkkal is.



Olvasnivaló

A Prófétánk (s.a.w.) szeretete és tisztelete az idősebb családtagok iránt

Mohammed Próféta (s.a.w.) viselkedése az idősebb családtagokkal a legszebb példa mindannyiunk számára. Ő nagyon szerette és tisztelte idősebb családtagjait, és ez a viselkedésében is megnyilvánult. Az édesanyját, a nagyapját, a nagybátyjait és más rokonait szívből szerette, és ezt ki is mutatta feléjük. Kisgyermekkorában elveszítette édesanyját, de a halála napjáig soha nem felejtette el. Amikor csak lehetősége nyílott rá, meglátogatta édesanyja sírját, megemlékezett róla, és folytak a könnyei. A nagybátyja, Abu Tálib nagyos sok jót tett vele, és a Prófétánk (s.a.w.) is nagyon szerette őt, és próbált mindenben segítségére lenni. Soha nem bántotta meg vagy szomorította el. Azért cserébe, hogy Abu Tálib annyi jót tett vele, Allah Küldötte (s.a.w.) is magához vette az ő kisfiát, Alit (r.a.), és kiskorától ő nevelte fel, mert Abu Tálib szegény ember volt. Ugyanígy szerette másik két nagybátyját, Hamzát (r.a.) és Abbaszt (r.a.) is. Miután édesanyját elveszítette, a szolgálólányuk, Umm Ajman valódi anyai szeretettel gondoskodott róla, és elvitte a nagyapjához. A Prófétánk (s.a.w.) egész életében nem felejtette el ezt, és minden adandó alkalommal anyának szólította Umm Ajmant. A dajkája, Halima iránt is mély szeretetet és tiszteletet mutatott: amikor egy nap Halima meglátogatta őt, a Prófétánk (s.a.w.) felkiáltott: „Anyám! Anyácskám!", és felkelt helyéről, egy szőnyeget terített le, oda ültette Halimát, megvendégelte, és gazdagon meg is ajándékozta.



Gondolkodjunk el!

Milyen más kötelességeink és felelősségeink lehetnek még idősebb családtagjaink iránt?



5 A rokonok, szomszédok és a társadalom iránti kötelességeink és felelősségeink

A közeli rokonaink iránt is vannak kötelességeink és felelősségeink. Vallásunk rendkívüli fontosságot tulajdonít annak, hogy megerősítsük a rokoni kapcsolatok kötelékeit. Általánosságban szólva, a családunkhoz tartozó rokonaink iránt erkölcsi kötelességeink vannak. A Prófétánk hadíszaiban és az erkölcsről szóló könyvekben is olvashatunk a szila-i rahim, vagyis a vérrokonsági kötelékek fenntartásának fontosságáról.

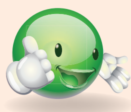
A rokoni kapcsolatok fontosságát így hangsúlyozza egy hadísz kudszi: „Allah megerősíti a kapcsolatot azzal a szolgájával, aki a rokoni kapcsolatokat megerősíti, de elvágja a kapcsolatot azokkal, akik a rokoni kapcsolatokat megszakítják." (Bukhari, Adab, 13). A Prófétánk (s.a.w.) így hangsúlyozta a rokoni kapcsolatok fontosságát: „Minden erények közül a legmagasabb az, ha életben tartjátok a rokoni kapcsolatot azok látogatásával, akik megszakították a kapcsolatot veletek." (Musnad, III, 438) Ezen kívül a rokoni kapcsolatok megerősítése növeli az ember ellátását, rizikjét (Bukhari, Adab, 12), a rokonoknak nyújtott anyagi segítség pedig kétszer annyi jutalmat hoz, mintha idegeneknek nyújtanánk anyagi segítséget (Nasai, Zakat, 82). Sőt, egy hadísz szerint azok, akik a rokoni kapcsolatok kötelékeit elvágják, azok között lesznek, akik nem léphetnek a Paradicsom kertjébe (Bukhari, Adab, 11).

A rokoni kapcsolatokat a szeretet és tisztelet jegyében kell fenntartanunk, szükség esetén segítséget kell nyújtanunk, látogatnunk kell őket, meg kell ajándékoznunk őket – mindez vallási és emberi kötelességünk is. A nagynénéink és nagybátyáink gyermekei, vagyis az unokatestvéreink olyanok, mintha a testvéreink lennének, és ők is közeli rokonaink közé tartoznak.

Családunk és rokonaink után a legközelebb szomszédaink állnak hozzánk, akikkel közel lakunk egymáshoz. Minden nap találkozunk, időt töltünk, beszélgetünk, együtt vagyunk velük. A szomszédi kapcsolat alapjait az együttélés teremti meg. Ahhoz, hogy ezt a kapcsolatot kétoldalúan fejleszteni tudjuk, vannak az alkalmazkodásnak, együttélésnek bizonyos szabályai, amelyeket be kell tartanunk. Vallásunk előírja, hogy jó kapcsolatot tartsunk fenn a szomszédainkkal. A Mindenható Allah a Kegyes Koránban megparancsolja, hogy tegyünk jót a közelben és a távolabb lakó szomszédokkal (lásd: 4:36). Allah Küldötte (s.a.w.) megtiltotta, hogy zavarjuk a szomszédokat, nehézséget okozzunk nekik, azt tanácsolja, hogy jól viselkedjünk velük (lásd: Riyadh as-Saliheen, I, 342-343).



A szomszédainkkal szemben is vannak kötelességeink és felelősségeink. Velük való kapcsolatunkat szeretetre és tiszteletre alapozzuk! Legyünk velük kedvesek, és beszéljünk velük kedvesen. Se szavainkkal, se viselkedésünkkel ne bántsuk meg őket, inkább próbáljunk osztozni örömükben és szomorúságukban is. Ha betegek, látogassuk meg őket, ha valaki meghal közülük, vegyünk részt a temetésén, és nyilvánítsuk részvétünket. Zajongással, kiabálással ne zavarjuk őket, környezetünket ne szennyezzük be semmivel. Ha szükségük van rá, adjunk nekik abból, amire a házban szükség lehet, ételt, innivalót vagy más hasonlókat, és ha tehetjük, ajándékozzuk meg őket. Próbáljuk kiérdemelni szeretetüket, tiszteletüket és dicséretüket. Anyagi vagy lelki problémáik megoldásában próbáljunk a segítségükre lenni.



Most te jössz!

Beszéljétek meg, mit jelent ez a mondás: „Mielőtt házat vennél, nézd meg a szomszédokat!"

Mivel az ember társadalmi lény, vannak felelősségei a társadalom iránt is, amelyben él. Ahhoz, hogy az ember nyugodt és elégedett társadalmat hozhasson létre, a társadalmi környezetet szeretetre, tiszteletre, testvériségre, jóságra, igazságosságra és kedvességre kell alapozni. A társadalom a szeretetből fakad és az igazságosság által marad fenn. Az egymást szerető emberek egymás hasznát és boldogságát tartják szem előtt. A szeretet gyümölcse, a testvériség és barátság pedig erősítik a társadalmi összetartozás tudatát. A társadalmi béke és együttélés a szeretetre és testvériségre alapozott kapcsolatok eredményeképpen jön létre. A társadalom tagjainak egységre és szolidaritásra tett törekvései tovább erősítik a társadalmat. A Prófétánk (s.a.w.) által alapított állam és társadalom az egyének között megalapozott szeretet és testvériség miatt fejlődött és erősödött.

A Kegyes Korán megszabja a társadalomban élő emberek viselkedését meghatározó irányelveket, és ezek betartását parancsolja. Megfelelő egyensúlyt állított fel az ember jogai és személyes szabadsága, valamint a környezete iránti felelőssége között. Az embereknek tiszteletben kell tartaniuk egymás létezését, tiszteletet és udvariasságot kell mutatniuk egymás iránt (lásd: 31:18). Igaznak és becsületesnek kell lenniük egymással, nem szabad hazudniuk, és be kell tartaniuk az adott szavukat (lásd: 61:2; 76:7). Az emberek között nem romlást kell okozniuk, hanem épp ellenkezőleg, megoldani a problémákat (lásd: 4:114). Nyomon kell követniük, hogy kik a rászorulók a társadalomban, és segítséget kell nyújtaniuk nekik.



„Nem érhetitek el a jóság legmagasabb fokát, amíg nem adakoztok abból, amit szerettek. És bármit is adakoztok, bizony, Allah tud róla." (3:92)

Társadalmi kötelességünk, hogy jótevők legyünk, és kiálljunk a rossz ellen (lásd: 5:2). Soha nem szabad a csalás és megtévesztés útján járnunk (83:1-3). Határozottan tilos veszélyeztetnünk mások éltét, vagyonát (2:188) vagy becsületét (4:93). Az emberek között mindig az igazságosság alapelvét kell szem előtt tartanunk: „Bizony, Allah igazságosságot parancsol" (16:90).

A Prófétánk (s.a.w.) felhívta a figyelmünket, hogy vannak társadalmi kötelességeink is, és a felelősségtudatot a hittel állította párhuzamba. Ebben az értelemben még azt is a hit kérdésének tartotta, hogy valaki felvegyen az útról egy zavaró tárgyat, ami az embereket akadályozta a jövés-menésben (Bukhari, Iman, 3). Szavai különösen hangsúlyozzák az ember környezete iránti felelősségét:



„Ha közületek valaki rossz viselkedést lát, vagy olyasmit, ami nem tetszik neki, javítsa ki a kezével. Ha az ereje nem elég ahhoz, hogy a kezével megváltoztassa, akkor változtassa meg a szavaival. Ha ehhez sincs elegendő ereje, akkor legalább a szívében határolódjon el tőle, és ez a hit leggyengébb foka." (Muslim, Iman, 78)

Az emberi jogok tiszteletben tartása is társadalmi kötelességünk és felelősségünk. Az emberi jogok közül a legfontosabb az élethez való jog. Minden ember élete tiszteletre

méltó és sérthetetlen. Az embernek kötelessége tisztelnie a saját és mások életét is. Az embernek joga van ahhoz, hogy védelmezze személyiségét és a becsületét. Vallásunk megparancsolja az emberi méltóság és becsület tiszteletben tartását. A gúnyolódás, személyes támadás, pletyka, rágalmazás, nyomásgyakorlás és zaklatás szigorúan tilos mindenki számára, ezek olyan viselkedésformák, amelyek sárba tiporják az ember becsületét és méltóságát. A magánélet védelmére vonatkozó alapelvet tiszteletben kell tartani, nem szabad mások titkai, magánügyei után kémkedni. Minden embernek joga van a lelkiismereti és vallásszabadsághoz. Hibás és elítélendő dolog, ha kényszerrel akarnak rávenni valakit arra, hogy higgyen valamiben. Vallásunk szerint az ember lelkiismereti és vallási meggyőződése tekintetében tilos bármiféle kényszert alkalmazni. A társadalom tagjainak toleránsnak kell lenniük egymással a hit, gondolkodás és személyes meggyőződés kérdéseiben.



6 A környezetünkkel szembeni kötelességeink és felelősségeink

Az embernek nemcsak társadalmi környezete iránt vannak kötelességei és felelősségei, hanem természeti környezete iránt is, amelyben él, és amelyből oly sok haszna származik. Az ember ezeknek a kötelességeknek a tudatában képes természeti és társadalmi környezetét jobbá tenni, fejleszteni. Azok, akik romboló és károsító módon viselkednek környezetükkel, súlyos gondokat okoznak, és ártanak saját maguknak és másoknak is. A környezeti problémák olyan mértékűek is lehetnek, hogy felborítják az élőlények és a természetes környezet egyensúlyát. Vallásunk minden emberhez eljuttatja a környezettudatosság és felelősség üzenetét. A felelősségtudat arra vezérli az embert, hogy mindent kiegyensúlyozottan használjon fel. A környezeti problémák felboríthatják a természetes környezetünkben kialakult egyensúlyt. Az ember felelős azért, hogy megőrizze a természet egyensúlyát, hiszen saját életének fennmaradása is ezen múlik. A természeti környezet és egyensúly védelme az egész emberiség legfontosabb feladata. A környezet rombolása és szennyezése abból fakad, hogy az ember eltávolodott a hagyományos erkölcsi értékektől, és megrontotta azokat.

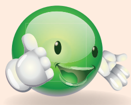


Gondolkodjunk el!

Miért szeretjük a természetet, és mit teszünk azért, hogy megóvjuk?

Az embernek a természeti környezettel való kapcsolatát a szeretetre és barátságra kell alapoznia. Mert a természet is olyan emanet, amely az emberre lett rábízva. Az ember kötelessége, hogy megóvja az ő szolgálatára rendelt természetet. Az, hogy a természet az ember szolgálatára adatott, semmiféleképpen nem ad jogot arra, hogy az ember a környezetében található teremtett dolgokat tudatlanul, ellenségesen és kegyetlenül használja fel. Ha mégis ezt tenné, akkor a természet megszűnik szolgálni az embert,

és inkább ártani kezd neki. Ha az ember keze felborítja a természetes egyensúlyt, és szennyezni kezdi a környezetet, azzal a világ valamennyi élőlényének létezését sodorja veszélybe: **„Romlás jelent meg a szárazföldön és a tengeren azért, amit az emberek keze keresett meg, (az elkövetett cselekedeteitekért), hogy Ő megízleltethesse velük egy részét annak, amit elkövettek, hogy visszatérhessenek Hozzá." (40:41)**



Most te jössz!

Magyarázzátok el, hogyan játszanak szerepet az ember által elkövetett cselekedetek a természeti katasztrófákban!

Az emberiség egész történelme során nagy ínség, csapások és összeomlás sújtotta azokat a társadalmakat, amelyek érzéketlenek maradtak természeti környezetükkel szemben, és nem teljesítették iránta való kötelességeiket és felelősségeiket. Azoknak az embereknek, akik nem tejesítik a társadalmi és természeti környezetük iránti kötelességeiket, Allah előtt kell majd elszámolniuk felelőtlenségük miatt.

7 Az állam iránti kötelességeink és felelősségeink

Az egyénnek vannak kötelességei és felelősségei az ország, az állam iránt is, amelyben él. Az állam az egy országhatáron belül élő emberek intézményesített politikai szerveződése, és a társadalmat irányító legnagyobb társadalmi szervezet. Az állam megelőzi, hogy az emberek árthassanak egymásnak, vezeti és irányítja őket, és egy jogrendszer keretében fenntartja az igazságosságot és egyenlőséget. Az állam védelmezi az országot az ellenséges támadásoktól, meghozza és érvényesíti a külső és belső biztonságot garantáló törvényeket. Az állam feladata az, hogy a társadalom rendjét, biztonságát és nyugalmát biztosítsa. A társadalmi rend biztosítása mellett az emberek vallásának védelmezése is az állam feladata. Az állam polgárai mindezen célok elérése érdekében kötelesek engedelmeskedni az állam vezetésének. Az állam a társadalom olyan alapja, amely fenntartja a közrendet, biztosítja, hogy az emberek egységben és békességben éljenek. Mindenki köteles engedelmeskedni azoknak a törvényeknek, amelyeket az állam a társadalmi rend fenntartása érdekében hozott.

Az állam az erőt, hatalmat és állandóságot képviseli. Például amikor Mohammed Próféta (s.a.w.) Medinába érkezett, az első adandó alkalommal ezeket az intézkedéseket hozta meg, és a társadalmat a saját politikai fennhatósága alá gyűjtötte. A Kegyes Korán így parancsolja meg azt, hogy engedelmeskedjünk azoknak, akik a társadalmat egy adott jogrendszer keretében vezetik:



„Ti, akik hisztek! Engedelmeskedjetek Allahnak, és engedelmeskedjetek a Küldöttnek, és azoknak, akik közületek jogosultak a parancsolásra!" (4:59)

A Prófétánk (s.a.w.) is szükségesnek látta, hogy engedelmeskedjünk a polgárok ügyeit irányító állami vezetőknek (Tirmidhi, Jumah, 81). Az állam vezetőinek minden erőfeszítést meg kell tenniük azért, hogy az igazság és igazságosság útján haladva kiérdemeljék a polgárok szeretetét, tiszteletét és támogatását. A társadalom az erkölcs és a jog alapelveiből fakadó törvényi környezetben, az állam vezetői felé gyakorolt jószándékú és építő kritika segítségével működik megfelelően. Ez a kötelesség pedig elsősorban a tudós és gondolkodó emberek kötelessége. A társadalom vezetőit választás útján jelölik ki, és mindegyikük felelősségre vonható. A választásra és választhatóságra vonatkozó jogot az állam törvényei szerint kell gyakorolni.

Minden állampolgárnak kötelessége az, hogy adót fizessen, és így osztozzon az állam fenntartásának terheiben. Az államnak pedig kötelessége az, hogy részt vállaljon a társadalom gazdasági és szociális rendjét megerősítő befektetésekből. Az állami vagyon megőrzése fontos kötelesség és felelősség. A szülőföld védelmében teljesített katonai szolgálat pedig egyaránt állampolgári és vallási kötelesség. Az állam szociális, gazdasági és katonai ereje a társadalom tagjainak is megbecsülést szerez külföldön és belföldön egyaránt. Az állam létezése biztosítja, hogy a társadalom rendben, egészségben és nyugalomban tudjon létezni.





Gondolkodjunk el!

Ha nem teljesítjük az állam iránti kötelességeinket, milyen problémák merülhetnek fel?



Szakmai kötelességeink



A társadalom életében minden embernek van olyan munkája, amelyet kötelessége elvégezni. Ezért az ember saját képességeinek és érdeklődésének megfelelően elsajátít egy szakmát. Minden egyes szakmának megvannak a saját szabályai, amelyeket követni kell. Alapvető kötelesség, hogy szakmai tudásunk, és a szakma gyakorlására jogosítványunk legyen. A tudással és bizonyítvánnyal alátámasztott szakmai kompetencia a társadalom fejlődését elősegítő fontos erők egyike. Az embernek a kötelessége, hogy az általa választott szakma, művészet vagy kereskedés területén hiteles tudásra és gyakorlatra, tapasztalatra tegyen szert. Ezen felül a kellő vallási és erkölcsi tudást is meg kell szereznie ahhoz, hogy megengedett (helal) jövedelemre tehessen szert, és tartózkodhasson mindattól, ami tiltott (haram).

Ha valaki szereti, és szívesen végzi munkáját, a termelt áruk minősége is jobb lesz, és a szakmai fejlődés útjai is megnyílnak előtte. A szakmát jól megtanulni, szakértőjévé válni csak folyamatos szakmai fejlődés segítségével lehetséges. A mester tanítvány kapcsolat keretében minél jobb szakembereket nevelni és fejleszteni szintén szakmai kötelesség.

Egy szakma képviselőinek az is kötelességük és felelősségük, hogy szakmájukat megfelelő módon, a szakma előírásai és szabályai szerint végezzék. Nemcsak szakmai, hanem vallási és erkölcsi kötelesség és felelősség az, hogy a végzett munkát alaposan és a lehető legjobban végezzék el, tartózkodva mindenféle csalástól és megtévesztéstől.

A hiányos, rossz vagy hibás munkát végzők ártanak az embereknek és a szakmájuknak is. A tudatlanul, végzettség és szakértelem nélkül végzett munka vagy termelt áru súlyos gazdasági veszteségeket okozhat. Ezért az Iszlám különös fontosságot tulajdonít mind a szakmai, mind az erkölcsi tudásnak. A muszlimok minden korban tettek intézkedéseket azért, hogy a szakmai oktatás a lehető legjobban valósuljon meg, és azok, akik megfelelően elsajátították szakmájukat, kellő elismerésben részesüljenek. Szakmai és művészeti szervezeteket alapítottak, alapelveket és szabályokat vezettek be. Vizsgálóbizottságok segítségével elérték, hogy a szakmai bizonyítványokat csak indokolt esetben adják ki, és a kontárokat eltávolítsák a szakemberek közül. Napjainkban is szakmai bizottság előtt vizsgáznak a szakmák képviselői. A fogyasztók a szakmai felügyelet és minőség-ellenőrzés segítségével megbízható árukhoz és szolgáltatásokhoz juthatnak. A fogyasztók megkárosítását a fogyasztóvédelmi szervezetek is igyekszenek megelőzni.

A jogi és társadalmi szabályozás mellett vallásunk az erényes ember szerepmodelljével is igyekszik megelőzni a helytelen viselkedést. A szakmai felelősségtudat is ennek a modellnek a segítségével valósítható meg leginkább. A modellértékű ember két alapvető tulajdonsága az, hogy a szíve mélyéből tiszteli a Mindenható Allahot, és a szíve mélyéből szereti az embereket. Ez az a két erény, ami a társadalmi és a jogi rendszert is életben tartja. A próféták az általuk elhozott üzenetben is igyekeztek egyensúlyt kialakítani az ember anyagi és spirituális oldala között. Ilyen értelemben a szakemberek-nek is példát mutattak, és sokan közülük élen jártak egyes szakmákban, és különleges szakértelemmel küldettek el.



Kutassunk – tanuljunk!
Melyik próféta melyik szakmában járt élen?



9 A társadalmi együttélés szabályai

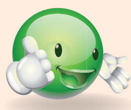


Azokat a szabályokat, alapelveket, amelyeket a társadalomban élő minden személynek el kell sajátítania, a társadalmi együttélés szabályainak nevezzük (adab-i muaseret). Az ember ezeket a szabályokat, viselkedési normákat követve tanul meg a társadalomban élni. Ezért a társadalmi együttélés szabályainak, az elfogadott viselkedési normáknak engedelmeskedni mindannyiunk fontos kötelessége és felelőssége. Mindenkinek tisztelnie kell annak a társadalomnak az együttélési szabályait, amelynek tagja, és szavaiban és viselkedésében is az általánosan elfogadott viselkedési normákat kell követnie. Csak ezeknek a szabályoknak a betartásával lehetséges a rendezett, alkalmazkodóképes

együttélés és együttműködés a társadalmon belül. A természetes és társadalmi környezet megóvásában ezek a szabályok aktív, építő és figyelmeztető szerepet töltenek be.

A társadalmi együttélés szabályainak nincs olyan kényszerítő ereje, mint az írott törvényeknek. Akik követik ezeket a szabályokat, azokra tisztelettel és értékeléssel tekintenek a többiek, akik figyelmen kívül hagyják, vagy ezekkel ellentétesen viselkednek, azokat udvariatlannak, modortalannak tartják. Mindenképpen tartózkodnunk kell az olyan viselkedéstől, amely bomlasztja a társadalom rendjét, és megnehezíti a biztonságos, nyugodt együttélést. Ügyeljünk arra, hogy az általános erkölcsi és udvariassági szabályokat mindig betartsuk a tömegközlekedési eszközökön, a mecsetekben, iskolában, boltban, étteremben, szállodákban, parkokba, utcán vagy bármi más nyilvános helyen. A társadalmi együttélés szabályai vallásunkban elengedhetetlen fontossággal bírnak, és az oktatás, nevelés elválaszthatatlan részét képezik.

A társadalmi együttélés szabályai minden társadalomban annak saját kultúrája és hagyományai szerint eltérők lehetnek. Az udvariassági szabályok sem ugyanazok minden társadalomban – mindegyik esetében vannak hasonló és különböző jellemzők, tulajdonságok. A közlekedés, általános erkölcs és udvariasság általában nagyon hasonlók egymáshoz. A találkozók, előadások, közös étkezés, közös ima elfogadott szabályai egyes területeken különbözőek lehetnek.



Most te jössz!
Soroljátok fel, hogy mi mindent tudtok a társadalmi együttélés szabályairól!



Vallásunk nagy fontosságot tulajdonít annak, hogy az emberek jó kapcsolatban legyenek és békésen éljenek együtt. Az erkölcsi és jogi szabályok is azt tűzik ki célul, hogy az emberek szépen éljenek egymás mellett, úgy, hogy támogatják egymást, és nem ártanak senkinek. Ahhoz, hogy egy társadalom jól működjön és fennmaradjon, a tagjainak szeretettel, tisztelettel, nyílt szívvel, jóindulattal és segítőkészséggel kell viszonyulniuk egymáshoz. A Kegyes Korán is hangsúlyozza az udvariasság fontosságát az emberek közötti kapcsolatokban: „Ti, akik hisztek! Ne lépjetek be a saját házaitokon kívül más házakba, amíg nem kértetek rá engedélyt, és nem üdvözöltétek a lakóit!" (24:27)



Kutassunk – tanuljunk!
Keressetek olyan áját a Koránban, amely udvariassági szabályt tartalmaz!



A fejezet összefoglalása

Egyéni és társadalmi kötelességeink és felelősségeink egyaránt vannak. A felelősség egyaránt vallási és erkölcsi fogalom. Egyéni kötelességeink és felelősségeink vannak a Mindenható Allahhal, a Prófétánkkal (s.a.w.) és saját magunkkal szemben, és vannak társadalmi kötelességeink is. Minden hívő embernek alapvető kötelessége, hogy

higgyen a Mindenható Allahban, szolgálja Őt, és kövesse Mohammed Prófétát (s.a.w.). Az ember felelősségei közé tartozik az is, hogy az életét megőrizze, gondoskodjék a megfelelő táplálkozásról, ivásról, szállásról, gondolkodásról, hitről – tehát hogy saját fizikai és spirituális szükségleteit egyaránt kielégítse.

Az embernek vannak társadalmi kötelességei és felelősségei is. A gyermekeknek a szülők iránt, a házastársaknak egymás iránt, a szülőknek a gyermekeik iránt, az idősebb családtagok iránt is vannak kötelességeik, és a család tagjainak az egymás közötti kapcsolataikban be kell tartaniuk bizonyos erkölcsi szabályokat. Az ember társadalomban élő lény. Vallásunk a közösségben való életet javasolja az embernek, és tudtunkra adja azokat a szabályokat, amelyek szerint ezt meg kell valósítanunk.

Társadalmi kapcsolatainkat kiegyensúlyozottan, egészségesen és helyénvaló módon kell kialakítanunk. Ennek érdekében megfelelően kell teljesítenünk a rokonok, szomszédok, társadalom, környezet és állam iránti kötelességeinket és felelősségeinket. A társadalom iránti kötelességeink közé tartozik az is, hogy az általunk végzett munkát a lehető legjobban végezzük el, így teljesítve szakmai felelősségünket. Ahhoz, hogy a társadalmi kapcsolatok jó irányba fejlődjenek, alkalmazkodnunk kell a társadalomban bevett és elfogadott udvariassági szabályokhoz is.



Tekintsük át a fejezetet!



1. Soroljuk fel egyéni és társadalmi kötelességeinket és felelősségeinket!
2. Mondjatok olyan ájákat, amelyek a Mindenható Allah és Mohammed Próféta (s.a.w.) iránti kötelességeinkről szólnak!
3. Miért kell teljesítenünk a saját magunk iránti kötelességeinket és felelősségeinket?
4. A gyerekeknek milyen kötelességeik és felelősségeik vannak szüleik iránt?
5. Mondjatok példát a szülők gyermekeik iránti kötelességeire és felelősségeire!
6. Milyen problémákat okozhat az, ha a házastársak figyelmen kívül hagyják egymás iránti kötelességeiket és felelősségeiket?
7. Miért kell jó kapcsolatot fenntartanunk a szomszédainkkal?
8. Melyek a társadalom iránti kötelességeink és felelősségeink?
9. Mit nyerünk és mit vesztünk azzal, ha teljesítjük a környezetünk iránti kötelességeinket? Beszéljétek meg!
10. Milyen kötelességeink és felelősségeink vannak az állam iránt?
11. Mik a szakmai kötelességeink?
12. Mondjatok példát a társadalmi együttélés szabályaira!



Értékelő kérdések



1. Az alábbiak közül melyik igaz a társadalmi együttélés szabályaira?

A) A társadalmi együttélés szabályait a törvények foglalják magukba.

B) Aki nem engedelmeskedik ezeknek a szabályoknak, azt a törvény bünteti.

C) Az udvariassági szabályok minden társadalomban ugyanazok, és sohasem változnak.

D) Ezeket a szabályokat az adott társadalom határozza meg, fogadja el és bírálja felül.

2. Az alábbiak közül melyik NEM tartozik a saját magunk iránti kötelességeink és felelősségeink közé?

A) Vigyázni a testünkre.

B) Vigyázni a lelki egészségünkre.

C) Lelki és szellemi tulajdonságainkat őrizni.

D) Vigyázni a környezetünkre.



3. Az alábbiak közül melyik a legértékesebb dolog, amit a szülők a gyereküknek átadhatnak?

A) Jó szakma B) Jó iskolai oktatás C) Jó erkölcs D) Vagyon és hírnév

4. Az alábbiak közül melyik fogalom jelenti a „vérrokonsági kapcsolatokat"?

A) iade-i zijaret B) Szila-i rahm C) adab-i muaseret D) Muszafaha

5. Az alábbiak közül melyik NEM tartozik szakmai kötelességeink és felelősségeink közé?

A) Szakszerűen végezni a munkánkat.

B) Ügyelni a fogyasztók jogaira.

C) Ügyelni a jó minőségre.

D) Elrejteni a szakma fogásait a körülöttünk lévők elől.



6. fejezet



erkölcs



A SZERETET AZ ISZLÁM ERKÖLCSE SZERINT



MIRŐL LESZ SZÓ EBBEN A FEJEZETBEN?

A szeretet a viselkedésünknek irányt szabó legfontosabb hajtóerők egyike. Ebben a fejezetben, amely az Iszlám erkölcse szerinti szeretettel foglalkozik, először a Mindenható Allah és Mohammed Próféta (s.a.w.) szeretetét vizsgáljuk meg. Ezután áttérünk a többi élőlény iránti szeretetre. A szeretet legalapvetőbb fajtái közül elsősorban az emberszeretetet és a szülők szeretetét tekintjük át, majd a többi teremtmény iránti szeretetet is. Ennek keretében kitérünk az állatok és a természet szeretetére is.

TANULÁSI CÉLOK

A fejezet végére az alábbi célokat kívánjuk elérni:

1. Megfogalmazzuk a szeretet fontosságát az Iszlámban:
   -Allah szeretetének jellemzőit
   -Allah szeretetének szerepét az erkölcsös viselkedésben
   -Példákat mondunk az Allah szeretetét tükröző viselkedésre
2. Megfogalmazzuk Mohammed Próféta (s.a.w.) szeretetének fontosságát:
   -Mohammed Próféta (s.a.w.) szeretetének szerepét az erkölcsös viselkedésben
   -Példákat mondunk a Mohammed Próféta (s.a.w.) szeretetét tükröző viselkedésre
3. Megfogalmazzuk az emberek szeretetének fontosságát:
   -Az emberek szeretetének szerepét az erkölcsös viselkedésben
   -Példákat mondunk az emberek szeretetét tükröző viselkedésre
   -Saját viselkedésünkben is ügyelünk az emberek szeretetére
4. Megfogalmazzuk a szülők szeretetének fontosságát:
   -A szülők szeretetének fontosságát a családi kapcsolatokban
   -Példákat mondunk a szülők szeretetét tükröző viselkedésre
   -Saját viselkedésünkben is ügyelünk a szülők szeretetének kinyilvánítására
5. Megfogalmazzuk az állatok és a természet szeretetének fontosságát:
   -Az állatok és a természet szeretetének szerepét az erkölcsös viselkedésben
   -Példákat mondunk az állatok és a természet szeretetét tükröző viselkedésre
   -Saját viselkedésünkben is ügyelünk az állatok és a természet szeretetére

MIKÖZBEN A FEJEZETET OLVASOD

Miközben a fejezetet olvasod:

1. Először olvassuk el a fejezet szövegét, majd próbáljuk értelmezni!
2. Ne veszítsd szem elől a fejezet elején kitűzött célokat! Olvasd el többször is azokat a témákat, amelyek szerinted ezekhez a célokhoz kapcsolódnak!
3. Semmiképpen ne hagyd ki a fejezetben említett kutatást vagy megfigyelést!
4. Ne érd be ezzel a könyvvel a tanulásban! A könyv végén felsorolt források segítségével tovább szélesítheted tudásodat.

1 Allah szeretete

A szeretet rendkívül fontos az Iszlám erkölcsében. A szeretet az az érzés, amikor nagyon közel, nagyon szoros kapcsolatban érezzük magunkat valakivel vagy valamivel. A szeretet számos viselkedésforma hajtóereje. A szeretet törődést és kötődést jelent. Mindenkinek szüksége van arra, hogy szeressen és szeressék. Az élőlények a szeretet által fejlődnek és teljesednek ki. A szeretetből boldogság és nyugalom fakad. Ez az élőlények életének forrása.

A szeretet a Mindenható Allah egyik legnagyobb ajándéka az embereknek. A hit egyik forrása is a szeretet. És a szeretet létezése a Mindenható Allah létezésének egyik bizonyítéka is. „És az Ő jelei között van, hogy teremtett nektek saját magatokból társakat, hogy nyugalmat találhassatok bennük, és szeretetet és irgalmat helyezett közétek. Bizony, ebben jelek vannak azoknak, akik elgondolkodnak." (30:21)



A SZERETET

A szeretet szolgává teszi az embert,

A szeretet virágokat fakaszt.

A hegyeket erdővel borítja be,

A gyávák szívébe bátorságot ad.

A szeretet utat tör, forrást fakaszt,

A tudós ebből merít tudást,

Szeretők szívét a szeretet

Színes szálakkal szövi át.

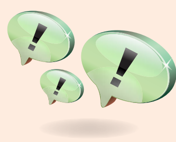
A szerető szívet a szeretet

Gyönggyel, gyémánttal díszíti,

A költőnek verseket sugalmaz,

Tollát a papíron vezérli.

Mustafa Ruhani (Yakici, s.253)



Vitassuk meg!

Szerintetek mi mindent tesz lehetővé a szeretet? Miért? Beszéljétek meg!

A Mindenható Allah nagyon szereti teremtményeit. Ezt a Kegyes Koránban így fejezi ki: „És kérjétek Uratok bocsánatát, aztán forduljatok Hozzá bűnbánattal. Bizony, az én Uram Irgalmas, Szeretetteljes." (11:90) Egy napon a Prófétánkhoz (s.a.w.) eljött néhány ember. Volt köztük egy asszony, aki nagyon sírt, mert elveszett a gyermeke. Amikor az asszony a gyermeket megtalálta, odaszaladt hozzá, felkapta és magához szorította. Ezt a kitörő szeretetet és törődést látva Mohammed Próféta (s.a.w.) megkérdezte a társait: „Szerintetek akarja ez az asszony, hogy valami baj érje a gyermekét?" A körülötte lévők mind azt válaszolták: „Dehogy, hogy is akarhatná!" A Prófétánk (s.a.w.) azt mondta erre: „Bizony, Allah szeretetteljesebb és irgalmasabb a szolgáival, mint ez az asszony a gyermekével!" (Bukhari, Adab, 18) A Mindenható Allah azokat szereti, akik jót cselekszenek (lásd: 2:195), megbánják a bűneiket és megtisztulnak (lásd: 2:222), istenfélők (lásd: 3:76) és türelmesek (lásd: 3:146).



Beszéljük meg!

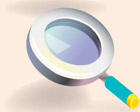
Miért az ilyen embereket szereti Allah? Beszéljétek meg!

A teremtés és az élőlények fenntartása is szeretetből fakad. A Mindenható Allah szeretetének egyik bizonyítéka az, hogy megteremtette az élőlényeket, és mindegyiknek biztosította a megfelelő környezetet, és mindent, amire az élethez szükségük van. Ezt támasztja alá Allah két neve, a Rahman (Kegyelmes) és a Rahím (Irgalmas) is. A minket szerető és nekünk annyiféle áldást és ajándékot adó Teremtőnket nekünk is szeretnünk kell.



Beszéljük meg!

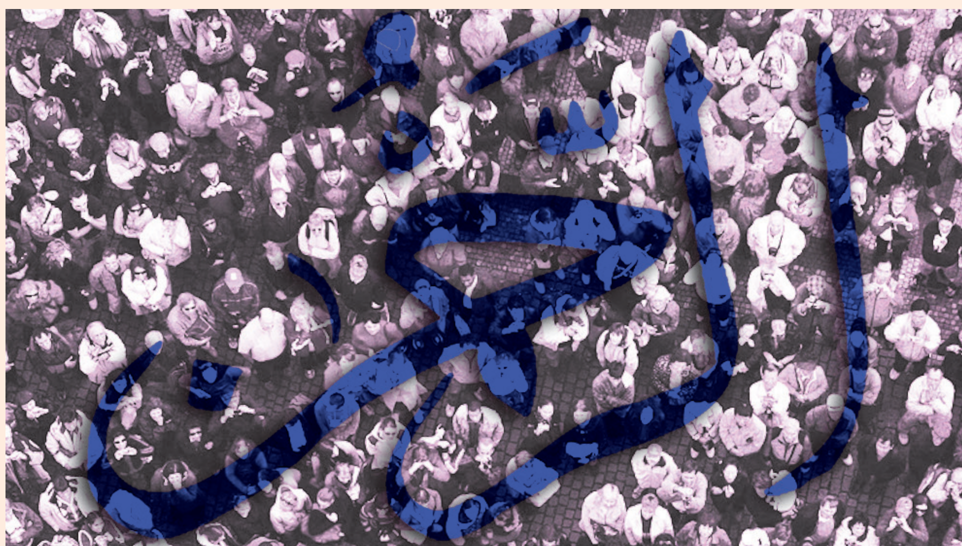
Mi minden mutatja még Allah szeretetét a teremtmények iránt? Beszéljétek meg!



Kutassunk – Tanuljunk!

Milyen jelentései vannak a Rahman és Rahím neveknek? Vannak-e még Allahnak olyan nevei, amelyek a szeretetére utalnak?

Nézzetek utána!



Allah szeretete

Ki kelti fel minden pirosló hajnalban
A világnak fényt adó, melengető Napot?
Este a tenger elsimul, felkel a Hold –
Parancsot erre nekik ki adott?

Ősszel a virágok meghalnak mind,
Ki hozza őket tavasszal vissza?
Csalogány fészkel a kizöldült ágakon –
A tavasz vajon kinek a parancsa?

Anyácskám édes, vigasztaló hangja,
Kedves tanácsa, féltő, óvó szava,
Az igazság, amit tőle tanultam –
Mindez kinek az ajándéka?

(Gövsa, s. 11-12)





Beszéljük meg!

Kitől kaptuk mindezeket a dolgokat? Miért adta mindezt nekünk? Beszéljétek meg!

A szeretet az egyik legszebb érzés, amit a Mindenható Allah adott az embernek. Vallásunk szerint a szeretet valódi tárgya a Mindenható Allah. A teremtményei iránt szeretetteljes és irgalmas Allah a leginkább érdemes arra, hogy szeressük Őt, és Ő az egyetlen lény, akit a valódi, teljes értelemben szeretni lehet. Allahot szeretni, szeretetteli szívvel Őt szolgálni, a lehető legjobban viselkedni minden hívő ember legalapvetőbb kötelessége.

A hívők szeretik Allahot, és Allah is szereti őket. A Kegyes Korán ezt így fogalmazza meg: „akiket Ő szeret, és akik szeretik Őt" (5:54). A Mindenható Allah iránti szeretetünket úgy fejezhetjük ki, hogy szolgáljuk Őt, és szépen viselkedünk az Ő teremtményeivel. A Mindenható Allah minden egyes teremtményt szeretettel és törődéssel teremtett meg. Ezért nekünk is őriznünk, védenünk kell Allah szeretettel teremtett teremtményeit, és úgy kell kimutatnunk irántuk a szeretetünket, ahogy az nekik a leginkább megfelelő. A hívő valódi útja az „Allahért való szeretet", ami olyan viselkedést, olyan szeretetet jelent, amivel Allah megelégedését akarjuk elnyerni.



Most te jössz!

Mit jelent szerintetek Allah megelégedéséért szeretni? Beszéljétek meg!

2 A Próféta (s.a.w.) szeretete



A Prófétánk (s.a.w.) szeretete szorosan kapcsolódik Allah szeretetéhez. Aki Allahot szereti, az szereti Allah Küldöttét (s.a.w.) is. A Prófétánkat (s.a.w.) azért szeretjük, mert ő a Mindenható Allah hozzánk elküldött követe, küldötte.



„Mondd: „Ha szeretitek Allahot, akkor kövessetek engem. Akkor Allah is szeretni fog benneteket, és megbocsátja nektek a bűneiteket. Allah Megbocsátó, Irgalmas." (3:31)



Most te jössz!

Miért nyeri el Allah szeretetét az az ember, aki Mohammed Prófétát (s.a.w.) szereti, és az ő útját követi? Magyarázzátok el!

A Mindenható Allah a prófétákon keresztül küldte el üzenetét az embereknek. A próféták Allah szeretett szolgái és követei. Az volt a küldetésük, hogy Allah üzenetét eljuttassák és elmagyarázzák az embereknek. A próféták azért munkálkodtak, hogy átadják Allah üzenetét az embereknek, és ezzel megmentsék és a boldogságra vezessék őket. Ezen az úton számtalan nehézséggel és megpróbáltatással találkoztak. A Prófétánk (s.a.w.) közvetítésével tanuljuk meg a vallásunkat. A próféták szeretetét népük iránt az is igazolja, hogy figyelmeztették az embereket, és a helyes útra próbálták vezetni őket. A Prófétánk (s.a.w.) kegyelemként küldetett el minden teremtményhez. A Mindenható Allah így adja tudtunkra a Koránban, hogy a Prófétánk (s.a.w.) mennyire szeret minket:



„Bizony, eljött hozzátok egy Küldött saját magatok közül. Elszomorító és nehéz neki, amit elszenvedtek, törődik veletek, a hívőkhöz kedves és irgalmas." (9:128)



Beszéljük meg!

Az, hogy a próféták átadták Allah üzenetét az embereknek, azt jelenti, hogy szerették is őket? Miért? Beszéljétek meg!

A Mindenható Allah által kiválasztott és elküldött próféták mindegyike példa számunkra. Életünk során a prófétákat kell példaképünknek választanunk. A Kegyes Korán így fejezi ki azt, hogy Mohammed Próféta (s.a.w.) az egész emberiség számára példa:



„És bizony, te az egyenes útra vezetsz" (42:52) „Próféta! Bizony, elküldtünk téged tanúként, jó hír hozójaként, és figyelmeztetőként, és Allahhoz hívóként, az Ő engedelmével, és fényt adó lámpásként." (33:45-46)

Ezért a Mindenható Allah azt akarja, hogy szeretett Prófétánkat (s.a.w.) válasszuk példaképünknek:



„Bizony, Allah Küldöttében szép példaképetek van, azoknak, akik reménykednek Allahban és az Utolsó Napban, és sokat megemlékeznek Allahról." (33:21)

Mohammed Próféta (s.a.w.) élete, az ő szunnája példát mutat mindannyiunk számára.



Beszéljük meg!

Mit jelent az, hogy Mohammed Próféta (s.a.w.) a példakép mindannyiunk számára? Beszéljétek meg!

Minden hívő fontos kötelessége, hogy megismerje a Prófétánkat (s.a.w.), aki a legszebb példa számunkra, megismerje és megértse életét. Ezen a módon is kifejezhetjük a Prófétánk (s.a.w.) iránt érzett szeretetünket. Azon is igyekeznünk kell, hogy szeressük őt, és azon is, hogy a szeretetét kiérdemeljük. Mindent meg kell tennünk, hogy olyan életet éljünk, ami neki is tetszene. Az Iszlám első napjaitól kezdve egészen máig a hívők számtalan módon fejezték ki a Mohammed Próféta (s.a.w.) iránt érzett szeretetüket.



Vers Mohammed Prófétához (s.a.w.)

Aki a te kapudhoz jött el valaha
- messze földről, vagy közelről -
Mind hívőként tért haza!

A Biszmillah ételünk áldása,
Mindkét világ győztese lesz
Mohammed társasága!

Daloljatok, madarak,
Virágos ágakon ülve!
Fátihát, Jászint olvasva
Áldást küldjük Szeretettünkre!

Minden szívből áradjon hit,
Parfümillat, sok szép dallam,
Koránt olvas sok bölcs tudós,
Szemükben egy könnycsepp csillan.

Tiszta szívvel jövünk hozzád,
Jó tettekkel, szép beszéddel,
Hiszen így bánt Prófétánk is
A világ minden emberével!

Jöjj, Mohammed! Minden tavasz
Az ajkakról fohászt fakaszt,
Mint mikor Mirádzsról tértél vissza,
Úgy várunk mi most is haza!

Arif Nihat ASYA



Beszéljük meg!

Hogyan fejezi ki ez a vers a Mohammed Próféta (s.a.w.) iránti szeretetet? Beszéljétek meg!



Beszéljük meg!

Mit tesznek az általatok ismert emberek azért, hogy Mohammed Próféta (s.a.w.) szeretetét elnyerjék? Beszéljétek meg!

3 Az emberszeretet



Vallásunk szerint az ember szeretetre érdemes élőlény, hiszen a Mindenható Allah szolgája és legszebb formára teremtett teremtménye.



„Bizony, az embert a legjobb formában teremtettük" (95:4)



„Aki nem szeretetteljes az emberekkel, azzal Allah sem lesz szeretetteljes." (Muslim, Fadail, 66)



Most te jössz!

Mit jelent ez a mondás: „A szeretet szeretetet szül"?

Az emberszeretet és az Allah iránt érzett szeretet kapcsolatban áll egymással. Az Allah iránt érzett szeretetünk kifejezésének egyik módja az, hogy az Általa teremtett emberekhez segítőkészen és szeretetteljesen viszonyulunk. Ezt egy hadísz így magyarázza el:



Az Ítélet Napján a Mindenható Allah azt mondja majd: „Ádám fia! Amikor beteg voltam, nem látogattál meg!"

A szolga azt feleli majd: „Uram! Hogy is látogathattalak volna meg, mikor Te vagy a Világok Ura!?"

A Mindenható Allah azt mondja neki: „Hát nem tudtad, hogy ez meg ez a szolgám beteg volt? Te pedig nem látogattad meg! Pedig ha meglátogattad volna, Engem találtál volna ott mellette!

És Allah azt is mondja majd: „Ádám fia! Enni kértem tőled, de te nem adtál!"

Kul diyecek: "Ey Rabbim, ben seni nasıl doyururum. Sen ki Alemlerin Rabbisin?"

A szolga azt feleli majd: „Uram! Hogy is adhattam volna Neked enni, mikor Te vagy a Világok Ura!?"

A Mindenható Allah azt mondja neki: „Ez meg ez a szolgám enni kért tőled, te pedig nem adtál neki! Pedig ha enni adtál volna neki, Engem találtál volna ott mellette!"

És Allah azt is mondja majd: „Ádám fia! Inni kértem tőled, de te nem adtál!"

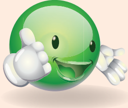
A szolga azt feleli majd: „Uram! Hogy is adhattam volna Neked inni, mikor Te vagy a Világok Ura!?"

A Mindenható Allah azt mondja neki: „Ez meg ez a szolgám inni kért tőled, te pedig nem adtál neki! Pedig ha enni adtál volna neki, Engem találtál volna ott mellette!" (Muslim, Birr, 43)



Beszéljük meg!

A fenti hadísz szerint milyen módon mutathatjuk ki az Allah iránti szeretetet? Beszéljétek meg!



Most te jössz!

Mit jelent ez a mondás: „A Teremtő miatt szeretjük a teremtményeket"?

Vallásunk azt tanítja, hogy általában véve minden ember, de különösen a muszlimok egymás testvérei, és azt tanácsolja, hogy szeressék egymást:



„Ne gyűlölködjetek, ne irigykedjetek egymásra, ne sértsétek meg egymást, ne forduljatok el egymástól. Allah szolgái! Legyetek testvérek!" (Bukhari, Adabu'l Mufrad, I, 491)

A hit által szükségessé tett dolgok egyike az emberszeretet is.



„Egyikőtök sem igazi hívő, amíg azt nem kívánja (hívő) testvérének, amit saját magának is kíván." (Bukhari, Iman, 7) „Allahra esküszöm, hogy nem léphettek a Kertbe, amíg nem hisztek, és nem hisztek (igazán) addig, amíg nem szeretitek egymást. És elmondjam, hogyan erősíthetitek meg a szeretetet egymást közt? Köszöntsétek egymást (szalammal)." (Muslim, Iman, 93)



A szeretet egyik legnyilvánvalóbb kifejezése az, ha próbálunk segíteni az embereknek, ha szükségük van valamire, és megteszünk mindent, hogy a szükségtől és a nehézségektől megóvjuk őket. A Prófétánk (s.a.w.) azt mondta:

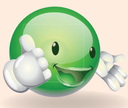


„Aki egy (hívő) testvérét megsegíti a szükségben, azt Allah is megsegíti a szükségben. Aki megment egy muszlimot valami nehézségtől, azt a Feltámadás Napján Allah is megmenti egy nehézségtől. Aki egy muszlim hibáját eltakarja, annak Allah is eltakarja egy hibáját az Utolsó Napon." (Bukhari, Mezalim, 3)

A szeretet az embereket összekovácsoló érzés. Egy hadísz így szól erről:

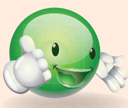


„Olyanok a hívők kölcsönös szeretetükben, irgalmasságukban és törődésükben, mintha egyetlen test szervei lennének. A test bármelyik szerve betegszik meg, a többi szerv is lázas és nyugtalan miatta." (Bukhari, Adab, 19)



Most te jössz!

Magyarázzuk meg az „emberek testvérisége" és a „hívők testvérisége" fogalmakat!



Most te jössz!

A fenti hadíszok alapján hogyan valósíthatjuk meg a testvériséget egymás között?

4 A szülők szeretete



Életünk jelentős része a családon belül telik el. Rengeteg dolgot tanulunk a családunktól. A család szerepe rendkívül fontos a fejlődésben, a felnőtté válásban és az életre való felkészülésben. Egy család a szülőkből és a gyermekeikből épül fel.

Vallásunk nagyon nagy fontosságot tulajdonít a családnak. Azt tanítja nekünk, hogy szeretetteljes, boldog és békés környezetet valósítsunk meg családunkban. Az ilyen környezet létrejöttéhez azonban a család minden tagjának teljesítenie kell kötelességeit.



Beszéljük meg!

Milyen feladataik vannak a családtagoknak abban, hogy a családi élet boldog, elégedett és szeretetteljes legyen?

A szülők képezik a család alapját. Az édesanya és az édesapa nagy áldozatokat hoznak azért, hogy a család fennmaradjon és fejlődjön.



„És parancsot adtunk az embernek a szüleivel kapcsolatban – az anyja hordta ki őt gyengeségre gyengeségben, és két évesen lehet elválasztani – „Legyél hálás Nekem és a szüleidnek! Hozzám fogtok visszatérni.” (31:14)

„És kötelezővé tettük az embernek a jó bánásmódot a szülők iránt.” (46:15)



Olvasnivaló

A Születendő Gyermek

Volt egyszer egy gyermek, aki éppen arra készülődött, hogy a világra jöjjön. A gyermek azt kérdezte Allahtól:

- Uram, azt mondtad, hogy holnap elküldesz engem egy „világ” nevű helyre. De hisz olyan kicsi és gyenge vagyok, hogyan tudok majd ott életben maradni?

- Választottam neked egyet az angyalok közül, már vár rád, és vigyázni fog rád. Az ő szeretete majd boldoggá tesz téged.

- De hogyan fogom megérteni őt, hogyan tanulom meg a nyelvüket?

- Ő mondja majd a legszebb és legédesebb szavakat, amiket a világon hallasz. Az ő szeretetéből tanulsz majd meg beszélni!

- Rendben van, Uram, de mit tegyek majd, ha Veled szeretnék beszélni?

- Majd ő megtanít arra, hogyan emeld fel a kezed, és hogyan fohászkodj Hozzám, és megmutatja neked a Hozzám vezető utat is.

- Azt hallottam, hogy rossz dolgok is léteznek ebben a világban. Ki fog megvédeni engem ezektől?

- Azért választottam őt a számodra, mert akkor is megvéd minden rossztól, ha az életével kell fizetnie érte. A gyermeknek már csak egyetlen kérdése maradt:

- Uram, mi a neve ennek az angyalnak, akit kijelöltél nekem? Hogyan szólítsam?

- Szólítsd őt úgy, hogy Anya!



Beszéljük meg!

Milyen áldozatokat hoznak a szülők gyermekükért? Beszéljétek meg!

Szüleink mély szeretetet és törődést tanúsítanak irántunk. Számos áldozatot hoznak felnevelésünkért, fejlődésünkért. Mindent megtesznek, hogy jó ember váljon belőlünk. Mindezért cserébe nem várnak mást tőlünk, csak a szeretetünket. A Mindenható Allah azt akarja, hogy mi is kimutassuk szüleink iránt érzett szeretetünket és törődésünket.



„És irgalomból ereszd le rájuk az alázatosság szárnyát, és mondd: „Uram, legyél velük kegyelmes, ahogy ők is felneveltek engem, mikor kicsi voltam!" (17:24)



A Prófétánk (s.a.w.) pedig azt mondta:



„Allah megelégedése a szülők megelégedéséből származik." (Tirmidhi, Birr, 3)



Olvasnivaló

A Szeretet Viszonzása

Volt egyszer egy kislány, Merjem Cseren, aki az általános iskola első osztályába járt. Még éppen csak olvasni tanult. Egy nap azt olvasta az újságban: „Minden munkának bére van". azt gondolta erre: „De hiszen én is végzek otthon mindenféle munkát. Nekem is fizetséget kellene kapnom érte!" Le is ült az asztalához, és készített egy árlistát mindarról a munkáról, amit ő végzett otthon:

- A szemét kivitele

- Kenyér vásárlása

- Törölgetés ......

Hogy ne számítson fel túl sokat, végül napi 200 forintban állapította meg a saját bérét. Meg is írta róla a számlát, és édesanyja táskájába csempészte.

Este, lefekvéskor 500 forintot talált a párnáján, és mellette egy levélkét az édesanyjától:

Drága kislányom!

A saját életemből adtam azért, hogy téged a világra hozzalak. Évekig az éjszakai alvásomat áldoztam, hogy rád vigyázzak. A saját erőmből tápláltalak, és csak a szeretetedet és az ölelésedet kértem viszonzásul. Használd fel jól a pénzt, amit megkerestél! Szeretlek, kicsim.



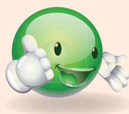
Beszéljük meg!

Ebből a történetből kiindulva beszéljétek meg, hogyan lehet viszonozni a szeretetet!



Beszéljük meg!

Milyen áldozatokat hoztak értünk a szüleink? Beszéljétek meg!



Most te jössz!

A Prófétánk (s.a.w.) azt mondta: „A Paradicsom kertje az anyák lába alatt van." (Nasai, Jihad, 6) Beszéljük meg ennek a hadísznak a jelentését!

A szüleink iránt szeretetet és tiszteletet kell mutatnunk. Annyi áldozatot hoztak értünk, hogy ők a legérdemesebbek erre a szeretetre. Egy ember megkérdezte a Prófétánkat (s.a.w.): „Kivel cselekedjek jót?", ő pedig azt felelte: „Az édesanyáddal, aztán megint az édesanyáddal, és újra az édesanyáddal!" „És utána kivel?" – kérdezte az ember. „Az édesapáddal" – felelte Allah Küldötte (s.a.w.). (Abu Dawud, Adab, 129, 5141)

A Prófétánk (s.a.w.) is mindig szeretettel és tisztelettel viselkedett az édesanyja és a nevelőanyja, a dajkája iránt is. Az édesanyját kiskorában elveszítette, de élete végéig nem feledkezett el róla, időről időre meglátogatta a sírját, és szeretettel teli szívvel emlékezett rá.



Beszéljük meg!

Hogyan mutathatjuk ki a szeretetünket a szüleink iránt? Beszéljétek meg!



A szülők kötelessége az, hogy szeretettel töltsék meg a családi légkört. Szeretniük kell a gyermekeiket, és a szeretetüket ki is kell mutatniuk. Amikor valaki furcsának találta azt, hogy Allah Küldötte (s.a.w.) kimutatta szeretetét a gyermekek iránt, ő azt mondta neki: „Mit tehetnék én, ha Allah kivette a kedvességet a szívedből?" (Bukhari, Adab, 18) És azt is mondta: „Aki a kicsikkel nem szeretetteljes, és az idősekkel nem tiszteletteljes, az nem közülünk való!" (Tirmidhi, Birr, 15) Ő maga is a saját gyermekeivel és más gyerekekkel is mindig nagy szeretettel viselkedett, az unokáival, Hasszánnal és Huszeinnel sokat játszott.





Beszéljük meg!

Hogyan mutathatják ki a szülők a gyermekeik iránti szeretetüket? Beszéljétek meg!

A szülők felelősek azért, hogy neveljék, tanítsák, fejlesszék gyermekeiket. A család a társadalom alapja, de egyben az újabb családok alapjait is létrehozza. A családjában kapott nevelés az élete végéig elkíséri az embert. A Prófétánk (s.a.w.) azt mondta:



„Egyetlen apa sem adhat szebb ajándékot a gyermekének, mint a jó nevelés." (Tirmidhi, Birr, 33)



Beszéljük meg!

Mit tehetünk azért, hogy megfelelően neveljük a gyermekeinket? Milyen családi környezetet kell kialakítanunk? Beszéljétek meg!

5 Az állatok és a természet szeretete



Élő és élettelen teremtményekkel élünk közös környezetben, ugyanazon a világon osztozunk velük. Növényekkel és állatokkal közösen használjuk a környezetünket. Ezért a környezetünkben élő növények és állatok iránt is szeretetteljesen és törődéssel kell viselkednünk.

Vallásunk minden teremtménnyel szemben szeretetteljes és irgalmas viselkedést tanácsol. A Mindenható Allah az emberek kedvéért, az emberek javára teremtette meg az állatokat is.



„Hát nem látják, hogy Mi teremtettük nekik abból, amit a Mi kezeink hoztak létre, a jószágokat, és ők a tulajdonosaik." (36:71) „És Aki megteremtette mind a párokat, a hímet és a nőstényt minden fajból, és a hajókat és a jószágokat létrehozta nektek, amelyeken utaztok, hogy szilárdan ülhessetek a hátukon, aztán megemlékezhessetek Uratok kegyelméről, amikor rájuk ültök, és mondjátok: „Magasztaltassék az, Aki alárendelte nekünk ezt, és mi nem lettünk volna képesek rá. És Bizony, Urunkhoz térünk vissza." (43:12-14)



Beszéljük meg!

Milyen módon vannak az állatok az ember hasznára?

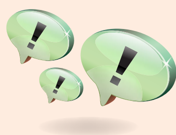
A környezetünkben élő állatok a mi kedvünkért lettek megteremtve. Nem szabad ártanunk nekik, és vigyáznunk kell rájuk. Tudnunk kell, hogy nekik is megvan az élethez való joguk. A Prófétánk (s.a.w.) azt mesélte a társainak: „Egyszer egy ember úton volt, és út közben megszomjazott. Amikor egy kúthoz ért, lemászott, hogy a szomját oltsa. Miután ivott, meglátott egy kutyát, amely annyira szomjas volt, hogy a sarat nyalogatta kínjában. Az ember azt gondolta magában: ez a kutya ugyanolyan szomjas, mint én voltam. Visszamászott a kútba, a cipőjét megtöltötte vízzel, és megitatta a kutyát. A Mindenható Allah pedig elégedett volt ezzel a viselkedéssel." A társai megkérdezték: „Allah Küldötte! Ez azt jelenti, hogy azért is jutalmat kapunk, ha az állatokkal cselekszünk jót?" „Bármilyen teremtménnyel cselekszetek jót, azért jutalmat kaptok!" – felelte Allah Küldötte (s.a.w.). (Bukhari, Adab, 27; Sirb, 9)



Beszéljük meg!

Milyen módon mutathatjuk ki a szeretetünket az állatok iránt? Beszéljük meg!

Nemcsak olyan emberek vannak, akik jól bánnak az állatokkal, hanem sajnos olyanok is, akik rosszul bánnak velük vagy kínozzák őket. Allah Küldötte (s.a.w.) elmondta, hogy egy ember, aki éheztette a macskáját, míg végül az állat elpusztult, büntetést fog kapni miatta a Túlvilágon. (Bukhari, Bad'ul Khalq, 17)



Vitassuk meg!

Hogyan előzhetjük meg az állatokkal való rossz bánásmódot? Vitassátok meg!

Akik szeretik Allahot, azok szeretik Allah teremtményeit is. A teremtmények iránti szeretetünkkel az Allah iránti szeretetünket is kinyilvánítjuk. Ha szeretjük a teremtményeket, és azon igyekszünk, hogy jót cselekedjünk velük, akkor Allah is szeretni fog minket. Ezért minden élőlénnyel szemben jól kell viselkednünk.



„Akik irgalmasak, azokkal Allah is irgalmas lesz." (Tirmidhi, Birr, 16)



Beszéljük meg!

Az állatok és a természet szeretetével miért fejezzük ki Allah iránti szeretetünket is? Beszéljük meg!

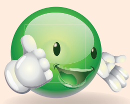


A környezet, amelyben élünk, és amely egyensúlyban és rendben lett megteremtve, Allah ajándéka számunkra. Akik tudatában vannak ennek a kegynek, azok hálát adnak a Teremtőnek, és úgy használják fel az Ő ajándékait, hogy semmit sem pazarolnak el belőlük.





„És a földet kiterítette a teremtményeknek, gyümölcsök vannak azon, és datolyapálmák, datolyafürtökkel, és gabonák, szalmával, és illatos növények. Uratok melyik kegyét tagadjátok hát? (55:10-13) „Ő az, aki alátok rendelte a földet, hogy járjatok az útjain, és egyetek abból, amivel ellát benneteket. És Hozzá fogtok feltámadni.” (67:15)



Most te jössz!

Magyarázzátok el, mint jelent az, hogy a környezetünk ajándék számunkra!

A természet iránti szeretetünket úgy mutathatjuk ki a legjobban, ha igyekszünk megőrizni, megvédeni azt. A környezetünk megszépítéséért tett erőfeszítéseinkkel más teremtményeknek is a hasznára lehetünk. Például ha fákat ültetünk, azok majd számos állatnak adnak menedéket és élelmet. Ezért a Prófétánk (s.a.w.) azt mondta:



„Ha egy muszlim elültet egy fát, vagy elvet valamilyen magot, akkor amit arról az emberek, állatok vagy madarak megesznek, az mind olyannak számít, mintha adományba adta volna.” (Bukhari, Adab, 27)



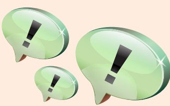
Beszéljük meg!

Miért számítanak a hadíszban említett dolgok adománynak? Beszéljük meg!

Az embernek igyekeznie kell megszépítenie a környezetet, amelyben él. Például az erdős területek csökkenése komoly problémát okoz, erre a problémára a Prófétánk (s.a.w.) így hívta fel a figyelmet:



„Ha eljön az Ítélet Napja, és a kezetekben egy datolyacsemete van, akkor akinek az ereje elegendő ahhoz, hogy elültesse, mielőtt az Ítélet Napja megkezdődne, az tegye meg!” (Bukhari, Adab'ul-Mufrad, 168)



Vitassuk meg!

A ti környezetetekben milyen munkálatok folynak az erdősítés érdekében, a talajerózió megakadályozására?

Muszlim emberként mindannyiunk kötelessége, hogy óvjuk, védjük a környezetet, amelyben élünk. Azonban azt láthatjuk, hogy a világban sok területen felborul az egyensúly, ami pedig minden élőlény életét veszélyezteti. A Kegyes Koránban a Mindenható Allah azt mondja:

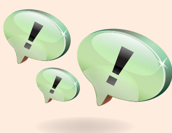


„Romlás jelent meg a szárazföldön és a tengeren azért, amit az emberek keze keresett meg, (az elkövetett cselekedeteitekért), hogy Ő megízleltethesse velük egy részét annak, amit elkövettek, hogy visszatérhessenek Hozzá." (30:41)



Beszéljük meg!

Milyen területeken borult fel az egyensúly világunkban? Milyen tényezők játszottak ebben közre?



Vitassuk meg!

Mit tehetünk azért mi, hogy az egyensúlyt helyreállítsuk?





A fejezet összefoglalása



Az Iszlám erkölcsében a szeretet rendkívül fontos helyet foglal el. A szeretet olyan áldás, amelyet a Mindenható Allah ajándékozott az embereknek. A szeretet Allah létezésének egyik bizonyítéka is. Vallásunk szerint a valódi szeretet Allahot illeti. Ő nagyon szereti teremtményeit. Legalapvetőbb kötelességünk, hogy Allahot szeressük, szeretettel szolgáljuk, és jó erkölccsel viselkedjünk.

A próféták a Mindenható Allah üzenetét átadó és életükben is megélő emberek voltak. A próféták közvetítésével tanuljuk meg a vallásunkat. Ezért Allah azt várja tőlünk, hogy az Ő szeretett prófétáit válasszuk példaképünknek. A Prófétánk (s.a.w.) szeretete Allah szeretetéhez kapcsolódik. Aki Allahot szereti, az szereti az Ő Küldöttét (s.a.w.) is. Minden próféta Allah követe, ezért tiszteletet és szeretetet kell mutatnunk irántuk.

Vallásunk szerint az ember szeretetre érdemes teremtmény, mivel Allah szolgája, és a legszebb formára lett megteremtve. Az emberek szeretete és Allah szeretete között kapcsolat van. Allah iránt érzett szeretetünk kifejezésének egyik módja az, hogy az Általa teremtett emberek iránt segítőkészek és szeretetteljesek vagyunk. Az emberek iránti szeretetünket úgy fejezhetjük ki a legjobban, hogy tiszteletben tartjuk a jogaikat.

Vallásunk kiemelkedő fontosságot tulajdonít a családnak, és azt tanácsolja, hogy a szeretet, elégedettség, irgalmasság és nyugalom légkörét valósítsuk meg családi körben. Az ilyen légkör kialakításában minden családtagnak megvan a maga feladata és felelőssége. A szüleink hatalmas szeretetet és kedvességet tanúsítanak irántunk. Rengeteg áldozatot hoznak felnevelésünk érdekében, azon fáradoznak, hogy jó ember

váljon belőlünk. Ezért cserébe nem várnak el tőlünk mást, csak szeretetet. A Mindenható Allah azt várja el tőlünk, hogy szeretetet és kedvességet mutassunk szüleink iránt.

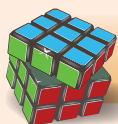
Jóindulattal és szeretetteljesen kell viselkednünk a környezetünkkel és a benne található növényekkel és állatokkal szemben is. Ha szeretjük a teremtményeket, és azon igyekszünk, hogy jót cselekedjünk velük, Allah is szeretni fog minket. Vallásunk minden élőlénnyel szemben kedvességet tanácsol. Nem szabad rosszul bánnunk a kedvünkért teremtett, körülöttünk élő állatokkal, és ha szükséges, védelmeznünk kell őket. A környezet iránti szeretetünket úgy mutathatjuk ki, hogy óvjuk és védjük környezetünket. A környezetünk megszépítésére tett erőfeszítéseink más teremtmények fejlődéséhez is hozzájárulnak.



Tekintsük át a fejezetet!



1. Hogyan mutathatjuk ki a Mindenható Allah iránti szeretetünket?
2. Milyen kapcsolat van a Mindenható Allah iránti és a próféták iránti szeretet között?
3. Hogyan mutathatjuk ki az emberek iránti szeretetünket?
4. Miért szeretjük a szüleinket?
5. Mit tehetünk a környezetünk és az állatok védelmében?



Értékelő kérdések



1. Az alábbiak közül melyik az élőlények létezésének forrása?

A) Remény B) Szeretet

C) Igazságosság D) Gyűlölet

2. „Uram az Irgalmas, Szeretetteljes" – ebben az ájában miről van szó?

A) Allah szeretetéről B) A próféták szeretetéről

C) Emberszeretetről D) Hazaszeretetről

3. Melyik a szeretet legfontosabb fajtája az Iszlám erkölcse szerint?

A) A szülők iránti szeretet B) A próféták iránti szeretet

C) Az állatok szeretetet D) Az Allah iránti szeretet

4. Az alábbiak közül melyik NEM a szüleink iránt érzett szeretet kimutatása?

A) Ha kedvesek vagyunk a szüleinkkel B) Ha jót cselekszünk

C) Ha lenézzük a szüleinket D) Ha hiányoznak a szüleink





7. FEJEZET

PÉLDAÉRTÉKŰ SZEMÉLYISÉGEK ÉS TULAJDONSÁGAIK

1. Ahmet Yesevi (ejtsd: Ahmet Jeszevi): a szolgálat szeretete
2. Yunus Emre (ejtsd: Júnusz Emre): szeretet
3. Mimar Sinan (ejtsd: Mimar Szinan): szakmai felelősségtudat
4. Mevalana: tolerancia
5. Hacı Bektaş-ı Velî: İnsan Sevgisi
6. Haci Bektasi Veli (ejtsd: Hadzsi Bektasi Veli): emberszeretet



MIRŐL LESZ SZÓ EBBEN A FEJEZETBEN?

A kultúra története tele van kiemelkedő, követendő példákkal. Ennek a gazdag kultúrának a fejlődésében számos nagy személyiség is rendkívül fontos szerepet töltött be. Ezeknek az embereknek a vallási-erkölcsi példája még napjainkban is nagy hatással van a társadalom életfelfogására. Büszkék vagyunk ezekre az emberekre, akiknek személyisége alapjaiban meghatározta társadalmunk kulturális dinamikáját. A hagyományos értékeknek tartott, és a hívők kultúrájának alapjait képező szeretet, felelősségtudat, szakmai felelősség, tolerancia, emberszeretet és hazaszeretet érzésének megalapozásában ezek az emberek rendkívül fontos szerepet töltöttek be. Ha az ő életüket jobban megismerjük, azzal tudatában leszünk kulturális örökségünknek, és mélyebb önismeretre is szert tehetünk.

TANULÁSI CÉLOK

A fejezet végére az alábbi célokat kívánjuk elérni:

1. Megismerjük több példaértékű személyiség nevét.
2. Megismerjük a példaértékű személyiségek tulajdonságait.
3. Mi magunk is átvesszük ezeknek a példaértékű személyiségeknek a tulajdonságait.
4. Megbeszéljük, hogy miért kell átvennünk az ő példás tulajdonságaikat.

MIKÖZBEN A FEJEZETET OLVASOD

1. Ne veszítsd szem elől a fejezet elején kitűzött célokat! Olvasd el többször is azokat a témákat, amelyek szerinted ezekhez a célokhoz kapcsolódnak!
2. Semmiképpen ne hagyd ki a fejezetben említett kutatást vagy megfigyelést!
3. Ne érd be ezzel a könyvvel a tanulásban! A könyv végén felsorolt források segítségével tovább szélesítheted tudásodat.

1 Ahmet Yesevi: a szolgálat szeretete

Ahmet Yesevi hodzsa fontos szerepet töltött be abban, hogy Anatólia népe muszlim lett, a törökök felvették az Iszlámot, és a mai napig nagy hatással van a társadalom szociokulturális berendezkedésére. Ahmet Yesevi (? – 1161) a XI. évszázad második felében, a mai Kazahsztán határához közeli Szairam városban született. Előbb édesanyját, majd édesapját vesztette el, így már gyermekkorában árván maradt, a nővére nevelte fel. Később nővérével együtt Yesi városába költözött. A Yesevi nevet is erről a városról kapta, ahol első tanulmányait végezte, és amely megvetette gondolkodásmódjának alapjait. Ezt követően a mai Üzbegisztán határához közel eső Bukhara városba költözött, és tanulmányait is itt fejezte be.

Ahmet Yesevi hodzsa tudós, művelt családban született. Jó nevelést kapott, legtöbb tanulmányát a bukharai medreszében végezte, ahol a vallástudományon kívül a kor többi tudományágát is tanulmányozta, a kor nagy tudósánál, Yusuf Hamadaninál vett taszavvuf órákat, ezt követően visszatért Yesibe, és haláláig ott élt. Tanítványok tízezreit nevelte itt fel, a Kegyes Koránon és a szunnán alapuló tanításait itt terjesztette. Annak ellenére, hogy Ahmet Yesevi arabul és perzsául is nagyon jól tudott, „Hikmet” (Bölcsesség) című könyvét egyszerű török nyelven írta, hogy minél több ember megérthesse.



Az Ahmet Yesevi által tanított dervisek fontos szerepet töltöttek be Törökország muszlimmá válásában. A nyugatra terjedő Iszlám tanításait Türkisztánból elvitték Anatóliába. Anatólia muszlimmá válása a Yesevi által nevelt, „anatóliai dervisek” néven ismert tanítványokon kereszt-



tül történt. Yunus Emre, Haci Bektas Veli és más dervisek Ahmet Yesevi spirituális tanítványai voltak. Azért is adták neki a „hodzsa" (tanító) elnevezést, mert annyi tanítványt nevelt és oktatott.

Ahmet Yesevi hodzsa és a követői módszerének az Iszlám tanításában a Hikmet, vagyis bölcsesség nevet adták. Ez a versekkel, magyarázatokkal, történetekkel ékes módszer szeretetteljes, fejlesztő, bátorító, a spirituális erőt növelő, reményt keltő és optimista. Ahmet Yesevi a „Hívj Urad útjára bölcsességgel és szép beszéddel" (16:125) ájára utalva a Hikmet (bölcsesség) címet adta versgyűjteményének. Ez a módszer a Kegyes Korán szellemének megfelelően azt is szükségessé teszi, hogy az emberekhez az intelligenciájuknak, felfogóképességüknek megfelelően beszéljünk. Az alábbi verse is ezt a szemléletet tükrözi:

Akiben nincs szeretet, abban nincs élet, nincs hit;
A Küldött szavait mondtam, de hogyan mondhatnám
Jelentését, a fényes, tudással teli jelentését?
Összetörném a szívét, ha egy tudatlannak mondanám…

Yesevi szerint az Iszlám alapja, az Allahba vetett hit, a Hozzá fordulás azt mutatja, hogy a hívő élete az Allahba vetett hit körül forog. A hit tökéletessége az egyénnek és a társadalomnak nyújtott segítségben, szolgálatban tükröződik. Az egyéni és társadalmi boldogság és béke csak Allah szeretetén keresztül lehetséges.



Gondolkodjunk el!

Yesevi szerint az ember hitének el kell szakadnia az evilági dolgoktól, fékeznie kell a vágyait és kívánságait, őszintének és önzetlennek kell lennie. Ezt nevezi őszinte hitnek, ikhlasznak. Az a muszlim, akiben van ikhlasz, távol marad a képmutatástól, kevélységtől, és nem érdeklik az anyagi előnyök.

Ahmet Yesevi nem tett különbséget az emberek között nyelv, vallás vagy bőrszín alapján – azt tanácsolta, hogy mindenkihez szeretetteljesen, kedves szavakkal és toleranciával közeledjünk. Az embereket szolgálni az Iszlám parancsa. Hiszen az ember a legmagasabb rangú a teremtmények közül. Allah szeretete és az emberszeretet szoros kapcsolatban áll egymással. Aki szeretettel hisz Allahban, az szeretetet érez az emberek iránt is.

Ahmet Yesevi szerint az emberekkel foglalkozni amellett, hogy a legfontosabb parancs és Allah iránti kötelességünk, segít abban is, hogy megismerjük saját magunkat, és a társadalmon belüli, emberek közötti helyünket és felelősségünket is megismerhetjük általa.

Aki a magányos, szegény árvákat felkeresi,
Azzal Allah elégedett, és szereti. (Develi, s. 71)

Mivel az Iszlám egyenlőséget biztosít a férfiak és nők között, Ahmet Yesevi különleges fontosságot tulajdonított a nők tanításának. Mivel a nők és férfiak társadalmi, gazdasági

jogaikat, a rájuk vonatkozó törvényeket és cselekedeteiket tekintve egyenlők, nagy fontosságot tulajdonított annak, hogy a tanításain nők is részt vegyenek, ami miatt be is panaszolták az akkori szultánnak.

Yesevi szerint a muszlim ember egyik legértékesebb tulajdonsága a szolgálat szeretete: az embernek a saját megélhetéséért, de ugyanakkor a társadalom megsegítésére is dolgoznia kell.

Ha megnézzük Ahmet Yesevi verseit, akkor láthatjuk, hogy a legapróbb részletekig ragaszkodott Allah Küldötte (s.a.w.) szunnájához. Nagyon fontosnak tartotta, hogy magunkévá tegyük Mohammed Próféta (s.a.w.) erkölcsét és viselkedését, figyelembe vegyük mások jogait és érdekeit, és nagyon veszélyesnek tartotta az énközpontú viselkedést. Ragaszkodott az olyan erkölcsi alapelvekhez, mint az elnyomottak segítése, a bőkezűség, a kedvesség vagy a jószívűség.

Ha összetört szívet látsz, légy kedves vele!
Legyél barátja az elnyomottaknak!
Az Ítéletkor ők állnak majd melléd,
Jóságodról ők tanúskodnak. (Develi, s. 67)



Ahmet Yesevi szerint minden bölcsesség kezdete Allah szeretete. Ahhoz, hogy az ember igazán szeretni tudjon, először a saját alsóbb énjét kell elfelejtenie, túl kell lépnie saját vágyain és érdekein, és másokra kell gondolnia. A valódi szeretet csak így lehetséges. Azonban Allah szeretetéhez csak bizonyos lépcsőfokokon keresztül lehet eljutni. Ezek pedig az erkölcsi érettség fokai. Az erkölcsi érettséghez az út az emberek szolgálatán, a velük való törődésen, a szociális érzékenységen át vezet.

Ahmet Yesevi szerint az alsóbb énünket az önzéstől megőrizni, önzetlennek lenni, az emberek problémáit orvosolni vallási és erkölcsi kötelességünk. A magányosok, elnyomottak, bánatosak segítése, a takarékosság és önmegtartóztatás, a megélhetésért való munkavégzés, az evilági javaktól való elfordulás, mások jogainak tiszteletben tartása és a folyamatos jócselekedetek szerinte a társadalmi élet alapját képezik, és verseiben is megjelennek.

Akivel csak találkozom, szolgája lettem,
Mint a föld, a lába alatt út lettem.
A szeretetben elégve por lettem,
Irgalomban temessétek el testem! *(N. S. Banarlı, 281).*

A közös fogadalomtétel ötlete, alapvető filozófiája Yesevitől ered. Az Ahmet Yeseviről példát vevő boltosok minden reggel, a boltjuk nyitása előtt összegyűltek, és a gyűlésen szavukat adták egymásnak, hogy a nap során be fogják tartani a tisztességes kereskedés szabályait.

2 Yunus Emre: szeretet



A szeretet szóról először Yunus Emre neve jut eszünkbe. Yunus Emre (1241/1239 – 1320/21) a XIII. században élő török dervis volt. Körülbelül 80 éves korában halt meg, és több város is állítja, hogy ott található a sírja. Abban az időben, amikor a mongol hódítások miatt az államhatalom megrendült, és az emberek reménytelenségbe süllyedtek, Yunus Emre verseiből a szeretet forrása fakadt, és a reménytelenséget és káoszt elmosva az Iszlámra jellemző értékek, a lelki béke, szeretet és tolerancia megőrzését tette lehetővé.



A szeretet a Mindenható Allah, és minden ember és élőlény szeretetét jelenti. A szeretet azt is jelenti, hogy tiszteletben tartunk másokat. A szeretet természetes eredményeként a társadalomban egység és a bizalmas barátság kötelékei jönnek létre. A szeretet a szív ügye. Értékét csak azok ismerik valójában, akik szívből szeretnek. A szeretetben nincs önzés, nem vár viszonzást. Minden élőlényt a szeretet köt össze egymással.

Akiből hiányzik a szeretet, abban helytelen gondolatok támadnak. A harag, a keserűség, a gyűlölet és a testvériség meggyengülése mind a szeretet hiányából származnak.



Gondolkodjunk el!

A Yunus Emre verseiben leggyakrabban használt szó a szeretet. A szeretet a Mindenható Allah minden teremtménye iránt érzett közelség, kötődés. A szeretet olyan érzés, amely arra vezeti az embert, hogy érdeklődést és kötődést tanúsítson valaki vagy valami iránt.

Yunus Emre gondolkodásmódjában mindennek a szeretet az alapja. Ebből az érzésből születnek az emberek közötti testvéri kapcsolatok – az egység és összetartás is a szeretetből születik. A szeretet legfontosabb és legmagasabb rendű formája a Mindenható Allah iránti szeretet. Allahot csak szeretet által érhetjük el. Az emberek és a többi élőlény is azért érdemlik meg a szeretetet, mert a Mindenható Allah teremtette őket.

Yunus szerint a száraz tudás nincs hasznára senkinek. A tudásnak és az istenszolgálatnak is meg kell mentenie az embert attól, hogy saját alsóbb énjének rabszolgája legyen. Az arrogáns büszkeség, a kevélység, a gyűlölet és a hasonló érzelmek megakadályozzák, hogy az ember a valódi érettséget, tökéletességet elérje. Ezek ellen így szól versében:

A tudás abban rejlik, hogy tudd, mi a tudás.

A tudás azt jelenti, hogy ismered magadat.

És ha saját magadat nem ismered,

Mi értelme van a tanulásnak?

Az Allah szeretetével teli szívek méltók a tiszteletre. Egy ember szívét összetörni, elszomorítani őt olyan, mintha Allahot szomorítanánk el. Az ember szíve isteni hely, és végtelen tiszteletet kell mutatnunk iránta. Ezért mondja azt Yunus:

A teremtményeket szerettük,

De rajtuk keresztül a Teremtőt.

Ha összetörsz egy szívet,

Mondd, mit ér az imád?

A szív Allah lakhelye,

Ahova a Mindenható naponta néz,

Vesztes lesz mindkét világon

Ki összetöri mások szívét.

A szeretet teszi lehetővé, hogy az ember Allahhoz forduljon. A Mindenható Allah az embert teremtette az egész világ legnemesebb teremtményének. A szeretet teszi valóban emberré az embert. Amennyire a sivatagok és pusztaságok földjében pihenő magoknak szükségük van az esőre, annyira szorongató szüksége van az embernek a szeretetre. A gyermeknek a születése pillanatától szüksége van édesanyja szeretetére. Akinek nincs része szeretetben, annak a fejlődésében is hiányosságok mutatkoznak.



Yunus Emre szerint a szeretet az Allah és minden teremtménye iránt érzett közelség, kapcsolat.

Jöjj, és ismerjük meg egymást,
Segítsünk, amiben tudunk,
Szeressünk és szeressenek,
E világban úgysem maradunk!
Nem harcolni jöttem a világra,
Egyetlen célom a szeretet.
A Szeretett a szívben lakik,
Hát meggyógyítom a szíveket.

Ezekkel a szavakkal int minket arra, hogy szívünkben ne szakadjunk el az emberektől, hanem inkább a szeretet kötelékeit fűzzük szorosabbra. Ez a néhány sor önmagában is elegendő lenne, hogy elmagyarázza, bemutassa Yunus Emre világképét és az emberiség szeretetét.

Verseiben azt tanácsolja, hogy ne tegyünk különbséget az emberek között, és ugyanúgy viszonyuljunk minden nemzet képviselőihez. Arra utal, hogy Allah ellen cselekszenek azok, akik bőrszín, nyelv, vallás vagy faj szerint tesznek különbséget az emberek között.

Yunus neve egyet jelent a szeretettel. Olyannyira, hogy a szeretetben találja meg minden probléma megoldását:

Ha megjön a szeretet, elmúlik minden hiányosság.
Ragyogjatok, barátaim, a szeretet olyan, mint a Nap!
A szeretet nélküli szív olyan, mint egy fekete szikla.
A szeretettől a szív kigyúl, mint egy fáklya,
A szeretet nélküli szívben a tél örök homálya.

Yunus Emre szerint a szeretet hiánya, a gyűlölet megakadályozza, hogy az ember valóban ember legyen, ezért háborút hirdet a gyűlölet ellen:

Szegénynek neveznek minket,
Ellenségünk a gyűlölet.
Nem vagyunk rokona senkinek,
A világot tartjuk testvérünknek!

Yunus világa a szeretet. Szerinte az élet célja, értelme is a szeretet. Az ember tanúja lehet ennek a szeretetnek a világ minden teremtményében. Ezért Yunus világában nagyon fontos hely jut minden teremtménynek. A növények közül különösen a virágoknak, az évszakok közül a tavasznak jut fontos szerep.

Ádám próféta óta egészen napjainkig az embert átható szeretet isteni segítséggel gyógyulás a bajokra, vigasz a betegeknek, a hit forrása a szeretettel telt szívűeknek. Az Ítélet Napjáig a társadalom dinamizmusát a szeretet biztosítja, és segítségével boldog, elégedett és nyugodt tagokból álló társadalmat hozhatunk létre.

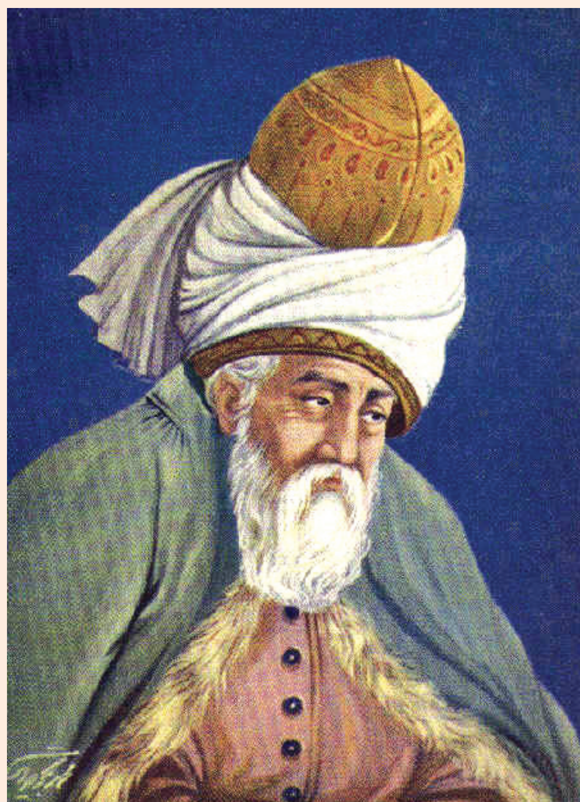


3 Mevlana: tolerancia



Mevlana Dzselaleddin Rumi 1207. szeptember 30-án született a mai Afganisztán határához közeli Khoraszan környékén, Belh városban. 1273-ban, 66 éves korában halt meg Konyában, és ott is temették el. Mevlana édesapja Bahaeddin Veled volt, akit kiemelkedő tudása miatt a „tudósok szultánja" néven emlegettek, édesanyja pedig Belh város kormányzójának, Rükneddinnek a lánya, Mümine Hatun.

Mevlana édesapja, Bahaeddin Veled politikai események és a mongol hódítás miatt arra kényszerült, hogy 1212-1213-ban családjával és közeli barátaival elhagyja Belh városát. Első állomásuk Nisabur város volt, ahol Feriduddin Attarral, a taszavvuf nagy tudósával is megismerkedett. Innen Bagdadon és Kufán keresztül Mekkába mentek, majd, miután a Zarándoklatot elvégezték, Damaszkuszon, Malatyán, Erzincanon, Sivason, Kayserin és Niğdén keresztül Karamanba utaztak.



Ezekben az években Anatólia nagy része az Anatóliai Szeldzsuk Birodalom fennhatósága alá tartozott. A szeldzsuk birodalom ekkor élte legfényesebb éveit. Uralkodója, Alaaddin Keykubad Karamanból a fővárosba, Konyába hívta Bahaeddin Veledet, és azt mondta neki, hogy itt telepedjen le családjával. Amikor Konyába költöztek, Mevlana 22 éves volt.

A XIII. században, amikor Mevlana élt, Anatólia szükségtől sújtott és nyugtalan vidék volt. A mongol hódítás miatt támadások, harcok



dúlták fel, az emberek nincstelenségben éltek. Ebben az időszakban a Közép-Ázsiából érkezett, Anatóliában letelepedett „khoraszani szentek" néven emlegetett igaz emberek megtanították Anatólia népének, hogy úgy menekülhetnek meg a nyomorúságból, ha összefognak, egységben élnek, szeretik egymást, és magukévá teszik az Iszlám erkölcsének alapelveit.

Mevlana a Tirmizből érkezett és Kayseriben letelepedett Seyyid Burhaneddintől is tanult, akit a kor legnagyobb tudósának tartottak, később a tudomány akkori legfontosabb központjaiba, Aleppóba és Damaszkuszba ment, és mintegy 5 évig tartó tanulás után tért haza ismét Konyába.

A taszavvuf tudományában magas szintre eljutott Mevlana szeretetre és toleranciára hívta az egész emberiséget, mindenki előtt megnyitotta kapuit, és vezetést nyújtott minden embernek, bármilyen valláshoz, felekezethez vagy nemzethez tartozzon is:

> *Nem azért jöttünk, hogy szétválasszunk, hanem azért, hogy egyesítsünk!*
> *Az együttlét kegyelem, a magány büntetés.*

Mevlana toleranciája az embernek adatott értékekből fakad. Mevlana szerint az ember a Mindenható Allah legtökéletesebb teremtménye. Ebből a jelentésből kiindulva egy, az emberek fejlesztésével, nevelésével, jobbá tételével foglalkozó csoportot hozott létre az emberek között, akik a többieket egységesen kezelték, vallási, nyelvi, faji vagy felekezeti különbségtevés nélkül. Ennek keretében különböző kulturális háttérrel rendelkező csoportok a tolerancia, elfogadás légkörében élhettek egymás mellett. Mevlana szavai: „Minden Prófétának és Allah minden barátjának volt valamilyen foglalkozása. De mindegyik az Igazsághoz vezette az embereket" (Mesznevi, I, 40) egybecsengenek az Iszlám egyik alapelvével: az együttlét kegyelem, a magány büntetés. Mevlana tanítványai nem kizárólag muszlimok voltak, hanem az akkori Anatóliában élő minden vallás és kultúra képviseltette közöttük magát.

Mevlana legfontosabb műve, a Mesznevi szerint a szeretet, nyitottság, kedvesség, tolerancia, jószívűség és testvériség az ember alaptulajdonságaihoz tartozik, a gyűlöletet és haragot pedig az emberhez nem illő viselkedésformaként mutatja be (Mesznevi, I, 195). Híres szavai ezzel a témával kapcsolatban:

> *Szeretetteljességben és irgalmasságban légy olyan, mint a Nap!*
> *Mások hibáinak elfedésében légy olyan, mint az éjszaka!*
> *Bőkezűségben és áldozatkészségben légy olyan, mint a folyó!*
> *Haragban és dühben légy olyan, mint a halott.*
> *Alázatban és önzetlenségben légy olyan, mint a föld.*
> *Légy olyan, amilyennek látszol, vagy látssz olyannak, amilyen vagy!*

Mevlana nemcsak a muszlimokat, hanem az egész emberiséget toleranciára tanította.

Jöjj hát, jöjj, bárki is legyél,

Pogány, tűzimádó, bálványok szerelmese,

Nem számít

A mi utunk nem a kétségbeesés

Jöjj, ha esküdet megszegted

Ezerszer is

Jöjj hát, kelj útra, bárki is legyél.

Mevlanának ezek a szavai, gondolkodásmódja manapság számos országban érdeklődést keltenek. A nyugati emberek egyre nagyobb számban érdeklődnek Mevlana gondolatai iránt. A Törökországban a szeretet és tolerancia legnagyobb szimbólumának számító Mesznevit a világ számos nyelvére lefordították. Szavai univerzális igazságot hordoznak magukban:

Hetvenkét nemzet titkát tőlünk hallják,

Olyanok vagyunk, mint a nej, kétszáz felekezet népével szólunk közösen.

Napjaink világában, amikor az embereknek számos kultúrából és vallásból összetevődő társadalmakban élnek, a békés egymás mellett éléshez elengedhetetlen toleranciát és szeretetteljességet Mevlana gondolkodásmódjából és a hozzá hasonló bölcsek vezetésével tanulhatjuk meg legjobban.

4 Haci Bektasi Veli: emberszeretet

Haci Bektasi Veli 1248 körül Khoraszanban, Nisabur városban született. Első tanulmányait a kor első számú tudományos központjában, Nisaburban végezte. Miután Khoraszant elhagyta, Nadzsafban, Mekkában, Medinában, Jeruzsálemben, Aleppóban, Sivasban, Kayseriben tett látogatást, és így jutott el a mai Hacibektasba, akkori nevén Sulucakarahöyükbe, és ott telepedett le. 1281-ben Költözött Anatóliába, és 1373-ban, 92 éves korában halt meg Kirsehirben. A sírja Nevsehir közelében, Haci Bektas kerület-ben található, ahol élete nagy részét is leélte.



Haci Bektasi Veli 1248 körül Khoraszanban, Nisabur városban született. Első tanulmányait a kor első számú tudományos központjában, Nisaburban végezte. Miután Khoraszant elhagyta, Nadzsafban, Mekkában, Medinában, Jeruzsálemben, Aleppóban, Sivasban, Kayseriben tett látogatást, és így jutott el a mai Hacibektasba, akkori nevén Sulucakarahöyükbe, és ott telepedett le. 1281-ben Költözött Anatóliába, és 1373-ban, 92 éves korában halt meg Kirsehirben. A sírja Nevsehir közelében, Haci Bektas kerületben található, ahol élete nagy részét is leélte.

Ahmet Yesevi nagy befolyással volt rá, Anatóliában sokat terjesztette a tanításait. A mongol invázió és az anatóliai szeldzsuk birodalom összeomlása miatt ebben az időszakban Anatólia népe súlyos társadalmi és gazdasági katasztrófát élt meg, ezért Anatóliába jött, hogy az emberek számára létesített iskolában, a szívek egységét megteremtve testvériségbe kovácsolja őket. Anatóliának különösen a vidéki részein, ahol az emberek a törökön kívül semmilyen más nyelvet nem beszéltek, rendkívül fontos volt, hogy szeretetben, egységben, toleranciában éljenek egymás mellett. Az általa létrehozott gondolatrendszert a tiszteletére bektasi útnak nevezik. A Kegyes Koránhoz és Mohammed Próféta (s.a.w.) szunnájához szíve mélyéig kötődő Haci Bektasi Veli legfontosabb könyve a Makalat.

Haci Betasi Veli azon munkálkodott, hogy az embereket a vallásukra, nyelvükre, felekezetükre való tekintet nélkül egyaránt egyesítse a szeretet és tolerancia kötelékeivel, és így nyugodt, elégedett társadalmat hozzon létre. Tőle származik a „Ha bántanak is, te ne bánts!" mondás is.



Gondolkodjunk el!

Haci Bektasi Veli szerint a vallások alapja a szeretet, a szeretet forrása pedig az emberi szív. Szerinte aki nem jó ember, az nem lehet jó muszlim sem. Annak, pedig, hogy valaki jó ember legyen, szerinte az az alapszabálya: „Tartsd féken a kezed, a gyomrod és a nyelved!"

Haci Bektasi Veli szerint a szeretet és irgalom emberi tulajdonságok, a harag és gyűlölet pedig állatiasak.

Verseiben univerzális erkölcsi értékekről szól. Áják és hadíszok segítségével magyarázza el, hogy mennyire fontosak az egyén és a társadalom szempontjából a türelem, elégedettség, szemérmesség, bőkezűség, törvényes jövedelem és ehhez hasonló erkölcsi alapelvek, és mennyire káros a képmutatás, kevélység, irigység, hazugság, pletyka vagy a törvénytelenül szerzett jövedelem.

Haci Bektasi Veli életében is a szeretet és tolerancia alapelveit valósította meg, és ezek segítségével kivívta az emberek szeretetét, és példaképükké vált. Ebből is láthatjuk, hogyan valósította meg azt, amit a két világ Hercegének, Mohammed Prófétának (s.a.w.) a mondásából tanult: „Azért küldettem, hogy a jó erkölcsöt tökéletesítsem".

Haci Bektasi Veli szerint a tolerancia erénye megbocsátást, jószívűséget, kedvességet, szép beszédet jelent. Gondolkodásmódjának alapját a szeretet, tolerancia, elfogadás és társadalmi béke képezi. Haci Bektasi Veli szavai mind a mai napig érvényesek, igazak, és számos hadísz és ája jelentését tükrözik vissza magukban:

Legyünk egyek, erősek, élők,

Aki a munkától megfut, nem közülünk való!

Az igazság a barát kapuja,

Az igazság az éles ész arca.

Ne feledd, az is ember, aki ellenséged!

Soha ne szégyeníts meg semmilyen népet.

Ha bántanak is, te ne bánts!

A nőknek tanítsd a tudományt.

Ami neked nehéz, azt ne parancsold másnak!

Kezedet, gyomrodat, nyelvedet féken tartsd!

Nem olvashatsz nagyobb könyvet az embernél,

Tarts rendet, s törvényesen keressél!

A mi utunk a tudomány, a megismerés útja, ki másokat szeret, az járhat csak rajta.





5 Mimar Sinan: szakmai felelősségtudat



Az építész, Mimar Sinan az egész világ legnagyobb építőművészei közé tartozott. Kayseri Ağırnas városában született 1498-ban, és 99 éves korában, 1588-ban halt meg Isztanbulban. Süleymaniyében, a saját magának készített türbében temették el.

Egy ideig őrmesterként szolgált az oszmán hadseregben, majd Mimar Acem Ali halála után udvari főépítész lett. Ez akkoriban olyan pozíció volt, mintha ma valaki városfejlesztési miniszter lenne. Haláláig viselte ezt a címet. Nemcsak a török építészet, hanem az egész világ építészetének egyik leghíresebb és legkiemelkedőbb alakja. Mimar Koca Sinan az oszmán birodalom legerősebb szultánjai, Yavuz Sultan Selim, Kanuni Sultan Suleyman, II. Selim és III. Murat udvarában teljesített szolgálatot.



Jelentős szerepet töltött be az oszmán hadsereg építkezéseiben. Különböző források szerint tanítványai és a vele dolgozó építészek 84 mecsettel, 52 imaházzal, 57 medreszével, 7 iskolával, 22 türbével, 17 közkonyhával, 3 kórházzal, 7 öntözőcsatornával, 8 híddal, 20 karavánszerájjal, 35 palotával, 6 raktárépülettel, 48 fürdővel, összesen mintegy 350 középülettel tették gazdagabbá az oszmán társadalmat.

Első jelentős munkája az isztanbuli Sehzade (Mehmet) mecset, ezt még segédként építette. Már teljes jogú építészként építette az Süleymanie mecset együttesét, amely az oszmán török építészet egyik legjelentősebb példája. Az edirnei Selimiye mecset építésekor már elnyerte mesteri címét, a mecset kupolája több mint 31 méteres átmérőjével elnyerte a legnagyobb kupola címét. A Selimiye mecset rendkívül fontos építészeti remekmű, amely megformálásával, környezetével az oszmán török építészet szimbólumává vált, és magán hordozza annak minden fontos szabályát.

Sinan mérnöki zsenialitását és tudását bizonyítja a hatalmas területet átívelő kupola, a legvékonyabb és legmagasabb minaretek megépítése, és a minaretekbe felvezető, egymást keresztező három lépcsősor.

Mimar Sinan új megoldásokkal kísérletezett, ha szükséges volt, így a hagyományos és új technikákat egymáshoz kapcsolta. Az építészet és a mérnöki tudományok területén bevezetett újításainak, tökéletes és szemet gyönyörködtető, a művészet minden jellemzőjét és szépségét magukon hordozó alkotásainak köszönhetően elnyerte a „világ építészeinek és kora mérnökeinek legjobbja" címet. Alkotásainak legtöbbje 400 év után is áll, sőt, használatban van, ami újabb bizonyítéka tökéletes építészeti rendszerüknek.

Mimar Sinan kapta azt a megbízást is, hogy oldja meg Isztanbul vízellátásának kérdését. Az általa tervezett vízvezetékek, víztárolók, csatornák teljes hosszúsága mintegy 50 kilométer, ezek alkotják a Kırkçeşme néven ismert csatornarendszert.

Amikor szakmáról beszélünk, általában azt a munkát értjük alatta, amit egy ember a megélhetése megkeresése végett végez. Minden szakmában rendkívül fontosak az erkölcsi alapelvek és szabályok. Mimar Sinan minden cselekedetében szem előtt tartotta, hogy ő is felelős az emberek társadalmi problémái és kérdései tekintetében, ez a fő-oka annak, hogy mindaz, amit ő tervezett és épített, még a mai napon is áll és működik. Mivel Mimar Sinan ezzel az érzéssel cselekedett, annak ellenére, hogy mindenkinél jobban ismerte és szerette az építészetet, a legnagyobb felelősséget érezte munkájával kapcsolatban, óriási hírnevet és megbecsülést szerzett magának, és az oszmán birodalom legerősebb és leggazdagabb korszakában élt, 1588-ban, amikor meghalt, nem volt egy fillérje sem.





A fejezet összefoglalása



Kulturális örökségünk megőrzésében és fejlesztésében a történelem során számos példaértékű személyiség töltött be fontos szerepet.

Közülük az első a XI-XII. században Közép-Ázsiában élt Ahmet Yesevi hodzsa. Yesevi szerint egy muszlim legfontosabb tulajdonsága a szolgálat szeretete. Ezért mások jogait megsérteni, a törvényes jogokat lábban tiporni vagy másokat elnyomni megbocsájthatatlan bűnök.

A szeretet szóról elsőként Yunus Emre jut eszünkbe. Yunus Emre a XIII. században Anatóliában élő türkmén dervis volt. Verseiben a leggyakrabban említett érzés a szeretet.

Az építészet történetének egyik leghíresebb és legkiemelkedőbb alakja, Mimar Koca Sinan ma is álló épületei példát mutatnak minden kor építészei számára.

Mevlana Dzselaleddin Rumi a tolerancia és elfogadás alapelveivel egyesítette és tökéletesítette az embereket, és vallási, nyelvi, faji vagy felekezeti különbségek nélkül tekintett rájuk.

Haci Bektasi Veli Anatólia spirituális felépítői közül való. A Kegyes Koránhoz és Mohammed Próféta (s.a.w.) szunnájához szíve mélyéig kötődő Haci Bektasi Veli a „Ha bántanak is, te ne bánts!" alapelv szerint cselekedve a szeretetet és toleranciát választotta kiindulási pontnak.

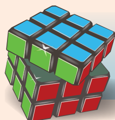


Tekintsük át a fejezetet!



1. Nevezz meg öt olyan személyt a történelemből, akiknek viselkedését példának kell tartanunk!
2. Beszéljétek meg, hogy mitől lesz valaki példakép!
3. Milyen haszna van a példaértékű embereknek a társadalom szempontjából?
4. Mit jelent Mevlana verssora: „Az élet az ellentétek összebékítésével lehetséges”?





Értékelő kérdések



1. Az alábbi tudósok közül kire tettek panaszt az akkori szultánnál azért, mert nőket is tanított az előadásain?

A) Ahmet Yesevi hodzsa

B) Mevlana Dzselaleddin Rumi

C) Yunus Emre

D) Haci Bektasi Veli

2. Ki írta ezeket a sorokat: „Vesztes lesz mindkét világon / Ki összetöri mások szívét"?

A) Ahmet Yesevi hodzsa

B) Yunus Emre

C) Mevlana Dzselaleddin Rumi

D Haci Bektasi Veli

3. Az alábbiak közül melyiket NEM Mimar Sinan építette?

A) Süleymaniye mecset

B) Selimiye mecset

C) Büyükçekmece híd

D) Sultan Ahmet mecset

4. Melyik csoportot zárja ki Mevlana toleranciája és elfogadása köréből?

A) Keresztények

B) Zsidók

C) Buddhisták

D) Egyiket sem

5. Ki mondta azt: „Ha bántanak is, te ne bánts!”?

A) Ahmet Yesevi hodzsa

B) Mevlana Dzselaleddin Rumi

C) Yunus Emre

D) Haci Bektasi Veli





Megoldókulcs



1. FEJEZET

1. C, 2. B, 3. D, 4. D, 5. A

2. FEJEZET

1. D, 2. B, 3. D, 4. C, 5. D

3. FEJEZET

1. B, 2. B, 3. B, 4. C, 5. B

4. FEJEZET

1. D, 2. A, 3. B, 4. C, 5. B

5. FEJEZET

1. B, 2. A, 3.D, 4. C, 5.C

6. FEJEZET

1. B, 2. C, 3. D, 4. C

7. FEJEZET

1. A, 2. B, 3. D 4. D, 5. D

IRODALOMJEGYZÉK

A. Vehbi Ecer, "Tarihte Türkler, İslâmiyet ve Mezhepleri", Erdem Atatürk Kültür Merkezi Dergisi, Türklerde Hoşgörü Özel Sayısı II, Ankara, I996, s. 485- 50I.

Akseki, A. Hamdi, *Ahlâk İlmi ve İslâm Ahlâ*kı, Nur Yayınları, Ankara 1991.

Armağan, Servet, *İslâm Hukukunda Temel Hak ve Hürriyetler,* Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara 1992.

Arslan, Ahmet, *Felsefeye Giriş,* Vadi Yayınları, Ankara 1996.

Asya, Arif Nihat, (1996), *Dualar v e Aminler*, Ötüken Yayınları, İstanbul.

Başkurt, İrfan, *Kur'an Açısından Din Eğitiminde Adalet, Ölçü, Denge; Eğitimde Sıratı Müstakim,* İşaret Yayınları, 2000.

Bayraklı, Bayraktar, *Âyetler Işığında İman, İbadet ve Ahlâk Üzerine Sohbetler,* Bayraklı Yayınları, 2000.

Bayrakdar, Mehmet, (1997), *İslâm ve Ekoloji*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara.

Bildiriler; Mevlana'nın 700. Ölüm Yıldönümü Dolayısı ile Uluslar arası Mevlana Semineri, Haz. Mehmet Önder, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara *1973*.

Bilmen, Ömer Nasuhi, Büyük İslâm İlmihâli, Bilmen Basım ve Yayınevi, Ankara 1992.

Çağrıcı, Mustafa, *Ana Hatlarıyla İslâm Ahlâkı,* Ensar Neşriyat, İstanbul, 1985.

Cerrar, Ethem, *İslâm'da Sevgi ve Kardeşlik*, Dünya Yayıncılık, İstanbul 1993.

Çubukçu, İ.Agah, *İslâm'da Ahlâk ve Vazifeler*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara 1974.

Demirci, Mehmet, *Yunus Emre'de İlahi Aşk ve İnsan Sevgisi*, Selçuk Yayınları, İstanbul 1991.

Doğan, Lütfi, *Toplumun Temelini Sarsan Belli Başlı Problemler,* Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, 1986.

Draz, M. A, *Kur'an Ahlâkı,* ter. Emrullah Yüksel-Ünver Günay, İstanbul, 1993.

Duman, M. Zeki, *Kur'an-ı Kerim'de Adab-ı Muaşeret, Görgü Kuralları,* Tuğra Neşriyat, İstanbul 1982.

Erdem, Hüsameddin, *Ahlâk Felsefesi,* Hüer Yayınları, Konya, 2003.

Ersoy, M.Akif, *Safahat,* Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara 1990.

Eskicioğlu, Osman, *İslâm Hukuku Açısından Hukuk ve İnsan Hakları,* İzmir, 1996.

Felsefe Dünyası, 1996 Felsefe Kongresi Özel Sayısı, Ankara, 1997.

Gölcük, Şerafettin, *Kur'an'da İnsanın Değeri,* Zafer Matbaası, İstanbul 1983.

Gövsa, İbrahim Alaaddin, *Çocuk Şiirleri,* Kanaat Kütüphanesi, İstanbul 1911.

Güler, İlhami, *İman Ahlâk İlişkisi*, Ankara Okulu yayınları, Ankara, 2003.

Hacı Bektaş Velî, *Makâlât*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 2008.

Hacı Bektaş Velî, *Besmele Tefsiri (Şerh-i Besmele)*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 2008.

Hamdi Mert, *Hoca Ahmet Yesevî, Hayatı, Fikirleri ve Hizmeti (t. y.)*, Ahmet Yesevî Üniversitesine Yardım Vakfı, Bilig Yayınları, Ankara.

Hamdi Mert, *İslâm'da Hoşgörünün Simgesi Hünkar Hacı Bektaş Velî (t. y.)*, Bilig Yayınları, İstanbul.



Hayati Develi, *Ahmet Yesevî*, Şule Yayınları İstanbul 1999.

Hoşgörü Yılında Mevlana, Bilimsel ve Kültür Araştırmaları Vakfı, Ankara 1995.

İlhan, Suat, *Atatürk ve Askerlik*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1990.

İzutsu, Toshihiko, *Kur'an'da Dinî ve Ahlâkî Kavramlar,* Pınar Yayınları, İstanbul, 1991

Kandemir, Yaşar, *Örneklerle İslâm Ahlâkı,* Rağbet Yayınları, 2000.

Karagöz, İsmail, *Âyet ve Hadislerin Işığında Sevgi ve Dostluk*, DİB. Yayınları, Ankara 2006.

Karaman, Hayrettin, *İslâm'da İnsan Hakları: Din, Vicdan ve Düşünce Hürriyeti,* Ensar Neşriyat, Tarihsiz.

Kaynak, Mesut, *Kur'an'da Sevgi,* İstanbul 2003.

Kılıç, Recep, *Âyet ve Hadisler Işığında İnsan ve Ahlâk*, Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 1995.

Koçyiğit, Talat, *Hadislerin Işığında İman, İbadet, Ahlâk*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara 1974.

Komisyon, İlmihal, İman ve İbadetler (I), İslâm ve Toplum(II), I-II, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1999.

Komisyon, İlköğretim Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi Dersi Öğretmen Kılavuzu 5, 7, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 2002.

Kuçuradi, İonna, *İnsan ve Değerleri*, Türk Felsefe Kurumu, Ankara, 1998

Kur'an-ı Kerim Meali, Haz: Doç. Dr. Halil Altuntaş - Dr. Muzaffer Şahin, D. İ. B., Ankara, 2002

Mehmet Akif Ersoy, *Safahat*, İstanbul I974.

Mehmet İhsan Oğuz, *Yunus Emre*, Pamuk Ofset, İstanbul 1992.

Mehmet Önder, *Mevlana: Hayatı-Eserleri* (t.y.), Tercüman Gazetesi Yayınları, İstanbul.

Mevlana, *Mesnevi I*, çev. A. Baki Gölpınarlı, MEB 1988.

Milletlerarası Hoca Ahmet Yesevî Sempozyumu Bildirileri, Yayına Hazırlayanlar; Abdulkadir Yuvalı, Mustafa Argunşah, Ali Aktan, Kayseri 1993.

Mustafa Keskin, *Atatürk'ün Millet ve Milliyetçilik Anlayışı*, Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara 1999.

Namlı, Tuncer, *Ahlâkî Kavramlarda Anlam Arayışı,* Fecr Yayınları, 2001.

Nihat Sami Banarlı, *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi*, İstanbul, I 1971.

Pazarbaşı, *Erdoğan, Kur'an ve Medeniyet, Doğuşu-Gelişimi-Çöküşü*, Pınar Yayınları, İstanbul 1996.

Rıfat, Ahmet, *Tasvir-i Ahlâk,* haz. Hüseyin Algül, Tercüman 1001 Temel Eser Serisi, Tarihsiz.

Savater, Fernando, *Oğluma Ahlâk Üstüne Öğütler*, ter: Şadan Karadeniz, İletişim Yayınları, İstanbul, 1999.

Toksarı, Ali, "Adab-ı Muaşeret", 6-8, İslamî Kavramlar, Sema Yazar Gençlik Vakfı Yayınları: 2, Ankara 1997.

Yakıcı, Ali, *Yunus Emre'ye Şiirler,* Kültür Bakanlığı, Ankara 1991.

Yusuf Ekinci, *Hoca Ahmet Yesevî*, Ocak Yayınları, Ankara 1995.